

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

AGRICULTURA — variantă a muncii industriale

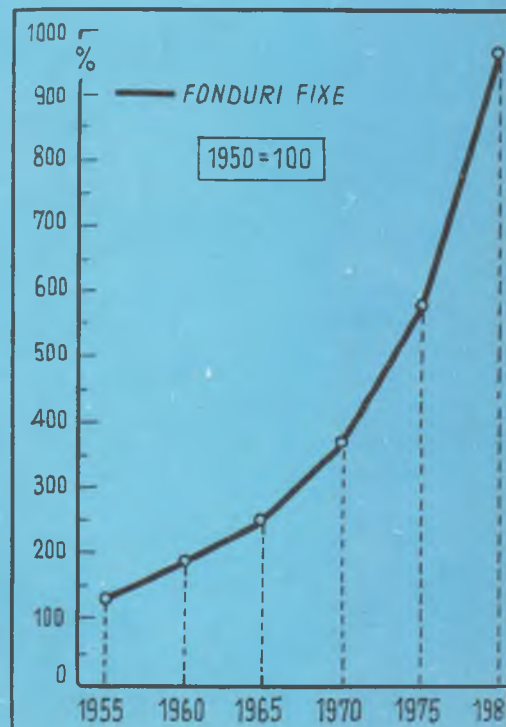
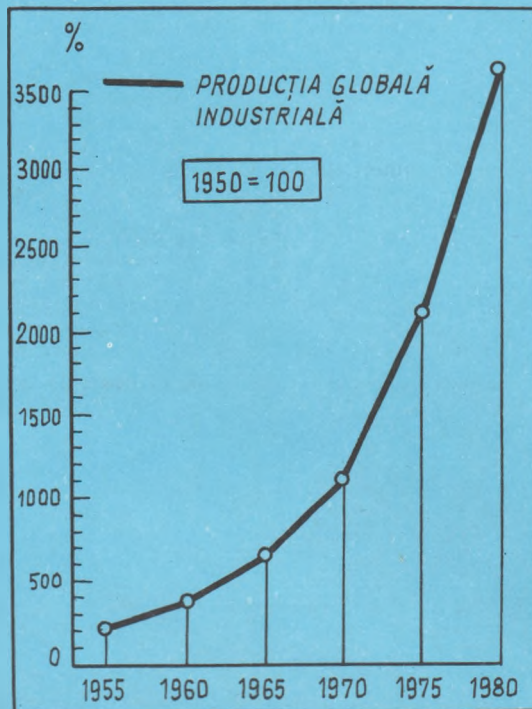
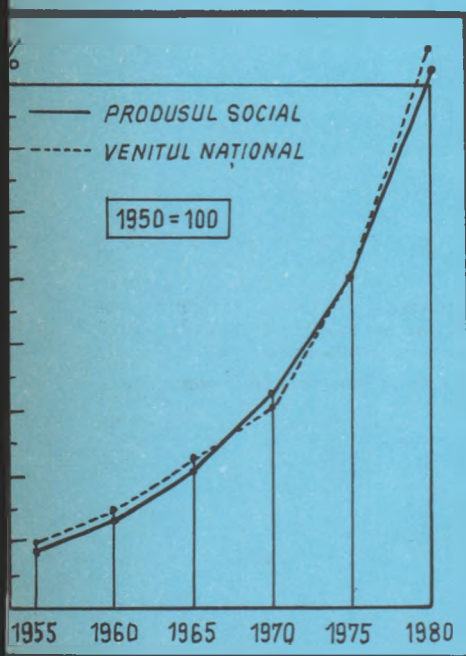
ROMÂNIA

pe traiectoria progresului și civilizației

IN ANII CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE, sub conducerea Partidului Comunist Român, țara noastră a obținut realizări de importanță istorică, care au transformat profund economia României și viața cetățenilor ei. Linia ascendentă pe care s-a înscris evoluția țării în acești ani de muncă entuziastă a întregului popor, producător și proprietar al mijloacelor de producție, a făcut ca România să se transforme într-un timp relativ scurt dintr-o țară agrară, slab dezvoltată, în care aproape o pătrime din populație era neștiutoare de carte, într-un stat industrial-agrar, cu o industrie dinamică și o agricultură în plin proces de modernizare, cu o populație care beneficiază de învățământul de zece ani generalizat. Nivelul de trai al oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul țării a înregistrat creșteri însemnate, relevând valoarea legăturii organice care există, în condițiile socialismului, între dezvoltare și viață civilizată.

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pământul României — proces în plină desfășurare — va ridica pe noi parametri de progres și civilizație viața poporului român, făuritor al propriului său destin.

Ca în fiecare an, sărbătorirea zilei de 23 August — eveniment de excepțională însemnătate în istoria poporului român — constituie un prilej de bilanț, al realizărilor, de scrutare lucidă a perspectivei, de mobilizare a tuturor oamenilor muncii pentru îndeplinirea sarcinilor de dezvoltare economică și socială a României socialiste cu puterea dată de succesele obținute. Unde am fost, unde sîntem, unde tindem să ajungem. Prezentul țării oferă chezașia că poporul român, cu eforturile și energiile creatoare unite sub conducerea partidului, va realiza cu deplin succes mărețele obiective ce-l stau în față.

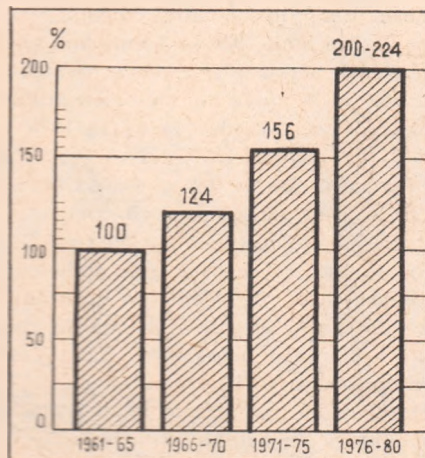

Modernizarea agriculturii constituie o componentă esențială a politicii partidului în dezvoltarea economico-socială a României. Astfel, în cincinalul 1971—1975, față de perioada 1966—1970, producția agricolă medie a crescut cu peste 25 la sută. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al P.C.R., **agricultura — ramura de bază, hotărâtoare pentru asigurarea bunei aprovizionări a poporului — va sta în centrul preocupărilor partidului și guvernului.**

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ ÎN AGRICULTURĂ

PROGRAMUL Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism acordă o atenție deosebită agriculturii. Pornind de la faptul — subliniat în numeroase documente de partid — că în condițiile țării noastre agricultura este o ramură de bază a economiei naționale. Programul stabilește măsuri care să contribuie la realizarea unei agriculturi tot mai moderne și intensive, de înaltă productivitate, capabilă să satisfacă la un nivel superior cerințele crescînde de produse agroalimentare ale populației, de materii prime (în principal pentru industria alimentară și ușoară) și alte nevoi ale economiei naționale (grafic).

Producția globală agricolă

Pentru înfăptuirea acestor obiective în perioada 1976—1980, Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român au stabilit ample și complexe acțiuni, a căror aplicare contribuie la întărirea bazei tehnico-materiale a agriculturii, la modernizarea ei, la generalizarea în toate domeniile de activitate a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii actuale, grăbind procesul de transformare a agriculturii într-o variantă a muncii industriale.

Principalele direcții ale modernizării agriculturii, intensificate și amplificate în actualul cincinal — le reprezintă: ridicarea gradului de folosire cu eficiență maximă a fondului funciar, printr-o gamă complexă și armonios corelată de lucrări de îmbunătățiri funciare: mecanizarea complexă, prin asigurarea de tractoare, mașini agri-

Ion STANCIU

adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

cole și instalații într-o gamă diversificată și cu un grad ridicat de universalitate; chimizare; aplicarea cuceririlor științei și tehnicii, extinderea tehnologiilor cu flux industrial, mai ales în creșterea animalelor.

Producții cât mai puțin influențate de factorii climaterici

EXTINDEREA lucrărilor de îmbunătățiri funciare — menite să asigure conservarea și ameliorarea fondului funciar al țării, creșterea suprafeței agricole și îndeosebi a celei arabile — va contribui la ridicarea capacității de producție a pământului, creînd condiții pentru obținerea unor producții mari și constante, asupra cărora factorii climaterici să nu poată exercita decât o influență cât mai redusă: aceste obiective ocupă un loc preponderent în ansamblul politicii de realizare a unei agriculturi moderne, intensive, de mare productivitate.

Ținînd seama de importanța acestor lucrări pentru gospodărirea rațională — în prezent și în viitor — a fondului funciar, una din marile avuții naționale, a fost stabilit recent programul de dezvoltare în perspectivă a acțiunilor de îmbunătățiri funciare, corelat cu

recolte mari și constante, punînd totodată în valoare celelalte elemente ale bazei materiale și ale tehnicii actuale și în mod deosebit îngrășămintele, soiurile și hibridii noi de plante. În actualul cincinal, continuîndu-se și intensificîndu-se ritmul din ultimii ani, se vor amenaja pentru irigații circa un milion de hectare, ceea ce va permite ca în anul 1980 să se ajungă la un total de trei milioane de hectare amenajate, reprezentînd aproximativ 60% din suprafața ce se pretează pentru irigații (tabelul).

Amenajările pentru irigații, realizate în principal în sisteme mari pe bază de soluții moderne (unele dintre acestea ajungînd la mai mult de 200 mii hectare într-un singur amplasament), se completează cu amenajări locale, ce folosesc resursele de apă existente și la înfăptuirea cărora își aduce contribuția populația din localitățile și, respectiv, din unitățile agricole ce vor beneficia de astfel de irigații.

Sistemele de irigații ce se vor realiza în actualul cincinal, dintre care cele mai multe sînt deja începute sau vor începe în acest an, se încadrează în prevederile de amenajare a bazinelor hidrografice. În stabilirea soluțiilor constructive se urmărește ca, pe baza experienței dobîndite în acest domeniu în țara noastră și pe plan mondial, să se ajungă la o investiție specifică mai redusă, la economisirea apei și la exploatare mai lesnicioasă, asigurîndu-se în același timp o mai corespunzătoare satisfacere a cerințelor de apă ale diferitelor culturi și, implicit, o producție maximă pe unitatea de suprafață irigată. În corelare cu aceste obiective, în actualul

Evoluția principalelor elemente componente ale bazei tehnico-materiale a agriculturii

	1970	1975	1980
— Tractoare	107,3	119,5	130,0
— Îngrășăminte chimice livrate agriculturii (subst. activă)	594,3	1196,5	3030
— Suprafața amenajată pentru irigat	731,3	1730	3050

programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice.

În cadrul lucrărilor de îmbunătățiri funciare locul principal îl dețin amenajările pentru irigații, care sînt absolut necesare în condițiile țării noastre (caracterizate prin precipitații insuficiente și neuniforme repartizate în cursul anului) spre a putea obține

cincinal se va mări la 50%, ponderea suprafețelor ce vor fi irigate prin brazde în marile sisteme, se vor perfecționa instalațiile de aspersiune, pentru a permite o uniformitate maximă a udărilor, vor fi mecanizate operațiile de transport al instalațiilor, înlăturîndu-se consumul mare de muncă manuală pe care îl necesită în prezent asemenea lucrări; amenajările se vor

executa împreună cu lucrările de nivelare, desecare și, după caz, de drenaj etc. Aceste orientări în executarea și exploatarea amenajărilor pentru irigații, ca parte integrantă a perfecționării tehnologiilor aplicate în agricultură, vor contribui la creșterea eficienței în acest domeniu atât de esențial pentru obținerea unor producții mari.

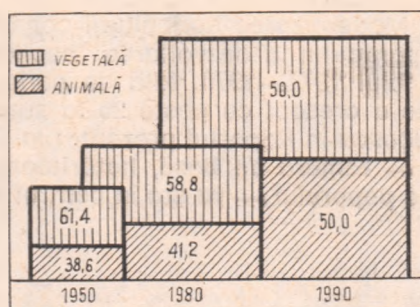
În ansamblul lucrărilor de îmbunătățiri funciare, alături de irigații, îndiguiri și desecări pentru apărarea terenurilor agricole de inundații și combaterea excesului de umiditate, împreună cu lucrările de combatere a eroziunii solului și de valorificare a terenurilor nisipoase, întregesc programul destinat punerii în valoare cât mai depline a resurselor pe care le are fondul funciar al țării și creșterii potențialului de producție al acestuia. În actualul cincinal se vor executa lucrări noi de îndiguire și desecare pe aproape 1.1 milioane de hectare, în principal în sisteme mari, care asigură rezolvarea în mod complex a cerințelor producției agricole, pe mari suprafețe, corespunzător bazinelor hidrografice — paralel cu unele completări și modernizări ale sistemelor date în funcțiune pînă în prezent.

De asemenea, în zonele colinare din Moldova, Transilvania, Muntenia și Oltenia, vor fi executate lucrări de combatere a eroziunii solului, pe o suprafață de 1 milion de hectare, destinate punerii în valoare a unor terenuri scoase din circuitul agricol sau cu un potențial de producție foarte scăzut datorită procesului avansat de eroziune, precum și pentru prevenirea eroziunii pe unele terenuri ce pot fi afectate sau pe care acest proces este încă puțin avansat.

Generalizarea procesului de mecanizare a lucrărilor

MECANIZAREA COMPLEXĂ a agriculturii reprezintă unul din factorii cei mai caracteristici ce evidențiază aplicarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice în agricultură, contribuind la creșterea producției și în mod deosebit a productivității muncii, la schimbarea calitativă a forței de muncă și la diminuarea ponderii acesteia în totalul populației ocupate. La transformarea treptată a muncii agricole într-o variantă a muncii industriale.

Continuând eforturile de investiții din cincinalul precedent destinate mecanizării agriculturii și pe baza progreselor înregistrate de industria constructoare de mașini, care a realizat noi tipuri de tractoare și mașini agricole, în perioada 1976—1980 se are în vedere aplicarea unei mecanizări com-

Evoluția structurii producției

plete a lucrărilor agricole, atât în cultura mare, cât și în horticultură și creșterea animalelor.

Corespunzător nivelelor de mecanizare stabilite pînă în anul 1980, în actualul cincinal este prevăzut ca parcul total de tractoare să ajungă la circa 130 mii bucăți, revenind 76 hectare pe un tractor, față de 121 hectare în anul 1965. Creșterea dotării se completează cu o largă diversificare, care include, pe lângă tipurile actuale de tractoare și pe cel de 180 CP, de mare productivitate (care permite acționarea unor agregate cu lățime mare și asigură executarea concomitentă a mai multor lucrări), precum și tractoare pentru terenuri în pantă (necesare în pomicultură și viticultură).

La mașini și instalații agricole, pînă în anul 1980 se va ajunge la peste 200 de tipodimensiuni, predominând cele purtate sau semipuritate pretabile la viteze sporite, care contribuie la creșterea volumului de lucrări ce poate fi executat în unitatea de timp și la reducerea numărului de muncitori pentru exploatarea lor. Programul amplu de dotare cu tractoare și mașini agricole și de diversificare a acestora este astfel conceput, ca pînă la sfîrșitul acestui cincinal să fie încheiat, în linii generale, procesul de mecanizare a lucrărilor în toate ramurile de producție din agricultură.

La păioase și soia, încheierea proceselor de mecanizare a lucrărilor se va realiza încă din acest an: la porumb, floarea soarelui și plante de nutreț — în anul 1977; la cartofi — în anul 1978, iar pînă în anul 1980 la sfecla de zahăr, în legumicultură, viticultură, în creșterea animalelor și pe terenurile în pantă.

Programul de mecanizare în creșterea animalelor are în vedere asimilarea și introducerea în fabricația de serie a 40 de noi tipuri de utilaje, care vor permite executarea, potrivit cu tehnologiile de producție, a transportului și distribuirii furajelor în adăposturi, adăpatul, evacuarea dejecțiilor, asigurarea microclimatului, mulsul mecanic: în complexe mari, de tip industrial, vor fi automatizate lucrările de furajare și porționare a hranei și alte procese de muncă din tehnologiile de creștere și îngrășare a animalelor.

Mecanizarea complexă a lucrărilor

lor, corelată cu perfecționarea tehnologiilor de producție, se fundamentează și pe un amplu program de formare de noi cadre și de perfecționare a celor existente, care să asigure exploatarea în bune condiții, precum și întreținerea și repararea întregului parc de tractoare, mașini și utilaje cu care va fi înzestrată agricultura în actualul cincinal.

Chimizarea — o caracteristică a agriculturii moderne

CHIMIZAREA agriculturii ca direcție importantă a intensificării, reprezintă în același timp un alt factor al revoluției tehnico-științifice în agricultură. Corelat cu rezultatele cercetărilor științifice, chimizarea este tot mai mult abordată ca un proces complex, care are în vedere sporirea producției nu numai pe seama fertilizării prin folosirea îngrășămintelor chimice și a corectării acidității solurilor prin amendamente, ci și prin înlăturarea pierderilor pe care le cauzează agriculturii dăunătorii de toate categoriile.

Cantitățile de îngrășămintă chimice destinate agriculturii vor fi sporite substanțial în actualul cincinal, ajungînd în anul 1980 la 3 milioane tone substanță activă, ceea ce echivalează cu 280 kg la un hectar de teren arabil, vii și livezi, față de 114 kg în 1975 și de 57 kg în anul 1970.

Pentru a obține un spor maxim de recolte, care să compenseze marile eforturi făcute de economia noastră națională pentru dezvoltarea industriei producătoare de asemenea substanțe, precum și cheltuielile efectuate de unitățile agricole beneficiare cu plata transportului și încorporarea îngrășămintelor, în producerea îngrășămintelor chimice, în actualul cincinal se prevăd mărirea concentrației în substanță activă, creșterea proporției îngrășămintelor granulate, a celor complexe, cu elemente nutritive (azot, fosfor, potasiu) în proporțiile cerute de diferitele plante, a sortimentelor cu un grad ridicat de solubilitate și cu proprietăți anti-aglomerante ș.a. ceea ce va contribui la o eficiență sporită a chimizării.

În cercetarea științifică se fac, în prezent, ample studii în cadrul unor programe complexe care au drept scop realizarea de noi tipuri de îngrășămintă chimice cu un grad sporit de eficiență, corespunzătoare cerințelor diferitelor culturi, și corelate cu perfecționările ce vor fi aduse soiurilor, hibridurilor și tehnologiilor aplicate.

Pentru combaterea bolilor și a dău-

nătorilor — este prevăzută asimilarea unei game variate de produse chimice cu eficiență ridicată în acțiunile de combatere și fără efecte negative în ceea ce privește remanenta lor. La nivelul anului 1980, industria noastră chimică va fi în măsură să satisfacă cerințele agriculturii în acest domeniu, asigurând agriculturii aproape în totalitate substanțele necesare combaterii dăunătorilor în cimp și în spațiile de depozitare.

Tehnologii în flux industrial

DEZVOLTAREA agriculturii în ritmurile și proporțiile stabilite pentru cincinal și care urmează a fi menținute și în perspectivă, (graficul) impune perfecționarea corespunzătoare a tehnologiilor ce se aplică la toate culturile la toate speciile și categoriile de animale. Potrivit acestei cerințe, pe baza cercetărilor efectuate și a experienței dobândite în țara noastră și pe plan mondial, s-a trecut la elaborarea de tehnologii care țin seama de condițiile pe care le creează mecanizarea, chimizarea, irigațiile, folosirea de noi soiuri și hibrizi, noi soluții de furajare etc.

Această acțiune complexă cuprinde și trecerea pe scară tot mai largă la tehnologii în flux industrial, cu un grad ridicat de mecanizare și, parțial, de automatizare a proceselor de muncă și de producție, care vor permite realizarea unui grad de concentrare a producției și de specializare a unităților, ce nu poate fi obținut în condițiile aplicării metodelor tradiționale. Introducerea de tehnologii în flux industrial a început în principal în creșterea animalelor și s-a extins în ritm rapid ele ajungând preponderent la numite specii și categorii de animale), iar în cultura plantelor -- la

producerea legumelor în sere.

Construirea complexelor de tip industrial pentru creșterea și îngrijirea animalelor a început în întreprinderile agricole de stat; pe baza experienței dobândite de aceste unități s-a trecut și în agricultura cooperatistă la realizarea unor complexe asemănătoare, cu aceleași tehnologii în flux industrial, avind dimensiuni mai mici, în principal pe calea asocierii mai multor cooperative agricole de producție.

Asemenea tehnologii în flux industrial au fost introduse în proporție înseamnă la îngrijirea porcilor, a tineretului bovin și ovin, precum și în sectorul avicol.

În producerea legumelor de seră s-a realizat îndeosebi în perioada 1971—1975, un amplu program pe baza căruia s-a ajuns în acest an la 1 148 hectare de sere pentru producție.

Complexele de tip industrial — îndeosebi cele din sectorul zootehnic — dau posibilitatea realizării unei productivități a muncii (calculată valoric) la nivelul celei din ramuri industriale avansate, contribuie la obținerea unor cantități mari de produse animale cu un consum de furaje pe unitatea de produs, substanțial mai mic decît în unitățile cu sistem tradițional; asigură un grad înalt de ritmicitate, precum și condiții similare cu cele din industrie în ce privește munca prestată și calificarea cerută muncitorilor care lucrează în asemenea unități.

O direcție esențială a aplicării cuceririlor revoluției tehnico-științifice în agricultură, în actualul cincinal o constituie crearea și generalizarea în producție a soiurilor și hibrizilor de plante cu înaltă productivitate, extinderea efectivelor de animale cu potențial de producție ridicat; aceasta

va da posibilitatea folosirii cu eficiență maximă a condițiilor create prin ansamblul măsurilor luate pentru dezvoltarea bazei materiale și modernizarea agriculturii.

La cerealele sint prevăzute soiuri și hibrizi care să asigure o producție de 5—6 tone de grâu și 7—8 tone de porumb la hectar în condiții de neirigare, respectiv de 8—10 tone de grâu și 15—16 tone de porumb la hectar la irigație, cu un conținut ridicat în proteină, lizină și alte elemente care să îmbunătățească calitățile de panificare iar la porumb cele furajere. La floarea soarelui, sfeclă de zahăr, in și cînepă pentru fibră, tomate, paralel cu realizarea de soiuri care să asigure producții mari în diferitele zone ale țării, atît în condiții de neirigare cît și la irigație, se urmărește creșterea conținutului în substanță utilă (zahăr, ulei, fibră, substanță uscată etc), cu efecte pozitive în industrializare.

Programele de cercetare științifice stabilite pentru fiecare cultură sau grupă de culturi prevăd acțiuni concrete în direcția realizării de soiuri rezistente la boli și dăunători, la cădere, la înghețurile din cursul iernii și primăverii, cu un raport optim între plante și produsul principal, cu dezvoltarea verticală a mesei foliare, care să permită o densitate ridicată și condiții bune de mecanizare.

Înfăptuirea revoluției tehnico-științifice în agricultură în direcțiile și ritmurile stabilite în documentele de partid și în indicatorii de plan — pune în fața lucrătorilor din agricultură sarcina de a aduce o contribuție mai mare, de a depune toate eforturile, priceperea și experiența în vederea realizării integrale și în cele mai bune condiții a tuturor obiectivelor, de a folosi rațional baza tehnico-materială și de a pune în valoare întregul potențial tehnic în vederea sporirii în ritm înalt a producției agricole — baza asigurării unui nivel de trai în continuă creștere.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

MODIFICĂRI ÎN STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE

ÎN ANII construcției socialiste, ca urmare a industrializării țării, cooperativizării agriculturii și creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor din această ramură de bază a economiei, a dezvoltării cantitative și calitative a celorlalte ramuri și sectoare, în structura populației ocupate s-au petrecut importante mutații care ilustrează progresele înregistrate de economia românească în dezvoltarea și creșterea sa. Astfel, dacă în anul 1950 ponderea populației ocupate în industrie era de numai 12,0% în 1960 de 15,1%, iar în 1970 de 23%, în anul 1975 această pondere a crescut la 30,6%, corespunzător cu diminuarea ponderii populației ocupate în agricultură de la 74,1% în 1950 la 37,8% în anul 1975. Și celelalte ramuri ale economiei naționale și-au modificat locul în totalul populației ocupate. Construcțiile dețin în prezent 2,1% din totalul populației ocu-

pate, față de numai 2,2% în 1950, circulația mărfurilor 5,5% față de 2,5%, iar transporturile și telecomunicațiile 5,0% față de 2,2%. Se cuvine subliniat aparte că ponderea populației ocupate în activitatea de cercetare științifică, învățămînt, cultură și artă a crescut de la 2,5% în 1950 la aproape 5% (4,8%) în 1975, reflex grăitor a îndeplinirii unor obiective sociale majore din politica partidului.

Pornind de la Programul partidului și Directivele Congresului al XI-lea, în cincinalul revoluției tehnico-științifice contemporane, menit să continue și să accelereze transformările calitative ale economiei românești, se prevăd noi și importante sarcini în domeniul forței de muncă, perfecționării instrucției publice, ridicării continue a nivelului de pregătire profesională a întregului personal. Ca urmare, în anul 1980 ponderea populației ocupate în industrie, construcții

și în celelalte ramuri neagricole va ajunge la 72—73% (25,9% în 1950), permițind ca pentru prima dată în istoria țării ponderea populației ocupate în industrie (oca 36%) să depășească pe cea din agricultură (27—28%).

În lumina aceluiași elemente de referință se constată că față

	INDUSTRIE SI CONSTRUCȚII	AGRICUL- TURA	CELELATE RAMURI
1980	47-48	27-28	24-26
1975	38,7	37,8	23,5
1970	30,8	49,1	20,1
1965	25,5	56,5	18,0
1960	20,0	65,4	14,6
1955	17,4	69,5	13,1
1950	14,2	74,1	11,7

de anul 1950, în anul 1975 numărul personalului a sporit de aproape 3 ori pe ansamblul economiei, de 3,4 ori în industrie, de 4,2 ori în construcții, de circa 3 ori în transporturi și telecomunicații, de aproape 3,9 ori în știință. Măsurile adoptate în ultimii ani pentru perfecționarea organizării și conducerii vieții economice și sociale au determinat modificări în structura personalului pe categorii, fiind reprezentativă în acest sens creșterea însemnată a ponderii muncitorilor în totalul personalului, de la 57,6% în 1950 la 79% în 1975. Potrivit prevederilor, în anii actualului cincinal se vor crea 1—1,2 milioane noi locuri de muncă ce vor fi acoperite prin pregătirea profesională a 1 800—1 860 mii persoane, din care 1 550 mii muncitori calificați și 250—310 mii tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre specializate.

Marin STĂNICĂ

TEHNOLOGIILE MODERNE ȘI UTILIZAREA RESURSELOR MATERIALE

Maxim BERGHIANU

ministrul aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe

RĂSPUNZÎND cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane, necesităților economiei și ale populației, dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1976—1980 este temeinic

susținută de promovarea intensă, în toate sferele producției materiale, a celor mai moderne rezultate ale cercetării științifice și dezvoltării tehnologice — cu deosebire proprii, concentrate asupra creșterii și perfecționării producției. La recenta ședință comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „...trebuie să ne așezăm temeinic ca în strinsă legătură cu cercetarea, prin introducerea tehnicii noi, să ridicăm nivelul tehnic al producției, calitatea produselor, atât pentru necesitățile economiei naționale și ale populației cit și pentru export“.

Una din cele mai importante probleme în această direcție o constituie promovarea tehnologiilor noi și perfecționate. Tehnologia, îmbunătățirea acesteia, este factorul decisiv care conduce la reducerea pierderilor tehnologice, diminuarea și eliminarea rebuturilor, la o utilizare cât mai completă a resurselor materiale și la regăsirea într-o proporție cât mai mare în produsul finit a cantităților de materiale introduse în fabricație, deci la un coeficient de folosire cât mai bun, constituind astfel un element hotărâtor pentru obținerea unei eficiențe economice ridicate, sporirea gradului de utilizare a materiilor prime, economisirea muncii trecute și a muncii vii și creșterea rapidă a productivității muncii sociale. Ce rezerve există în economia națională în acest sens, cum au fost înscrise în prevederile cincinalului ?

Coeficienți de folosire a resurselor materiale: la nivelul posibilităților din economie

ÎN PRODUCȚIA de oțel și construcție de mașini —sectoare importante ale economiei — există însemnate rezerve de creștere a coeficientului de utilizare a materialelor. În industria prelucrării lemnului reproducerea prin creșterea naturală a volumului de cherestea care se pierde ca urmare a deșeurilor ce rezultă la un singur mc de cherestea prelucrată pentru mobilă

necesită în medie o durată de 30 ani la un arbore din specia rășinoaselor, iar 1 000 mc cherestea echivalează cu un hectar de pădure. În domeniul comustibililor, îndeosebi al hidrocarburilor

utilizate în chimizare, precum și în procesele de ardere, problemele de utilizare capătă o și mai mare acuitate, pierderile fiind în mare măsură nerecuperabile, iar rezervele naturale nereproductibile.

Industria românească și-a dovedit capacitatea de a obține rezultate bune în direcția realizării din aceeași cantitate de materii prime a unor valori de întrebuințare cât mai mari prin aplicarea unor tehnologii avansate. În cincinalul 1971—1975, în industria metalurgiei feroase, gradul de scoatere al laminatelor finite din tona de oțel a crescut cu o valoare care echivalează cu un spor de producție de laminate de ordinul a 200 mii tone la nivelul unui singur an, obținut fără consumuri suplimentare de materii prime, materiale, combustibili și energie. Și în industria constructoare de mașini sînt numeroase situațiile în care gradul de utilizare a metalelor a fost sensibil îmbunătățit : ca urmare a unor perfecționări tehnologice în industria rulmenților, de exemplu, prin reconsiderarea și înlocuirea tehnologiilor vechi s-a obținut o creștere a coeficientului de folosire a metalului cu peste 4%. În industria chimică prin adoptarea unei tehnologii perfecționate a sporit randamentul de transformare a hidrocarburilor în negru de fum, la 1 tonă negru de fum economisindu-se 70 mii mc gaz metan ș.a.

Rezervele mari de care dispune economia în ce privește folosirea mai completă a fiecărui gram de materie primă sînt departe de a fi epuizate. Dacă considerăm, de pildă, ansamblul proceselor de prelucrare din siderurgie și din construcția de mașini, rezultă că o bună parte din oțelul brut nu se regăsește în produsele finite din construcția de mașini, constituind deșeuri și în parte pierderi nerecuperabile, consum suplimentar de cărbuni, cocs, gaz metan, energie electrică, feroaliaje, materiale refractare, adică tocmai resurse primare din categoria celor mai deficitare, care pun — și aceasta pe plan mondial — probleme tot mai dificile de asigurare a necesarului. Asemenea rezerve există nu numai în metalurgie, ci practic în toate ramurile industriale.

Pentru actualul cincinal, care prevede creșterea susținută în continuare a producției materiale în condițiile sporirii substanțiale a gradului de prelucrare și de valorificare a materiilor prime, **mobilizarea tuturor forțelor, de la concepție pînă la execuție, pentru a înnoi și perfecționa tehnologiile și a crește, pe această**

bază, coeficienții de utilizare a materiilor prime și materialelor constituie deci o problemă primordială. Experiența bogată obținută în întreprinderile din țara noastră, progresele însemnate realizate în ultimii ani pe plan mondial în privința perfecționării tehnologiilor și creșterii, pe această bază, a coeficienților de utilizare a materialelor, evidențiază direcții și căi principale de acțiune în acest sens cum sînt: aplicarea de tehnologii pregătitoare, reducerea unor faze de prelucrare și realizarea prelucrării în mai puține trepte în cazurile în care astfel se reduc pierderile, folosirea unor tehnologii fără pierderi sau cu pierderi minime de resurse materiale. În acest cadru să examinăm, în continuare, tehnologiile care asigură economisirea metalelor feroase și neferoase, proces cu un rol hotărîtor în realizarea dotării tehnice și dezvoltarea de ansamblu a economiei în cincinalul 1976—1980.

Îmbunătățirea gradului de scoatere a metalului

RESURSE importante de metale feroase urmează să fie valorificate în însăși ramura producătoare, în siderurgie, unde coeficientul de scoatere este de 5—10% mai mic decît cel realizat în alte țări. Este drept, acest coeficient este influențat de o serie de factori — structura producției, de exemplu, fiind știut că la produsele plate sau la oțelurile speciale coeficienții de scoatere sînt cu 5—7 procente mai scăzuți decît la profile — dar independent de aceasta, în condiții comparabile, calculele dovedesc că în țara noastră există resurse de a îmbunătăți în continuare acest indice.

Extinderea procedurii **turnării continue** constituie o cale principală în acest sens. Prin producerea directă a semifabricatelor destinate finisării se elimină faza degrosării, respectiv pierderile prin șutaje și maselote, ce dețin o pondere ridicată în totalul pierderilor tehnologice în producția de laminate. În total, prin aplicarea turnării continue a oțelului pierderile de metal se reduc cu 15—18%. Punerea în funcțiune la termenele prevăzute în planul cincinal a noilor capacități de turnare continuă, astfel ca la nivelul anului 1980 să se obțină prin acest procedeu peste 35% din producția totală de sleburi și blumur: a țării, capătă astfel o importanță deosebită pentru respectarea echilibrului material al planului, necesitînd concentrarea atenției și luarea celor mai corespunzătoare măsuri din partea factorilor răspunzători.

Îmbunătățirea scoaterii este concepută și în cadrul tehnologiei clasice de producere a laminatelor pornind de la lingouri, care va deține în continuare ponderea cea mai mare în producția de oțel laminat, atît prin **extinderea fabricării și utilizării oțelurilor semicalmate** pe seama restrîngerii celor calmate, cît și prin **perfecționarea tehnologiilor practicate în prezent în oțelării și secțiile de laminare**. Extinderea folosirii prafurilor și a plăcilor termogene și izolante de calitate corespunzătoare și în structura sortimentală necesară diferitelor domenii de utilizare, permit, așa cum arată, între altele, experiența pozitivă a C.O.S. Tirgoviște diminuarea pierderilor de metal, prin reducerea maselotelor și șutajelor, cu 5—6%. Potrivit unor calcule estimative se vor putea economisi astfel, la nivelul economiei naționale, circa 100 mii tone oțel aliat, slab aliat și calmat, precum și 30 mii tone oțel necalmat. Aceasta pretinde însă ca Ministerul Industriei Metalurgice să ia măsuri pentru diversificarea sortimentelor de prafuri și plăci termogene ce se produc în țară, creșterea în continuare a calității acestor produse.

Analizele efectuate împreună cu institutele de cercetare de specialitate au relevat însemnătatea **îmbunătățirii substanțiale a unor tehnologii actuale**. În oțelării, îndeosebi prin îmbunătățirea și diversificarea formei lingotierelor, concomitent cu reducerea maselotelor; extinderea utilizării feroaliajelor complexe de tip silicomangan, ferocrom—mangan, ferocrom—mangan—azotat etc.; extinderea alierii în oală; tratarea și turnarea oțelurilor în vid și în atmosferă protectoare; tratarea oțelurilor

cu zguri și cenuși sintetice, iar în laminoare prin optimizarea șutajelor la laminoarele degrositoare și a lungimii de tăiere a țagtelor; extinderea curățirii semifabricatelor prin flămare și restrîngerea cojirii prin strunjire a laminatelor finite; valorificarea capetelor și a scurtăturilor prin utilizarea ca atare, relaminarea în minilaminoare sau forjarea pe mașini speciale; controlul strict al regimului de încălzire în diferitele faze ale laminării și altele. Asemenea perfecționări determină, la nivelul anului 1980, un potențial de economii de 150—200 mii tone metal și de aceea se impun realizate cît mai operativ.

Cele prezentate nu epuizează problema reducerii pierderilor de metal în siderurgie. Pornind de la specificul fiecărui combi-

Variația consumului specific de metal în funcție de tehnologii la unele produse

Reperul	Consumul specific de metal (kg/buc)		Economie (%)	Reducerea consumului anual (tone)
	tehnologia veche	tehnologia nouă		

Trecerea de la forjare liberă la turnare de precizie

Corp punte spate	174	160	8,2	29,7
Butuc spate (tip 1)	24,3	19,5	20,0	178,0
Butuc spate (tip 2)	50,5	41,8	17,5	46,8
Butuc față (tip 1)	17,8	13,5	24,0	108,6
Butuc față (tip 2)	52	38	26,5	160,0

Trecerea de la forjare-așchiere la extrudare

Piston	0,750	0,170	77,3	14,4
Piesă de presiune	0,205	0,080	61,0	11,5
Tachet superior	0,250	0,094	62,5	50,9
Tachet inferior	0,250	0,090	63,8	52,0
Bucșe cu guler	0,380	0,128	66,2	2,7
Farfuria arcului	0,140	0,035	75,0	29,7
Talerul arcului	0,198	0,042	78,8	9,5

nat sau uzină siderurgică, a fiecărui agregat, în unitățile siderurgice trebuie aplicate **măsurile cele mai eficiente**, capabile să conducă, pînă în anul 1980, la realizarea în siderurgie a indicelui de scoatere de 0,84 așa cum a indicat conducerea partidului și statului nostru.

Tehnologiile și economisirea metalului în construcțiile de mașini

DEZVOLTAREA industriei constructoare de mașini în cincinalul 1976—1980 este concepută în condițiile unei creșteri însemnate a gradului de utilizare a metalului, producția urmînd să se realizeze cu cantități de metal relativ mai mici. Ca urmare, la fundamentarea materială a sarcinilor cincinalului din acest important sector al industriei și economiei naționale s-au avut în vedere — pe baza experienței întreprinderilor românești, a realizărilor din alte țări — numeroase posibilități de aplicare a unor tehnologii care determină reducerea pierderilor de metal, creșterea coeficientului de utilizare a acestuia.

Extinderea procedurilor de **realizare a semifabricatelor cît mai aproape de cotele finale, prin operațiuni pregătitoare** cum sînt laminarea, forjarea de precizie în matrițe, turnarea de precizie, extrudarea, metalurgia pulberilor constituie calea cu cea mai largă arie de acțiune în acest sens. Comparativ cu metodele clasice, în acest fel se va obține o creștere sensibilă a coeficienților de utilizare a metalului, de la 0,5—0,7 la 0,85—0,95, în unele cazuri chiar mai mult.

Concret, asimilarea și dezvoltarea producției la o serie de profile îndoite la rece de forme specifice, folosite ca atare la execuția unor reperi de mare serie — longeroanele șasiurilor pentru vagoane și alte mijloace de transport, grinzile de susținere din cadrul structurilor portante ale mașinilor agricole și utilajelor de ridicat și transportat, elementele de alcătuire a

cadrelor caroseriilor pentru autobuze și troleibuze — vor evita îndoirea la presă, ambutisarea cu pierderile aferente sau vor înlocui profilele laminate. Aceasta însă preținde o conlucrare mai sistematică între unitățile constructoare de mașini și cele siderurgice.

Creșterea coeficientului de utilizare a metalului de 2 ori și în unele cazuri de 3—4 ori se poate realiza în unități prin trecerea în fabricarea unor repere de largă utilizare — axe de diverse tipuri, flanșe, cuple, rulmenți — de la prelucrarea directă prin așchiere, din laminate, la forjarea de precizie în matrice. Folosirea turnării de precizie oferă și ea rezultate bune. La Întreprinderea de autocamioane din Brașov, de exemplu, trecerea la turnarea unor repere din fontă nodulară sau oțel, în locul forjării libere din laminate, a determinat, în anul 1975, economii de metal de circa 850 tone.

Creșterea într-o proporție însemnată a gradului de folosire a metalului, concomitent cu reducerea consumului de manoperă și de ore-mașini unelte urmează să fie asigurată, totodată, de promovarea tehnologiilor de deformare plastică la rece sau la cald prin extrudare.

Diferențele de consum realizate prin asemenea tehnologii sînt ilustrate, pentru cîteva repere principale, de cifrele din tabel. Economii anuale importante ce pot fi astfel obținute trebuie să constituie un factor mobilizator pentru toți cei care sînt chemați să acționeze operativ în scopul aplicării, pe scară largă, în producție, a noilor tehnologii.

Extinderea **metalurgiei pulberilor sinterizate** permite și ea ca o gamă largă de repere — bușe, lagăre, glisiere, discuri de ambreiaj, plăci din carburi dure — să fie obținute cu coeficienți de utilizare mai ridicați, 0,98—0,99 față de numai 0,65—0,80 în cazul forjării sau turnării libere ori a prelucrării laminatelor prin așchiere. Experiența unor mari întreprinderi constructoare de mașini — „Tractorul” sau Întreprinderea de autocamioane din Brașov ș.a. — demonstrează clar marile avantaje ale adopției acestor tehnologii moderne. Ca urmare este imperios necesar să se examineze propunerile pentru dezvoltarea de 2—3 ori a capacităților actuale de piese extrudate și sinterizate din pulberi, utilajele de bază urmînd să fie asimilate în țară. Pentru o economie în plină dezvoltare, cu o industrie constructoare de mașini diversificată, cum este cea a țării noastre, nivelul actualului coeficient de producere a pieselor sinterizate nu poate răspunde nevoilor reale de consum ale diferitelor subramuri utilizatoare.

În grupa tehnologiilor moderne, care capătă o tot mai largă aplicare, se înscriu și **tehnologiile de prelucrare neconvenționale** — electroeroziunea, eroziunea chimică, ambutisarea prin explozie — care realizează suprafețe cu grad ridicat de finisare într-o singură operație, eliminînd operații preliminare de desprindere, cu pierderi de material. Utilizarea acestor tehnologii permite creșterea coeficienților de utilizare a metalului cu 5—7 procente.

Există posibilități mari, posedăm mijloacele necesare pentru a realiza progrese importante în creșterea coeficientului de utilizare a materialelor, inclusiv experiența bună acumulată de colectivele a numeroase întreprinderi. Promovarea metodelor moderne și generalizarea rezultatelor bune obținute fac necesar ca în fiecare întreprindere și secție de fabricație, institute de cercetări și proiectări, să se constituie **colective de specialiști pentru introducerea progresului tehnic**, care să-și facă o datorie de onoare din proliferarea metodelor și tehnicilor noi ce determină reducerea consumurilor materiale.

De aceeași importanță cu introducerea tehnologiilor noi sînt măsurile pentru **respectarea strictă a tehnologiilor aplicate**, abaterile de la acestea constituind principala sursă a rebuturilor. Rebuturile nu determină numai risipa de materii prime și materiale, ci au implicații multiple asupra întregului ciclu productiv și a eficienței economice în general, afectînd respectarea nivelului de stocuri normale, productivitatea muncii, costurile de producție, influențînd practic întregul echilibru material al dezvoltării. Pentru ca asemenea deficiențe să nu se mai repete în acest cîmp, este necesar ca măsurile concrete de **întărire a disciplinei tehnologice** se să aple în mai mare măsură atenția cadrelor de conducere din întreprinderi centrale și ministere.

O direcție principală de acțiune pentru creșterea coeficienților de utilizare a metalului — ca și a altor materiale — o reprezintă **perfecționarea debitării și croirii**, procese care se practică în aproape toate ramurile industriale. În totalul pierderilor în diferitele faze ale proceselor tehnologice, pierderile prin de-

bitare și croire dețin ponderi relativ ridicate, reprezentînd, de pildă, 70—80% din totalul pierderilor în producția de utilaj tehnologic, vagoane, cazane, motoare electrice și transformatoare.

Eliminarea unor asemenea pierderi este concepută prin **organizarea debitării centralizate**, inclusiv de platbenzi, la combinațele siderurgice producătoare și în bazele județene de aprovizionare-desfacere, precum și în cele specializate ale Ministerului Industriei Metalurgice, astfel încît să se extindă simțitor **livrarea la dimensiuni și formate fixe sau multiple** a laminatelor, tablelor, țevilor, și să se elimine pierderile prin debitare la utilizatori. Aceasta, pe de o parte, iar pe de altă parte din organizarea în secțiile de debitare ale unităților consumatoare a **croirii combinate**, optimizate, a reperelor de formate speciale și de serie mică.

De o însemnată practică deosebită pentru economie este livrarea la dimensiuni fixe și multiple, care permite reducerea pierderilor de metal fără eforturi importante de investiții. În fond, livrarea la dimensiuni fixe și multiple, îndeosebi pentru producția de serie, constituie o problemă de optimizare complexă a cărei aplicare este pe deplin fundamentată economic. Utilizarea ei face necesară organizarea și dotarea corespunzătoare, pe mai multe planuri, a activităților de fasonare și debitare pentru produsele metalurgice, dar și pentru celelalte categorii de materiale. Marile combine siderurgice trebuie să asigure debitarea la lungimi și formate fixe sau multiple pentru cantitățile pe care le livrează direct consumatorilor, organizînd în acest scop ateliere sau secții de debitare, iar unele mari întreprinderi constructoare de mașini, care au secții de debitare centralizată dotate corespunzător vor trebui să presteze servicii de debitare croire pentru unitățile consumatoare mai mici, situate în aceeași localitate. De asemenea, bazele județene de aprovizionare tehnico-materială, care au în profil livrarea metalului, amenajînd dotări cu minimum de mijloace tehnice necesare, urmează să asigure debitarea centralizată și livrarea la lungimi fixe pentru cantitățile pe care le livrează beneficiarilor din zona geografică pe care o aprovizionează.

În contextul asigurării unor livrări optimizate, **respectarea toleranțelor standardizate** prezintă o deosebită importanță. În unele cazuri producătorii care vînd marfa la greutate tind să realizeze produse mai grele decît cele prescrise, cu depășirea toleranțelor admisibile, spre a obține producția cu eforturi minime. În scopul eliminării acestei practici, pentru unele produse — țevi de pildă — s-a dovedit eficientă introducerea unei a doua dimensiuni, exprimată în metri liniari sau alte unități, prin care să fie comensurate sarcina de plan și indicatorii de urmărire. Experiența trebuie extinsă și în final generalizată la toate produsele care se pretează unui asemenea mod de planificare și evidență. Este eficientă și măsura de a nu plăti unităților siderurgice decît cantitățile de produse livrate, calculate la greutatea corespunzătoare limitelor de toleranțe admise.

Utilizarea mai bună a metalului presupune asigurarea croirii combinate și optimizate a diferitelor repere. Este elocventă în această direcție experiența Întreprinderii de autocamioane din Brașov, care a elaborat un album cu formatele deșeurilor de mici dimensiuni ce rezultă la croirea reperelor de mare serie, spre a fi reutilizate la alte repere mai mici din cadrul uzinei sau în alte întreprinderi din centrala industrială respectivă: economiile obținute pe această cale se ridică la cîteva sute de tone de metal pe an.

SARCINILE din planul cincinal privind mai buna gospodărire a metalului și a celorlalte materii prime și materiale, creșterea coeficientului de utilizare nu sînt ușor de îndeplinit. Ele sînt însă bine fundamentate. Există în țara noastră o experiență bogată în acest sens ce trebuie valorificată. Aceasta se ridică nu numai ca o problemă de perspectivă, ci **trebuie acționat de îndată, concret**, în toate unitățile din economie, cu măsurile care se pot aplica din semestrul II al acestui an. Livrarea obligatorie a laminatelor la lungimi fixe și multiple de către combinele siderurgice, începînd cu contractele din semestrul II a.c. constituie un început bun. Creșterile de producție din cincinal au asigurată baza materială numai în condițiile utilizării superioare a materiilor prime și materialelor. Aceasta determină ca, în momentul de față, elementul decisiv pentru asigurarea echilibrului material în dezvoltare să-l constituie concentrarea eforturilor, la toate nivelele, pentru realizarea mai bune a folosirii în producție a tuturor resurselor materiale.

PLAN ● ANGAJAMENTE

Cum mobilizăm rezervele de creștere a productivității muncii

PENTRU CONTINUA sporire a producției, unitățile industriale folosesc, în practică, diferite căi: dezvoltarea capacităților de producție prin noi investiții, modernizarea dotărilor tehnice prin efort propriu, organizarea superioară a producției și a muncii, promovarea de tehnologii cu randamente sporite, ridicarea calificării și policalificarea cadrelor etc. Utilizarea uneia sau mai multor căi are loc în funcție de condițiile existente și de momentul dat, de eforturile mai mari sau mai mici materiale sau umane necesare.

În acest an, de pildă, unitățile aparținând Centralei industriale de prelucrare cauciuc și mase plastice și-au fixat ca obiectiv principal, în sprijinul sporirii producției, creșterea accentuată a productivității muncii. În acest scop, au fost analizate, încă din 1975, rezervele disponibile, au fost făcute calcule la nivelul centralei și al fiecărei unități în parte asupra rezervei valorificabile, determinându-se, totodată, măsurile și acțiunile ce se impun.

Notăm că la nivelul centralei s-a întocmit un program special, în care sînt precizate obiectivele și căile de creștere a productivității muncii, pentru fiecare din cei cinci ani ai actualului cincinal. Nivelul planificat al productivității muncii în 1976 este cu aproape 19% mai mare decît cel realizat în 1975. În ce privește căile pentru atingerea obiectivului stabilit pentru 1976, acestea pot fi sintetizate astfel: **progresul tehnic (27%)**; perfecționarea organizării conducerii producției și a muncii (26%); ridicarea calificării personalului (18%); schimbarea structurii producției și a ponderilor unităților componente în valoarea producției centralei (29%); (în paranteză sînt trecute ponderile ce revin fiecărui factor în realizarea sporului planificat de productivitate). Pentru primul semestru al anului, ponderile planificate ale factorilor menționați sînt de: 41% pentru progresul tehnic, 7% — organizare, 18% — calificare personal și 34% — structura producției.

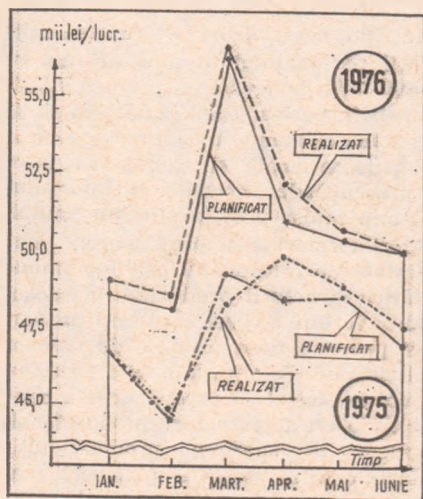
Cum au fost îndeplinite aceste prevederi, cum a acționat centrala pentru traducerea lor în fapte?

Factori hotărîtori: progresul tehnic și...

ANALIZA DATELOR prezentate în graficul nr. 1 ne sugerează următoarele constatări:

1. în acest an, nivelul planificat al productivității muncii a fost realizat în fiecare lună și, în consecință, și pe ansamblul întregului semestru I (sarcina planificată a fost depășită cu 0,9%);

2. a crescut substanțial productivitatea muncii comparativ cu realizările anului precedent; procentul de creștere lunară a oscilat între 5% și 17%, media pe ansamblul semestrului I fiind de 7%

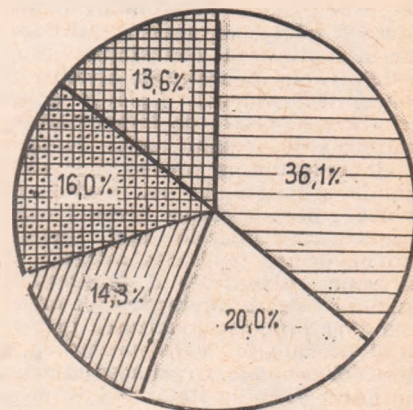
Graficul nr. 1. Dinamica lunară a productivității muncii

Nivelul planificat al productivității muncii pe prima jumătate a anului în curs a fost depășit la toate cele 10 unități productive ale centralei (I.A. „Danubiana” — 101,0%; I.A. „Victoria” — 101,1%; C.A.T.C. Jilava — 192,7%; C.A.T.C. Pitești — 101,9%; C.A.T.C. Brașov — 103,5%; I.A.T.C.C.R. Tg. Jiu — 103,9%; I.P.M.P. București — 103,7%; I.P.M.P. Buzău — 100,6%; I.P.M.P. Iași — 101,9%).

Deși în semestrul I 1976 nivelul planificat al productivității muncii, atît pe ansamblul centralei cît și pe fiecare întreprindere în parte, a fost îndeplinit, contribuțiile efective ale factorilor de influență au diferit de cele planificate. (graficul nr. 2).

Factorul care a contribuit cu mai mult de o treime la creșterea productivității muncii este **progresul tehnic**, în primul rînd fabricarea de produse noi sau modernizate, utilizarea de tehnologii, materiale noi sau perfecționate. Asta înseamnă, mai departe, activitate de cercetare și proiectare, de asimilare de noi produse, procese tehnologice, materii prime și materiale, planificare și realizare investiții. Adică astfel de activități a căror mai buna organizare și mai organică corelare cu cea de producție a constituit unul dintre obiecti-

vele principale ale constituirii centrelor industriale.

PROGRES TEHNIC
ORGANIZARE
CALIFICARE PERSONAL
SCHIMBARE STRUCTURĂ PRODUCȚIE
SCHIMBARE PONDERE UNITĂȚI COMPONENTE

Graficul nr. 2. Factorii de influență ai productivității muncii

La centrala industrială analizată toate problemele privind cercetarea și proiectarea, asigurarea bazei tehnico-materiale necesare asimilării noilor produse și tehnologii sînt rezolvate prin măsurile ce se adoptă, în mod coordonat, la nivelul organelor de conducere ale centralei; unitățile productive au creat toate condițiile pentru a trece direct, operativ și eficient, la fabricarea noilor produse, la introducerea de tehnologii moderne. Tot centralizat sînt organizate și activitățile de realizare a obiectivelor de investiții — prin natura lor, purtătoare ale progresului tehnic.

Pentru caracterizarea efectelor îndeplinirii de către centrală a atribuțiilor încredințate prin lege în domeniul progresului tehnic menționăm că, în prima jumătate a acestui an, au fost asimilate: 16 noi tipodimensiuni de anvelope (în 25 de variante constructive), 142 de reperi de articole tehnice din cauciuc, 57 de reperi din matriale plastice pentru industria de autovehicule și 3 noi produse bunuri de consum, s-a diversificat utilizarea unor tehnologii moderne de prelucrare a cauciucului și maselor plastice și s-au asimilat noi tehnologii. A fost asimilată, de pildă, tehnologia de realizare a anvelopelor radiale cu carcasă textil-metal și metal-metal, care asigură o creștere cu peste 30% a rula-jului mediu (deci a duratei de utilizare) și cu 12% a valorii producției și productivității muncii față de anvelopele realizate cu tehnologiile clasice.

Evident, o contribuție însemnată la creșterea productivității muncii a avut-o și punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție dotate cu tehnică de prim rang. În semestrul I 1976 au intrat în funcțiune 4 noi obiective industriale importante, din care două în avans față de termenele din planul de stat. Pentru a pune în evidență relația ce există între activitatea de investiții și productivitatea muncii, reținem că secția de articole confecționate din cauciuc și valțuri cauciucate de la C.A.T.C. Pitești, intrată în funcțiune în semestrul I 1976, asigură o productivitate a muncii cu 8% mai mare decît ansamblul combinatului din care face parte.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Din analiza efectuată a rezultat, în același timp, că n-au fost realizate toate prevederile planului de asimilări de noi produse și tehnologii, aceasta reflectându-se în diminuarea contribuției progresului tehnic la creșterea efectivă a productivității muncii („golul” creat astfel fiind acoperit de îmbunătățirea organizării). Principalul factor de care depinde îndeplinirea prevederilor planului de asimilare de noi produse și tehnologii, asupra căruia trebuie concentrată în următoarele luni atenția centralei, pentru realizarea integrală a contribuției planificate a progresului tehnic la creșterea productivității muncii pe anul 1976, este realizarea în termen și de calitate corespunzătoare a SDV-urilor necesare. Or, și această activitate poate fi influențată pozitiv prin valorificarea posibilităților pe care le are centrala în ce privește concentrarea, mobilizarea și organizarea specialiștilor și a capacităților de producție destinate SDV-urilor. Măsurile recent introduse în programul de productivitate constituie o garanție că această problemă va fi rezolvată cu succes în următoarele luni.

...organizarea superioară a producției și a muncii

CENTRALA își face simțită prezența și în activitatea celui de al doilea factor al creșterii productivității — **organizarea**. Așa cum am menționat, ponderea acestui factor în obținerea creșterii de productivitate pe prima jumătate a anului în curs a fost de 20%, față de numai 7% cât fusese planificat. Adâncind analiza, constatăm că din totalul contribuției factorului organizare la creșterea productivității muncii, 50% revine organizării muncii, 45% — organizării producției și 5% organizării conducerii.

În îmbunătățirea organizării muncii, impactul centralei se manifestă nu numai în facilitarea schimbului și a generalizării experienței între unitățile sale productive, dar și direct, în elaborarea de norme și normative unificate — pentru sectoare întregi de activitate — de muncă și de personal. Aceste norme și normative dovedindu-se instrumente deosebit de eficiente pentru buna desfășurare a activității productive. Reține atenția în mod deosebit utilizarea eficientă a forței de muncă prin distribuirea sa rațională pe toate cele 3 schimburi, organizarea de brigăzi în acord global, reducerea personalului în regie prin normarea activității sale, diminuarea numărului de personal auxiliar la strictul necesar etc. În semestrul I 1976, indicele de utilizare a retribuției în acord global, pe ansamblul centralei, a fost de 33,5% față de 29,7% la sfârșitul anului 1975. Extinderea acordului global se reflectă în creșterea productivității muncii, prin reducerea manoperei specifice. La „Danubiana”, de pildă, creșterii indicelui de utilizare a formei de retribuție în acord global de la 60% în 1975 la 64% în semestrul I 1976 îi corespunde o reducere a manoperei specifice de la 4,65

la 3,87 lei pe bucată anvelopă-echivalentă, cu efectele corespunzătoare asupra creșterii productivității muncii. Asemenea exemple pot fi date și din celelalte unități productive ale centralei.

Deși elaborarea și aplicarea proiectelor de organizare a producției se realizează în cea mai mare parte prin eforturi localizate la nivelul unităților productive, totuși și în acest domeniu existența centralei își exercită influența favorabilă — prin activitatea de pregătire a cadrelor de organizatori, de orientare a tematicilor de cercetare, de generalizare a rezultatelor bune obținute în unitățile productive etc. Contribuția organizării conducerii la creșterea productivității muncii — îndeosebi prin introducerea sistemelor informatice moderne — se datorează în mare măsură eforturilor depuse la nivelul centralei.

Asigurarea și pregătirea tuturor categoriilor de cadre necesare activităților din unitățile componente este organizată în mod unitar la nivelul centralei. Faptul că, față de 18% cât fusese planificat, acest factor — ridicarea calificării personalului — a contribuit cu numai 14% la creșterea productivității muncii în perioada analizată lasă să se întrevadă existența unor rezerve a căror valorificare poate și trebuie să intre în preocupările centralei în intervalul de timp rămas până la sfârșitul anului.

Merită relevată și preocuparea manifestată de centrală în privința **îmbunătățirii structurii producției**, în sensul realizării din aceeași cantitate de materii prime a unor produse de valoare mai ridicată. Este un fapt meritoriu, nu numai în sensul că preocuparea a contribuit la creșterea valorii produselor și, implicit, la sporirea productivității muncii, ci și în aceea că a acoperit mai bine nevoile economiei cu unele fabricate, care în trecut erau procurate de beneficiarii din import.

Cum era de așteptat, îndeplinirea și depășirea nivelului planificat al productivității muncii s-a reflectat pozitiv în realizarea și a celorlalți indicatori de plan ai centralei: **pe primul semestru al acestui an, producția globală planificată a fost realizată în proporție de 101,7%, iar cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă au fost mai mici cu 3 lei față de prevederi** :

Iată, deci, că întregul sistem de factori ai creșterii productivității muncii, valorificați în condițiile specifice ale fiecărei unități componente a centralei, au dat și pot da în continuare bune rezultate, dacă sînt mobilizate din plin rezervele interne la locurile de muncă. Firește, cu toate rezultatele bune obținute, atît la nivelul centralei, cît și la fiecare unitate a sa, există încă importante rezerve a căror valorificare ar asigura o și mai susținută creștere a productivității muncii, pîrghie și expresie esențială a progresului economic și social.

Constantin COJOCARU

● **Intreprinderile și exploatarea aparținînd Centralei minereurilor din Deva** au îndeplinit înainte de termen sarcinile de plan pe primele 7 luni din 1976, realizînd o producție globală suplimentară în valoare de peste 47 milioane lei.

● **Formațiile de lucru de la Cuptoarele Martin și electrice de la Combinatul siderurgic Hunedoara** au dobîndit de curînd un succes de prestigiu — elaborarea celei de-a 40 000-a tonă de oțel peste prevederile de plan aferente perioadei care a trecut de la începutul anului.

● **Unitățile industriale din județul Timiș** acționează cu eficiență sporită pentru folosirea rațională a materiilor prime și materialelor. Măsurile aplicate pînă acum în întreprinderile constructoare de mașini, electrotehnice și din alte ramuri s-au materializat în economisirea a peste 1 300 tone metal. Totodată, unitățile industriale, de construcții și de transporturi din județ au înscris în contul economiilor pe 1976 peste 669 mc material lemnos, mai mult de 17 000 MWh energie electrică și 7 000 tone combustibil convențional.

● **In industria județului Brăila** a fost realizată, în perioada care a trecut de la începutul anului, o producție globală suplimentară în valoare de 140 milioane lei. Au fost realizate peste plan importante cantități de oțel, laminate, plăci aglomerate din lemn, fibre artificiale și alte produse. Între unitățile cu cele mai bune rezultate se inscriu: Intreprinderea de utilaj greu „Progresul”, Intreprinderea „Laminorul”, Combinatul de celuloză, hirtie și fibre artificiale, Schela de foraj și extracție etc.

● **Colectivul Intreprinderii „23 August” din Satu Mare** pune în centrul atenției preocupărilor sale diversificarea sortimentăției actuale și îmbunătățirea calității produselor. A fost conceput și introdus în fabricație un mare număr de tipuri de mașini de gătit și încălzit, care vor utiliza, într-o mai mare măsură, drept combustibil, cărbunii. A fost lansată în producție o nouă mașină de gătit al cărei sistem de ardere este superior produselor similare realizate pe plan mondial și o nouă sobă de încălzit pe bază de cărbuni. Ca urmare a propunerilor cumpărătorilor, se va trece la fabricarea mașinii mixte de gătit a cărui plită va funcționa cu gaz, iar cuptorul cu energie electrică.

● **Unitățile industriale constructoare de mașini din județul Caraș-Severin** au livrat suplimentar economiei un număr important de motoare Diesel de diferite puteri, macarale-turn, utilaje metalurgice, iar cele din industria de prelucrare a lemnului mai mult de 300 mc cherestea de rășinoase.

● **Intreprinderea de transporturi auto Timișoara**, care a atins indici superiori de utilizare a capacității mijloacelor din dotare a îndeplinit înainte de termen sarcinile de plan pe 7 luni la indicatorul tone transportate. Pînă la sfârșitul lunii în curs, autobazele întreprinderii vor înscris la acest capitol al planului o depășire de peste 460 000 tone transportate. Majoritatea transporturilor efectuate de coloanele auto timișene s-au realizat cu un consum de carburanți și lubrifianti mai mic decît cel planificat, obținîndu-se de la începutul anului și pînă acum o economie totală de peste 1 milion litri benzină și 65 000 litri motorină.

Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice SPECIALIZAREA ȘI COOPERAREA ÎN INDUSTRIE (IV)

COOPERAREA INTERUZINALĂ

REALIZAREA RITMICĂ a sarcinilor de plan, obținerea unor producții sporite, în condițiile evitării unor eforturi financiare suplimentare, impun în prim plan necesitatea perfecționării continue a formelor de organizare și conducere a producției industriale, în cadrul cărora concentrarea și specializarea producției, pe de o parte, și extinderea relațiilor de cooperare, pe de altă parte, au un rol deosebit. Aceste forme de organizare a producției permit folosirea rațională a fondurilor fixe și a celor circulante, utilizarea mai productivă a forței de muncă, introducerea sau extinderea rapidă a tehnicii și tehnologiilor noi, precum și ridicarea gradului de competitivitate a produselor.

În numărul de față ne propunem să desprindem incidenta relațiilor de cooperare asupra realizării sarcinilor de plan. În acest context prezentăm unele experiențe, opinii și propuneri menite să contribuie la perfecționarea acestui important mecanism economic.

Ce reflectă opiniile specialiștilor din 40 de întreprinderi

SPECIALIZAREA PRODUCȚIEI, spori-rea eficienței unităților profilate și specializate sînt de neconceput fără o largă cooperare între întreprinderi. Specializarea și cooperarea formează două laturi ale unuia și aceluiași proces de adîncire a diviziunii muncii sociale.

În industria noastră, care cunoaște un ritm impetuos de dezvoltare, cooperarea în realizarea unor produse finite constituie o necesitate obiectivă, tocmai ca rezultat al adîncirii specializării și profilării producției și a întreprinderilor. De aceea, realizarea la timp și în bune condiții a obligațiilor ce decurg din planurile de cooperare (piese, subansamble, ansamble etc.) constituie un factor hotărîtor pentru îndeplinirea ritmică a prevederilor de plan în unitățile beneficiare. Aceasta întrucît la fundamentarea indicatorilor de plan a fost luată în considerare funcționarea ire-

proșabilă a mecanismului cooperării și — așa cum o dovedește practica — dacă fiecare unitate colaboratoare își îndeplinește ritmic, zi de zi, planul producției fizice, la toate sortimentele, atunci și unitățile beneficiare primesc la timp piesele și subansamblele cuprinse în programele de cooperare.

Rezultatele obținute în anii din urmă atestă că s-a acumulat o bogată experiență pe linia extinderii relațiilor de cooperare interuzinală și, totodată, că

există încă posibilități multiple de perfecționare a acestui mecanism. La întrebările adresate de către revista noastră specialiștilor dintr-un număr de 40 întreprinderi constructoare de mașini, majoritatea interlocutorilor, apreciind progresele înregistrate în domeniul cooperării interuzinale, au făcut, în același timp, propuneri valoroase pentru continuarea perfecționare a acestui mecanism. Iată întrebările și răspunsurile primite :

1. Cît din valoarea producției globale ce o realizează întreprinderea dv. provine din cooperarea cu alte unități ?

- Între 15—20%, 17 întreprinderi
- Între 20—30%, 13 întreprinderi
- Între 30—55%, 10 întreprinderi

2. Sarcinile de cooperare fac parte integrantă din planul de producție al întreprinderii dv. ?

Da — 30 întreprinderi; numai în proporție de 80% în restul întreprinderilor.

3. Cum apreciați funcționarea mecanismului cooperării (bun, acceptabil, susceptibil de perfecționare) ?

— Acceptabil — 15 întreprinderi, susceptibil de perfecționare 25 întreprinderi.

4. Cum apreciați sprijinul pe care vi-l acordă centrala industrială din care faceți parte în dezvoltarea relațiilor de cooperare ?

Suficient — 13 întreprinderi

Insuficient — 27 întreprinderi

5. În ce măsură lărgirea cooperării se reflectă (pozitiv sau negativ) în indicatorii de eficiență ai întreprinderii ?

Pozitiv — 7 întreprinderi

Negativ — 33 întreprinderi

Cooperarea interuzinală asigură astăzi circa 40% din producția ramurii construcțiilor de mașini. Este semnificativ faptul că sînt întreprinderi („Tractorul”, și „Autocamioane” — Brașov, „Independența” — Sibiu, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni, „Ceahlăul” — Piatra Neamț, „Înfrățirea” — Oradea, „Unio” — Satu Mare, „Tehnometal” — Timișoara, „7 Noiembrie” — Craiova, „Tehnofrig” — Cluj-Napoca etc.), care își asigură, prin intermediul cooperării, piese și subansamble cu o pondere de 35—55% în planul producției globale. Fiecare din ele întreține relații în calitate de beneficiar cu 20—60 întreprinderi din aceeași centrală și ramură, din alte centrale din diferite ramuri ale economiei naționale. De altfel, aceste întreprinderi și multe altele și-au statornicit relațiile de cooperare colaborînd strîns cu furnizorii la perfecționarea unor tehnologii, la îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali ai unor subansamble, produse etc. Evident, asemenea relații se

dovedesc extrem de fructuoase, de aici decurgînd bune rezultate atît pentru furnizori, cît și pentru beneficiari.

Cele mai bune relații de cooperare s-au statornicit între întreprinderile aparținînd uneia și aceleiași centrale industriale. Consiliile oamenilor muncii analizează diferitele aspecte ale mersului acestui proces, intervenind, acolo unde este cazul, punînd ordine în respectarea tuturor obligațiilor. Dacă aportul centrelor industriale este apreciat atunci cînd este vorba de progresele întreprinderi, acesta este aproape imperceptibil — ca să nu zicem nul — atunci cînd întreprinderile ce cooperează ies din sfera lor de cuprindere. Sînt rare, sau chiar foarte rare, cazurile de intervenții ale unei centrale pentru a pune de acord unele neînțelegeri, sau pentru rezolvarea unor litigii dintre unitățile aparținînd mai multor ramuri sau centrale.

Fără îndoială, progresele înregistrate în relațiile de cooperare sînt apreciate nu

numai atunci cînd livrările au loc conform termenelor, dar mai ales atunci cînd costul unui reper sau subansamblu se situează sub nivelul celui realizat prin forțe proprii, cînd cooperarea aduce într-adevăr avantaje economice. Și în această privință sînt de făcut multe notații pozitive. Așa cum rezultă din anchetă, numeroși interlocutori apreciază că menținerea unor prețuri la nivel de catalog pe o durată corespunzătoare valabilității contractelor satisface pe beneficiari, permițîndu-le să înregistreze rezultate economice-financiare pozitive din colaborarea cu unitățile specializate.

Așadar, pe ansamblu, aprecieri bune. Totuși, așa cum rezultă din multe răspunsuri la anchetă, există încă domenii în care mecanismul cooperării este susceptibil de a fi îmbunătățit. Să ne oprim asupra cîtorva din neajunsurile principale, așa cum au fost formulate în răspunsurile primite în cadrul anchetei.

Conlucrare armonioasă între furnizori și beneficiari

DE FUNCȚIONAREA corespunzătoare a mecanismului colaborării depind, în ultimă instanță, și rezultatele obținute. Așa cum am mai arătat, pe fondul unor aprecieri și rezultate pozitive, apar și unele neajunsuri care estompează posibilitățile de lărgire a cadrului cooperării, nivelul de eficiență al acesteia. În principal, cauza unor neajunsuri pornește de la insuficiența conlucrării dintre furnizori și beneficiari.

Organizarea mecanismului cooperării trebuie să ia în considerare, de la bun început, stabilirea unui sistem echilibrat de măsuri între părțile interesate (furnizor + beneficiar), ceea ce poate fi conceput ca o polarizare a intereselor în jurul produsului final, atît în întreprinderile care realizează montajul și desfășurarea, cît și în cele care produc piese detașate și subansamble. Lucrul acesta se materializează, în fapt, în rezultate bune în unitățile care au program de cooperare și fac parte din aceeași centrală, sau cînd cooperările au loc pe termene lungi. Apar însă nenumărate elemente nerezolvate atunci cînd întreprinderile colaboratoare aparțin de centrale sau ramuri diferite.

Un prim neajuns se referă la stabilirea programului de cooperare. Din anchetă a rezultat că se întîmpină adesea greutăți în asigurarea prin cooperare la una și aceeași întreprindere a realizării întregului volum necesar de piese sau subansamble. Astfel de situații au apărut pentru mulți beneficiari în ce privește găsirea de furnizori unici pentru piese turnate și forjate. Întreprinderile cu posibilități în acest domeniu („23 August” — București, „Progresul” — Brăila, „Tractorul” și „Autocamioane” — Brașov, „Independența” — Sibiu, „1 Mai” — Ploiești, I.C.M. Reșița) refuză să execute anumite comenzi (chiar și în cazul cînd există repartiție) sau le realizează parțial în funcție de complexitatea lucrărilor (acceptîndu-le pe cele mai ușoare) și a beneficiilor ce le obțin. În acest caz, beneficiarul are de „alergat” pînă ce găsește sau „înduplecă” pe un alt furnizor să-i preia comanda. Exemple în legătură cu această situație au dat

majoritatea participanților la anchetă. I-au arătat, totodată, că și pentru alte piese sau subansamble realizate de unități specializate, în special organe de asamblare (din metal, cauciuc), mijloace de acționare hidraulică etc., nu întotdeauna găsesc posibilități de contractare (lipsă de capacități), fiind nevoiți să le realizeze prin efort propriu, bineînțeles cu cheltuieli mult mai ridicate.

Sînt și cazuri cînd unii furnizori acceptă diferite comenzi, încheierea unor contracte, fără să se fi asigurat în prealabil dacă există disponibilă capacitatea necesară și certitudinea obținerii materiilor prime aferente executării lor. Și, bineînțeles, în asemenea situații ei nu au putut să-și onoreze obligațiile, creînd beneficiarilor multe greutăți în realizarea ritmică a planurilor de producție (Întreprinderea mecanică Mija, Întreprinderea mecanică Plopeni, Întreprinderea „Progresul” — Brăila, Întreprinderea mecanică Nicolina-Iași etc.) Neajunsuri asemănătoare au apărut, în anii din urmă, și ca urmare a nepunerii la timp în funcțiune a unor capacități de producție. Contractarea unor obligații pe seama noilor capacități care, de fapt, se aflau în faza de construcție-montaj, fără certitudinea respectării termenelor de intrare în funcțiune, reprezintă o lipsă de răspundere a furnizorului care, între altele fiind, este dominat de interese înguste, fără a avea în vedere și consecințele ce pot decurge pentru beneficiari din nerespectarea obligațiilor. Situații de acest gen s-au manifestat în cincinalul încheiat în numeroase unități furnizoare, care și-au dezvoltat capacitățile de producție, nu însă și la termenele prevăzute în planurile de investiții.

Apoi, unele carențe organizatorice de genul celor privind utilizarea incompletă a capacității de producție datorită unor cauze diverse (întreținere și reparații defectuoase, lipsa pieselor de schimb și a cadrelor de specialitate etc.), au condus și conduc la nerespectarea unor livrări la termen sau din punctul de vedere al calității. Alte ori, unele întreprinderi colaboratoare, din lipsa unei adaptabilități rapide la introducerea progresului tehnic, nu țin pasul cu asimilarea produselor noi corespunzător cu necesitățile unității de la care preiau colaborări. Această îngreunează, de asemenea, realizarea planului de producție, aplicarea unor tehnologii moderne și procesul de asimilare a unor noi produse, cu caracteristici tehnice superioare.

Sînt și cazuri cînd unele neajunsuri pornesc de la beneficiar. Acesta, nefăcînd cunvenita defalcare a propriului său plan de producție, nu nominalizează la timp comenzile pe care are nevoie să le primească prin cooperare pentru realizarea planului sau a suplimentărilor de plan, nu predă furnizorului documentația tehnico-economică a pieselor și subansamblelor, întîrzie livrările prin cooperare. Alteleori, unii beneficiari solicită mai mult decît este necesar pentru a-și asigura rezerve după principiul: „să fie, să se găsească”, iar alții cer, pe parcursul derulării acordului de cooperare, dese modificări de plan fie cantitative sau calitative.

Practica a dovedit-o nu odată că în unele cazuri beneficiarii nu informează la timp, sistematic, întreprinderile colaboratoare, cu noile caracteristici ale unor produse însușite prin asimilare

sau reproiectare, fapt ce conduce la derulări în derularea mecanismului cooperării — mai ales pe linia calității reperelor sau subansamblelor livrate etc.

Diferitele aspecte prezentate și care au, în general, un pronunțat caracter de organizare, ar putea fi evitate cu condiția unei conlucrări strînse între furnizor și beneficiar, a punerii de acord încă din faza de stabilire a colaborărilor, a tuturor detaliilor cooperării. Și, în plus, pe timpul derulării sarcinilor de cooperare, să existe o informare permanentă între factorii implicați, în sensul de a se interveni din vreme în rezolvarea unor probleme pe care tehnica și viața le impun.

Nivelul eficienței — barometru în dezvoltarea sau restringerea cooperării

RELAȚIILE de cooperare cunosc, evident, o linie ascendentă, deși în unele întreprinderi se manifestă încă o tendință de creștere a gradului de integrare a fabricației. Desigur, există și situații cînd integrarea producției la nivel de întreprindere sau centrală industrială are o motivare tehnică sau economică. În acest caz lucrurile trebuie să se petreacă așa. Dar apar și situații de altă natură. În condițiile în care diferitele repere sau subansamble se execută la întreprinderi specializate cu prețuri de livrare mai mici și care dispun și de capacitățile corespunzătoare de producție, tendința de integrare a unor întreprinderi apare cu totul nejustificată. Motivarea pe care o aduc însă în cele mai multe cazuri întreprinderile beneficiare în favoarea integrării fabricației unor repere sau subansamble, o constituie influența negativă pe care valoarea acesteia o are asupra costurilor de producție și a beneficiului lor. Analizînd multilateral această situație, pe exemplul întreprinderilor participante la anchetă, se desprind o serie de aspecte și cauze.

Există întreprinderi la care reperele și subansamblele din cooperare au o pondere valorică însemnată în costurile de producție planificate (50—60%). În aceste condiții, unitățile beneficiare, deși au sarcina de a diminua, an de an, costurile de producție, pentru a aduce un aport sporit la mărirea beneficiilor și a acumulărilor statului, nu au nici o posibilitate de a acționa asupra reducerii nivelului prețului de livrare practicat de colaboratori, ci numai asupra contribuției proprii aduse la produsul finit. Din această cauză, coeficientul ridicat de cooperare devine dezavantajos din punct de vedere economic — în ultimă instanță, al eficienței — determinînd nivelul cooperării sau al integrării fabricației. Așa cum au opinat majoritatea participanților la anchetă, ar fi în avantajul cooperării să se renunțe la practica de a se menține timp îndelungat prețuri de livrare neschimbate: prețurile din cooperare ar trebui să fie elastice, putînd fi modificate periodic, încît să reflecte cheltuielile reale de muncă, la care să se adauge cota normală de beneficiu.

O altă cauză care canalizează întreprinderile în direcția integrării fabrica-

ției o constituie *includerea în prețul de cooperare a unei cote exagerate de rentabilitate care, în unele situații, depășește chiar proporția de 100%*. Bunăoară, în cincinalul încheiat, întreprinderea „Tehnofrig” — Cluj-Napoca, din cauza refuzului întreprinderii „23 August” — București de a-i forja diferite tipuri de arbori colțiți, a încheiat contracte de cooperare pentru aceleași comenzi cu întreprinderile „1 Mai” — Ploiești și „16 Februarie” — Cluj-Napoca. Prețul de livrare însă a crescut mult. O situație similară a întâmpinat și întreprinderea mecanică Cimpina — în cooperarea pentru diferite piese și subansamble cu „Hidromecanica” — Brașov, care a pretins prețuri de livrare în funcție de asigurarea unui beneficiu „umflat” dictat de necesitatea acoperirii altor situații nefavorabile ale unității. Problema a mai fost pusă în discuție și cu alte prilejuri. Au fost pe alocuri luate măsuri de reglementare. Totuși, deoarece ea se menține și în prezent ar fi indicat ca organele în drept să analizeze și să ia măsurile ce se impun.

Un alt aspect îl reprezintă, în aceeași ordine de idei, *nivelul penalizărilor plătite de unitățile care nu-și respectă diferitele obligații stipulate în contracte*. Deși există un cadru legal pentru a acționa atunci când unii subfurnizori

nu se achită de obligații, acesta nu este folosit decât în rare ocazii. Multe întreprinderi nu-l utilizează, fie din cauza formalităților necesare, fie datorită unei greșite interpretări a principiului de bună conlucrare cu furnizorul. În acest sens — și se pare că multe unități practice sistemul — se preferă trimiterea unor delegați la furnizor și aceștia, prin insistențe, obțin satisfacerea contractului de cooperare; bineînțeles, această are consecințe directe: risipă de forțe, de timp și de mijloace financiare. Unii interlocutori susțin că pentru a evita asemenea situații, chiar și în cazul când furnizorii plătesc penalizări, este mai economic, mai fără bătaie de cap, să-și integreze în măsură cât mai mare producția.

Se are în vedere faptul că cuantumul actual al penalizărilor prevăzut prin lege este mic, el neacoperind, în cele mai multe cazuri, nici o pătrime din pagubele reale provocate de nerespectarea la termen a obligațiilor ce decurg din cooperare. *Ar fi util — ideea aparține multor participanți în cadrul anchetei — de a se reconsidera cuantumulile prevăzute pentru penalizări, în sensul unei proporționări mai juste și, eventual, mai drastice, a valorii sancțiunii în raport direct cu situația creată de ne-*

respectarea obligațiilor asumate de subfurnizori.

Pe lângă aceste măsuri concrete, și nu pe ultimul loc ca importanță, este necesară determinarea unui mod de funcționare a cooperărilor bazat pe o schimbare de optică, în sensul ca întreprinderile care, în cele mai multe cazuri, sînt și beneficiari și furnizori, să privească aceste obligații la fel ca pe orice componentă a sarcinilor de plan, ținînd seama că, în interdependența fenomenelor economice, o carență la început de mică sau mai mare amploare în sfera cooperărilor produce o dereglare ce se poate amplifica, devenind apoi o frînă de mari proporții. În asemenea cazuri, economia națională nu primește produsele planificate, nu se poate finaliza un volum însemnat de produse, în valoare de multe milioane de lei, sau nu se poate pune în funcțiune un obiectiv de mare importanță economică — și aceasta deoarece lipsesc unele categorii de piese sau accesorii a căror valoare se ridică doar la câteva sute de lei. Toate aceste neajunsuri pot și trebuie să fie înlăturate, prin respectarea de către toți furnizorii și beneficiarii a tuturor clauzelor și obligațiilor, planul de cooperare fiind parte integrantă a planului de stat.

PROPUNERI ȘI SUGESTII REIEȘITE DIN ANCHETĂ

- Intocmirea de programe unitare centralizate pentru proiectarea și execuția utilajelor tehnologice (în special pentru chimie, metalurgie) care se pretează la unificări și tipizări, cu participarea efectivă a tuturor institutelor de specialitate ale ministerelor beneficiare și furnizoare, creindu-se o coordonare unică în realizarea acestora.

- Modificarea standardelor pentru elementele care se îmbină între ele să se facă corelat, iar STAS-urile să intre în vigoare numai după o sincronizare perfectă a caracteristicilor tuturor elementelor.

- Institutul Român de Standarde (IRS) să nu elaboreze nici un STAS fără a avea cel puțin în anexă situația produselor și producătorilor din țară. Totodată, IRS să manifeste mai multă atenție și preocupare pentru acțiunea de tipizare a produselor, elaborînd în acest sens STAS-uri fundamentale și metodologice, cataloage sau nomenclatoare cu produse tipizate.

- Intocmirea unui cadru normativ (actualmente lipsește) care să stimuleze proiectanții la folosirea maximă posibil a elementelor tipizate în proiecte cit și la găsirea de noi posibilități de tipizare a produselor.

- Introducerea unui sistem unitar operativ privind informațiile asupra produselor indigene, în special a celor tipizate. În acest scop ar fi utilă intocmirea de cataloage, nomenclatoare sau centralizatoare, cu produsele tipizate la nivelul ministerelor cit și al economiei naționale, care să fie difuzate periodic la întreprinderi și centrale industriale.

- Întreprinderile și centralele industriale să fie obligate, prin acte normative, să accepte comenzi și să semneze contracte de proiectare cu produse tipizate.

- Să se stabilească la nivelul economiei institute de proiectări în cadrul cărora să se organizeze ateliere de proiectare tipizată pentru diferitele utilaje tehnologice, mașini și motoare.

- Să se dimensioneze de așa natură capacitățile de producție ale unităților specializate în fabricația de organe de asamblare, mijloace de acționare hidraulică, elemente elastice (suspensii cauciuc natural, elemente de preluare a șocurilor și vibrațiilor), elemente de cauciuc cu duranță corespunzătoare, radiatoare de țevi, recipienti, părți tipizate din componenta mașinilor electrice și aparatului de înaltă tensiune etc. încît să se acopere în întregime nevoile economiei.

- Unitățile specializate ale Ministerului Industriei Metalurgice

să realizeze profile speciale din oțeluri cu rezistență sporită (profile „Z” cu aripi mari, „L” cu aripi neegale, profile „U” etc., profile extrudate din oțel de calitate, OL 52 din grosimi de platbenzi pînă la 100 mm etc.) necesare industriei constructoare de vagoane și a căror lipsă necesită importuri.

- Să se analizeze mai profund de către centralele industriale și ministerele de resort situația unor întreprinderi care păstrează încă un grad ridicat de integrare (întreprinderea mecanică-Tișișoara, „Progresul” — Brăila, „Nicolina” — Iași, întreprinderea de autocamioane Brașov, întreprinderea de autoturisme Pitești) și să se creeze condițiile necesare pentru dezafectarea unor subproduse care să fie realizate în unități specializate.

- Concentrarea fabricației de motoare Diesel rapide pentru autovehicule și scopuri industriale — care are loc în prezent în 3 întreprinderi — ar atrage după sine avantaje incontestabile, prin mărirea seriilor și încărcarea mai bună a liniilor automate de fabricație. Același efect l-ar avea organizarea fabricației de serie mare de ambreiaje sau punți de diferite tipuri de autovehicule.

- Stabilirea de măsuri care să nu permită includerea în prețul produselor realizate prin cooperare a unei rate prea mari de beneficiu. În același timp, pentru a se asigura o cooperare eficientă, ar fi indicat ca prețurile diferitelor piese sau subansamble să fie elastice, ele să poată fi modificate periodic, în așa fel încît să reflecte cheltuielile realizate.

- Încă de la stabilirea programului de cooperare să se asigure realizarea de către aceeași întreprindere furnizoare a întregului volum de piese sau subansamble, pentru a se evita situațiile când beneficiarul pierde timp pînă găsește un alt furnizor.

- Să se reconsidere cuantumulile prevăzute pentru penalizări — în cazul nerespectării contractelor de cooperare — în sensul plății acestora în raport direct cu prejudiciile create întreprinderii beneficiare.

- Stabilirea teoretică și practică a unui cadru normativ de ansamblu, în condițiile concrete ale dezvoltării actuale a economiei naționale, care să cuprindă, într-un tot unitar, atît indicațiile metodologice de natură să promoveze specializarea și cooperarea interzonală, cit și indicatorii economici care să măsoare eficiența reală a specializării, să stimuleze cooperarea ca mijloc de creștere a productivității muncii sociale.

Anchetă realizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

CONTROLUL FINANCIAR ȘI EFICIENȚA FOLOSIRII FONDURILOR

IN ANSAMBLUL măsurilor de îmbunătățire a gospodăririi resurselor materiale și financiare ale țării, de creștere a eficienței economice, un loc important îl ocupă controlul de partid și de stat, din acesta din urmă făcând parte integrantă și controlul financiar, latură inseparabilă a muncii de conducere.

Atribuind o importanță deosebită controlului financiar, partidul și statul au luat o serie de măsuri pentru perfecționarea organizării și funcționării lui, concretizate în hotărâri de partid, în legi și alte reglementări care au asigurat controlului financiar un cadru organizatoric, funcțional și metodologic mai bun, mai adecvat actualelor condiții de dezvoltare în ritmuri ridicate a economiei noastre naționale. Perfecționările aduse sistemului de control financiar din țara noastră au asigurat o ierarhizare a verigilor acestuia, o delimitare și precizare mai bună a atribuțiilor și sarcinilor diferitelor forme și organisme de control, apropierea într-o mai mare măsură a activității de control de locul unde se iau deciziile și se concretizează răspunderile pentru administrarea patrimoniului.

Aplicarea în practică a acestor măsuri, orientările și indicațiile date în repetate rânduri de secretarul general al partidului au dus la cuprinderea în condiții mai bune a sarcinilor de verificare de către fiecare organism de control, luarea de măsuri pentru înlăturarea și prevenirea abaterilor și deficiențelor. În acest fel, controlul financiar contribuie la creșterea eficienței activității economice, la introducerea unui climat de ordine, de mai multă disciplină, de mai multă răspundere în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești din unitățile noastre socialiste.

Cu toate rezultatele obținute, în activitatea de control financiar se mențin încă o serie de deficiențe, care nu dau posibilitatea descoperirii întotdeauna a lipsurilor din activitatea unităților controlate. Se mai întâlnesc cazuri când controlul financiar — mai ales cel de la unitățile de bază — justifică încălcarea legii, depășirea cheltuielilor.

Controlul financiar trebuie să prevină semnarea ilegală a unui act, plata unei sume fără justificare legală, să introducă ordine și disciplină fermă în utilizarea valorilor materiale și bănești, să sprijine permanent și efectiv creșterea eficienței și utilizarea fondurilor.

Recent, la ședința comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la necesitatea întăririi controlului și la măsurile luate până în prezent, arăta: „E necesar să organizăm un control temeinic, sistematic asupra întregii activități, paralel cu organizarea și ajutorul în adoptarea măsurilor menite să asigure îndeplinirea sarcinilor. Nimeni nu poate rămâne în afara controlului de partid și de stat! Avem în această privință prevederi clare, alții în Statutul, cit și în Programul partidului, în legile țării. Trebuie să le îndeplinim în mod corespunzător! Este nevoie de o mai bună organizare, de eliminarea unor suprapuneri, de realizarea unui control mai concret, cu rezultate practice. În nici un caz nu trebuie să admitem ocolirea controlului, să nu admitem ca vreo latură a activității noastre să fie sustrasă controlului organelor de partid și de stat”.

Obiective

SE ȘTIE că un obiectiv major în sprirea eficienței activității economice îl constituie **reducerea continuă a cheltuielilor de producție și indeosebi a celor materiale**. Aceasta pune în fața controlului financiar-bancar sarcini de mare răspundere privind modul în care se folosesc mijloacele materiale și bănești, respectarea riguroasă a consumurilor specifice de materiale, folosirea judicioasă a forței de muncă, a fiecărui leu cheltuit, cu atât mai mult cu cât problema reducerii cheltuielilor materiale este de mare însemnătate pentru actualul cincinal. Acțiunile de control întreprinse în domeniul costurilor de producție au demonstrat că, pe lângă rezultatele pozitive obținute, există încă rezerve nevalorificate. De exemplu, dintr-un control efectuat recent la 10 întreprinderi și 3 centrale ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini s-a constatat că, în cincinalul precedent, în ce privește cheltuielile la 1000 lei producție marfă s-au înregistrat unele rezultate bune. Cu toate acestea, în anul 1975 cheltuielile materiale pe minister s-au situat peste nivelul planificat. De-

pășirea cheltuielilor materiale este legată, între altele, de nivelul încă scăzut de valorificare a metalului. Numai la Întreprinderea de mașini electrice București, din 38 mii tone metal consumat în 1975, peste 14 mii tone (37%) s-au transformat în deșeuri de prelucrare.

În unele unități controlate s-au constatat situații de dezordine în depozitarea și gestionarea materialelor, din care cauză unele materiale se degradează. La Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante București s-au degradat 340 tone bandă de oțel laminată (din import), în valoare de 2,2 milioane lei. În alte cazuri, multe mașini și utilaje stau nefolosite perioade îndelungate ori sint disponibile. La 5 întreprinderi s-au identificat 97 utilaje, în valoare de 47 milioane lei, care erau disponibile. Este concludent de arătat că din sondajele făcute la cele 10 întreprinderi au rezultat posibilități de realizare de economii la costuri în sumă totală de 286 milioane lei, față de 337 milioane lei depășiri înregistrate.

Desigur, chiar și numai din aceste câteva exemple rezultă ce importanță deosebită trebuie să atribuie controlul financiar realizării sarcinii privind reducerea costurilor de producție, folosirii pîrghiilor financiare în sprijinul acestei acțiuni.

Sarcini de mare importanță revin în actualul cincinal **agriculturii socialiste**. Pentru mai buna gospodărire a fondurilor utilizate în agricultură, pentru ridicarea eficienței în acest domeniu, în exercitarea controlului financiar s-a acordat o atenție deosebită verificării unor aspecte ale activității din agricultură, în care au fost semnalate neajunsuri cu influențe negative asupra producției vegetale și animale, a costurilor acestora. Astfel, dintr-un control întreprins la 86 întreprinderi agricole de stat, 10 trusturi județene și Departamentul agriculturii de stat a rezultat că, prin folosirea cu mai mare eficiență a bazei tehnico-materiale, aplicarea mai bună a tehnologiilor agricole, punerea în valoare a experienței acumulate, întreprinderile agricole de stat au obținut în cincinalul 1971—1975 la unele culturi agricole și în zootehnie realizări superioare celor din cincinalul anterior. Au fost constatate însă și unele deficiențe în ceea ce privește modul de folosire a fondului funciar, realizarea acțiunilor de ameliorare și amendare a terenurilor, furajarea animalelor, popularea complexelor, starea

sănătății animalelor, dotarea și efectuarea lucrărilor de întreținere, folosirea capacităților de producție existente, asigurarea forței de muncă necesare în sectorul zootehnic etc.

Comparativ cu sarcinile de plan, producțiile medii obținute în anul 1975, de exemplu, au fost mai mici. Din control a rezultat că această situație a fost determinată, pe lângă condițiile climatice nefavorabile, și de o seamă de factori de ordin subiectiv. Neajunsuri și greutăți s-au constatat și în sectorul zootehnic, în principal în domeniul creșterii și exploatarei taurinelor, ca urmare a faptului că atenția conducătorilor și a celorlalți specialiști din unități a fost concentrată mai mult pe dezvoltarea capacităților de producție și creșterea numerică a efectivelor și mai puțin pe exploatarea cât mai rațională a obiectivelor înființate, ridicarea potențialului biologic al animalelor, asigurarea funcționalității utilajelor și a instalațiilor din dotare, obținerea unor cantități mai mari de furaje și de bună calitate etc.

Gospodărirea cu eficiență sporită a patrimoniului unităților agricole și apărarea integrității acestuia necesită luarea de măsuri energice pentru întărirea ordinii și a disciplinei, creșterea simțului de răspundere a întregului aparat și, în primul rând, a consiliilor de conducere și organelor agricole județene, instruirea și îndrumarea permanentă a personalului contabil și gestionar etc. Ținând seama de neajunsurile care mai persistă în activitatea unităților agricole este necesară întărirea, în continuare, a controlului financiar-bancar asupra folosirii cu eficiență sporită a volumului mare de mijloace materiale și bănești ce se utilizează în această ramură a economiei, precum și introducerea unei discipline riguroase în angajarea și utilizarea fondurilor.

Cum utilizăm fondurile materiale

ESTE cunoscut că la **promovarea progresului tehnic**, paralel cu dezvoltarea științei și cercetării românești, contribuie introducerea în fabricație a unor produse noi și promovarea unor noi procedee tehnologice, pe bază de licențe. Asimilarea produselor după licență și introducerea de noi tehnologii au influențat pozitiv creșterea și diversificarea producției industriale, au permis obținerea a numeroase produse cu caracteristici tehnice funcționale superioare, comparabile cu realizările din alte țări. În unele cazuri însă s-a apelat cu prea mare ușurință la importuri costisitoare de licențe în loc să fie promovată creația științifică românească. Controlul efectuat a constatat că sînt necesare noi măsuri pentru a se obține într-o proporție și mai mare efectele economice și financiar-valutare avute în vedere atunci cînd s-a aprobat efortul valutar pentru cumpărarea licențelor. Aceasta întrucît la unele din licențele aplicate nu s-a reușit să se atingă nivelele de producție scontate, au fost depășite consumurile specifice etc. În industria construcțiilor de mașini, în industria materialelor de construcții, metalurgia neferoasă, sticlărie, geamuri, medicamente etc. neutilizarea completă a capacităților la producția pe bază de licențe a generat cheltuieli cu amortiza-

rea fondurilor fixe, întreținerea și funcționarea unor mașini, utilaje, creșterea ponderii pe produs a cheltuielilor cu energia, combustibilul etc.

Controlul efectuat asupra eficienței economice și sociale a fondurilor utilizate pentru **construcțiile de locuințe** a relevat faptul că în ultimii ani aceasta a crescut, reflectîndu-se în realizarea unor apartamente cu confort modern, care au contribuit la îmbunătățirea condițiilor de viață ale locuitorilor. În același timp însă controlul a constatat că există încă deficiențe generate de insuficiența grijii și preocupare pentru rezolvarea coordonată, operativă și la nivelul exigențelor actuale a multiplelor și complexelor probleme ce apar frecvent în această activitate. Din analiza prețului de cost pe elemente au rezultat numeroase cazuri de cheltuieli neeficiente, ca urmare deosebită a depășirii consumurilor de materiale, executării unor lucrări peste cele prevăzute în documentația, refacerilor și remedierilor, risipei de materiale etc. Cheltuielile privind materialele de construcții au fost influențate la unele șantiere și puncte de lucru ale unităților de construcții de existența unor aspecte de neglijență și slabă gospodărire a mijloacelor materiale, fenomene de risipă și lipsă de grijă pentru păstrarea și depozitarea corespunzătoare a materialelor, efectuarea unor aprovizionări de materiale necorelate cu necesitățile producției, ceea ce face ca eficiența fondurilor utilizate să nu fie, în toate cazurile, satisfăcătoare. O atenție deosebită se acordă creșterii și diversificării gamei **prestărilor de servicii** către populație, atît la orașe cît și la sate. În legătură cu aceasta sînt de relevat unele constatări din controlul eficienței utilizării fondurilor destinate activității de transport urban de călători, precum și asupra unor aspecte ale producției de tramvaie și autobuze, la circa 26 unități județene și orașenești de transport urban și trei întreprinderi producătoare de tramvaie, troleibuze și autobuze. Controlul a constatat, pe lângă rezultatele pozitive ale acestei activități, unele deficiențe și probleme nerезolvate. De exemplu, dotarea cu tramvaie a evoluat foarte lent, deși tramvaiul prezintă multiple avantaje recunoscut pe plan mondial; în dese cazuri, calitatea lucrărilor de reparații capitale a vehiculelor nu este corespunzătoare, iar efectuarea unor reparații este împiedicată de lipsa pieselor de schimb.

Sarcinile deosebit de mari din acest cîmp în domeniile social-cultural, edilitar-gospodăresc și prestărilor de servicii impun exercitarea unui control financiar exigent, astfel încît eforturile făcute de stat să se regăsească într-o utilitate socială cît mai deplină.

Un instrument preventiv, operativ și eficient

CONCOMITENT cu organizarea și efectuarea unor controale în diverse ramuri ale economiei naționale, Curtea Superioară de Control Financiar a pus un accent deosebit pe **întărirea controlului financiar preventiv**, știut fiind că acesta constituie pîrghia cu cea mai

mare operativitate și eficiență, prin oprirea înainte de efectuare a acelor operații economico-financiare care se dovedesc nelegale sau nu întrunesc condițiile de economicitate, oportunitate sau de necesitate. Prin organizarea și exercitarea controlului financiar preventiv în toate unitățile socialiste, potrivit legii, s-a asigurat creșterea preocupării cadrelor de decizie și de execuție pentru întărirea ordinii și disciplinei financiare, pentru imprimarea unui mai accentuat spirit de răspundere în utilizarea mijloacelor materiale și bănești.

În prezent, potrivit legii sale de organizare, Curtea Superioară de Control Financiar exercită controlul financiar preventiv, prin organe proprii, la 12 ministere și alte organe centrale. Ca urmare a exercitării controlului financiar preventiv la aceste ministere, numai în semestrul I/1976, de pildă, au fost identificate operațiuni patrimoniale care nu întruneau condițiile de legalitate, necesitate, oportunitate sau economicitate și au fost disponibilizate sume în valoare de circa 1 miliard lei, dîndu-se acestor fonduri alte destinații. Valoarea operațiunilor patrimoniale oprite de către organele care exercită controlul financiar preventiv din afara unităților socialiste — acolo unde s-a introdus — ca și constatările făcute cu ocazia unor controale financiare ulterioare, scot în evidență faptul că în unele cazuri organele proprii din ministere, centrale, întreprinderi și instituții nu acționează cu toată exigența, fermitatea și competența cînd efectuează controlul financiar preventiv, neopriind la timp operațiunile care nu întrunesc condițiile de legalitate și eficiență.

Una din preocupările de seamă ale controlului financiar trebuie să o constituie ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a modului de valorificare a rezultatelor controlului și în ceea ce privește întărirea caracterului constructiv al acestuia, în sensul luării măsurilor corespunzătoare pentru înlăturarea neajunsurilor și îmbunătățirea activității.

Cerințele actuale impun mai mult decît oricînd organizarea și efectuarea unui control financiar cu un puternic caracter preventiv și constructiv, cu un orizont larg de cunoaștere și înțelegere a problemelor social-economice, care să fie exercitat de cadre competente, capabile să dea soluții concrete pentru rezolvarea problemelor ce se ridică, astfel încît controlul să contribuie la înlăturarea deficiențelor, să determine creșterea spiritului de răspundere, a exigenței în muncă, în scopul îndeplinirii sarcinilor în bune condiții. Controlul financiar este orientat tocmai în această direcție, astfel încît el să constituie într-adevăr o pîrghie importantă în creșterea eficienței utilizării uriașului volum de mijloace materiale și bănești necesare realizării exemplare a planului național unic.

Emil HATOS

prim-vicepreședinte
al Curții Superioare de Control
Financiar

ANALIZA VALORII — un veritabil și redutabil instrument al eficienței

● Cele două direcții de bază ale creșterii eficienței: reducerea muncii vii și materializate și ridicarea valorii de întrebuințare ● Rolul și importanța proiectării ca factor major al eficienței ● 75—80% din munca vie și materializată este determinată de proiectant ● Ce schimbări au adus ultimele două decenii în modificarea „liniei de gândire” care trebuie urmărită de proiectant.

IN RINDUL specialiștilor din economie se bucură de un interes crescând metoda denumită „analiza valorii”, care s-a dovedit a fi un instrument valoros în eforturile pentru creșterea nivelului calitativ al produselor și reducerea cheltuielilor de producție — materiale și de muncă vie. Adaptată la orientările oferite de economia politică marxistă, ea a fost experimentată pe parcursul citorva ani, într-o serie

Principiile de bază

PORNIND de la definirea funcțiilor unui produs ca fiind valorile de întrebuințare elementare care compun valoarea de întrebuințare totală a produsului, derivată din necesitatea socială, se pot formula următoarele principii:

I. **CONCEPȚIE FUNCȚIONALĂ.** Analiza valorii concepe soluții noi, punind total în discuție forma fizică a produsului. Prin aceasta ea se deosebește de re-proiectarea produselor existente, prin care proiectanții — pornind de la o formă fizică dată a produsului — caută să o adapteze mai bine și mai economic.

II. **CONCEPȚIE INTEGRATĂ.** Analiza valorii exclude posibilitatea analizării unor piese sau subsansamble izolate, care există numai în virtutea unor anumite soluții constructive date, dar nu răspund ele înseși unei necesități sociale. Este probabil ca unele piese să dispară complet la încheierea studiului. Acest

mod de abordare nu exclude posibilitatea abordării analizei în trepte.

III. **DUBLA DIMENSIONARE A FUNCȚIILOR PRODUSULUI.** Funcțiile unui produs au două dimensiuni: o dimensiune tehnică, exprimată printr-o unitate de măsură tehnică adecvată și o dimensiune economică, exprimată în preț de cost. Prețul de cost al unei funcții se raportează nu la un corp fizic, ci la o anumită calitate a produsului, măsurabilă tehnic.

IV. **ECHILIBRU COSTURI/VALOARE DE ÎNTREBUINȚARE.** Analiza valorii acționează în direcția maximizării raportului dintre valoarea de întrebuințare și prețul de cost. Determinarea valorii de întrebuințare a unui produs se face ca sumă a valorilor de întrebuințare elementare, ponderate cu greutatea specifică a fiecărei funcții în valoarea de întrebuințare a produsului.

de întreprinderi din industria noastră, rezultatele obținute constituind un argument pentru trecerea la generalizare.

Argumente deosebit de convingătoare asupra necesității largirii aplicării metodei în economia noastră aduce într-un număr recent al revistei noastre Maxim Berghianu*), subliniindu-i valențele în economisirea muncii sociale, precum și Petru Orănescu în recenta sa lucrare de sinteză asupra analizei valorii**) din care prezentăm în continuare unele considerații teoretice de bază asupra metodei.

Creșterea eficienței producției de bunuri materiale poate fi realizată acționând în principal în două direcții: în direcția reducerii cantității de muncă vie și materializată care se consumă pentru producerea acestor bunuri și în direcția creșterii valorii lor de întrebuințare.

Gradul de libertate al acțiunilor privind economisirea de muncă în producția bunurilor materiale și îmbunătățirea lor calitativă scade pe măsura parcurgerii lanțului operațional al proceselor productive.

*) Maxim Berghianu, „Creșterea gradului de utilizare și valorificare a resurselor materiale, direcție hotărâtoare de sporire a eficienței economice”. Revista economică nr. 26/2 iulie 1976.

**) Petru Orănescu, „Analiza valorii”. Academia „Ștefan Gheorghiu”, București, 1976.

Cu alte cuvinte, fiecare verigă a acestui lanț operațional generează restricții pentru verigile următoare.

Astfel, dintre toate fazele tehnice ale producției de bunuri materiale, faza de proiectare constructivă a produselor, cu care începe procesul productiv, este cea mai liberă de constrângeri și determină în cea mai mare măsură eficiența economică ce va putea fi obținută. Aproximativ 75—80 la sută din cuantumul consumului de muncă vie și materializată este determinat de către proiectant, prin deciziile pe care le ia cu privire la numărul și complexitatea pieselor care compun produsul, toleranțele dimensionale, gradul de finisare a suprafețelor, natura și calitatea materialelor prime etc. Odată întocmit proiectul unui produs, toate eforturile ulterioare în vederea reducerii cheltuielilor materiale și de muncă vie, atât prin măsuri de organizare rațională a procesului de fabricație propriu-zis cât și prin

Etape

1. Informare

- 1.1. Pe plan tehnic
- 1.2. Pe plan social
- 1.3. Pe plan economic de producție

2. Analiza produsului existent

- 2.1. Determinarea nomenclaturii de funcții ale produsului
- 2.2. Dimensionarea tehnică a funcțiilor
- 2.3. Determinarea ponderii funcțiilor în valoarea de întrebuințare a produsului
- 2.4. Dimensionarea economică a funcțiilor
- 2.5. Analiza critică

2.5.1. Determinarea funcțiilor inutile în mod absolut sau numai pentru o parte din utilizatori sau domenii de utilizare

2.5.2. Critica dimensiunilor tehnice ale funcțiilor, comparativ cu necesitățile sociale

2.5.3. Compararea ponderii funcțiilor în costuri și în valoarea de întrebuințare

2.6. Tragerea concluziilor privind direcțiile de îmbunătățire constructivă a produsului.

3. Re concepția produsului existent (sau concepția, în cazul produselor noi)

3.1. Critica temei de proiectare: reformularea sau completarea ei

3.2. Determinarea nomenclaturii de funcții ale produsului în strinsă corelație cu necesitățile sociale

3.3. Determinarea limitelor maxime și minime ale dimensiunilor tehnice ale funcțiilor (pe cât posibil)

3.4. Cercetarea și elaborarea soluțiilor constructive posibile.

3.5. Selectarea celei mai bune soluții

3.5.1. Dimensionarea tehnică a funcțiilor

3.5.2. Determinarea variației valorii de întrebuințare a funcțiilor

3.5.3. Determinarea ponderii funcțiilor (în nomenclatura de la punctul 3.2.) în valoarea de întrebuințare a produsului

3.5.4. Dimensionarea economică a funcțiilor

3.5.5. Calculul variației raportului valoare de întrebuințare/preț de cost

3.5.6. Compararea ponderii funcțiilor în costuri și în valoarea de întrebuințare și calculul disproporțiilor

3.5.7. Evaluarea eficienței economice obținute

3.5.8. Selectarea soluției celei mai bune, pe baza rezultatelor obținute la punctele 3.5.1. până la 3.5.7. pentru diversele soluții considerate

3.6. Formularea soluției selectate, cu toate detaliile necesare aplicării ei

4. Asistență tehnică pentru aplicarea studiului și verificarea practică a rezultatelor

măsuri de îmbunătățire a proceselor tehnologice (în limita gradului de libertate tehnologică permis de proiectul produsului), nu mai pot acționa decât asupra unor parametri a căror influență în determinarea cuantumulului cheltuielilor totale de producție nu depășește 20—25%. Pe baza acestor considerații putem trage concluzia că

Reduceri spectaculoase ale prețului de cost

Rezultatele economice care pot fi obținute prin aplicarea analizei valorii sint exprimate de obicei prin doi indicatori, acceptați în mod unanim de către practicienii acestei metode și citați în literatura de specialitate :

— obținerea unei reduceri a prețului de cost la produsele analizate, de minimum 20%.

— recuperarea (în primul an de aplicare) în proporție de cel puțin 1 000% a tuturor cheltuielilor ocazionate de întocmirea studiilor de analiză a valorii și aplicarea lor în producție. În unele țări practica a dovedit că cifrele pot fi mult mai mari. Astfel în „The Engineer” din 23 aprilie 1970, citindu-se rezultatele obținute în Anglia, cifrele sînt respectiv de 30% și 2 000%.

La aceste rezultate economice se adaugă îmbunătățirile calitative ale produselor, care — deși uneori greu de exprimat valoric — nu sînt deloc de neglijat atunci cînd dorim să ne formăm o imagine de ansamblu asupra resurselor metodei.

Astfel, o anchetă asupra a 124 de aplicații constata următoarele rezultate :

— fiabilitate : mărită în 44% din cazuri, micșorată în 1% din cazuri, neschimbată în 55% din cazuri.

— ușurință în întreținere : ameliorată în 40% din cazuri, înrăutățită în 2% din cazuri, neschimbată în 58% din cazuri.

— ușurință în fabricație : ameliorată în 90% din cazuri, neschimbată în 10% din cazuri.

— îndeminarea cerută muncitorilor : mai ușor de executat în 25% din cazuri, mai greu de executat în 2% din cazuri, neschimbată în 73% din cazuri.

— ușurință în aprovizionare : ameliorată în 64% din cazuri, neschimbată în 36% din cazuri.

— timpi de fabricație : micșorați în 76% din cazuri, neschimbați în 24% din cazuri.

— calitate : îmbunătățită în 38% din cazuri, neschimbată în 62% din cazuri.

— complexitate constructivă : simplificare în 32% din cazuri, echivalentă în 68% din cazuri.

— condiționare (ușurință de conservare, transport, stocaj) : ameliorare în 18% din cazuri, neschimbată în 82% din cazuri.

Practica aplicării analizei valorii în industria românească a confirmat de asemenea, încă de la primele încercări, eficiența economică deosebită care poate fi obținută prin aplicarea acestei metode.

Una dintre primele întreprinderi în care au fost întocmite studii de analiză a valorii este uzina „Electromotor” din Timișoara. Studiile asupra motoarelor electrice asincrone de diferite gabarite și puteri s-au soldat cu reducerea prețului de cost în proporție de 20—35% (în funcție de tipodimensiunile studiate).

Am mai putea cita multe alte exemple de studii de analiză a valorii, întocmite în ultimul timp în întreprinderi din industria noastră, care au condus la reducerea prețului de cost al produselor studiate cu peste 40%. Dintre acestea menționăm :

— modul de memorie reprogramabilă (I.F.A.—București) — reducere 58,5% ;
— menghină de precizie (G.I.I.L. Brașov) — reducere 45% ;

— traductor de unghi intern („Automatica”—București) — reducere 80% ;

— casetă de siguranțe auto CS 12 (I.I.L. „Metalurgica”—București) — reducere 73% ;

— ambalaje pentru sare (salina Căciua) — reducere 70%.

În toate aceste cazuri, reducerea prețului de cost a fost însoțită de substanțiale îmbunătățiri calitative.

Considerăm că exemplele date sînt suficiente pentru a demonstra că și în țara noastră, eficiența economică potențială a analizei valorii este o realitate incontestabilă, un instrument economic ce nu poate fi ignorat.

pentru reducerea cheltuielilor materiale, îmbunătățirea constructivă a produselor oferă nu numai cîmpul principal de acțiune, ci constituie însăși cheia succesului.

Dacă ne referim la valoarea de întrebuințare a produselor, determinată de caracteristicile lor funcționale, estetice, economice, de utilizare, constatăm că ea rezultă direct din soluțiile adoptate în momentul concepției lor constructive. Sub acest aspect este mai mult decît evident că orice efort pentru mărirea valorii de întrebuințare a unui produs nu poate viza decît îmbunătățirea proiectului produsului — și că orice măsură în acest sens, în fazele procesului de fabricație propriu-zis, nu-și poate propune decît asigurarea respectării prescripțiilor conținute în proiect.

Avînd în vedere această influență hotărîtoare a fazei de concepție atît asupra cheltuielilor de muncă, cit și asupra valorii de întrebuințare a produselor, se simte de mult nevoia unui instrument metodologic, în același timp tehnic și economic, care să permită o mai bună stăpînire a acestei faze, o orientare mai precisă a proiectării spre soluțiile de maximă eficiență social-economică ; nevoia conturării mai precise a liniei de gîndire pe care trebuie să o urmeze proiectarea produselor, pornind de la recunoașterea primatului economicului asupra tehnicii și de la identificarea și cuantificarea obiectivelor sociale și economice cărora trebuie să le răspundă orice proces de producție materială.

Abia în ultimele două decenii au fost identificate orientări mai precise ale acestei linii de gîndire care, împreună cu metodologia aferentă aplicării ei, a fost numită „analiza valorii”. Ea s-a răspîndit într-un astfel de ritm, încît este azi aproape generalizată ca practică curentă în țările dezvoltate industrial și în multe dintre țările în curs de dezvoltare, a intrat în programele de învățămînt universitar și postuniversitar ale multor institute cu profil tehnic sau economic și a fost chiar legiferată în unele țări socialiste.

Analiza valorii este, deci, o metodă de creștere a eficienței producției materiale, care urmărește reducerea costurilor de fabricație concomitent cu îmbunătățirea calitativă a produselor, acționînd la nivelul fazei de concepție constructivă a acestora.

Revista noastră, care a mai publicat articole privind conținutul și aplicațiile metodei „analizei valorii” își propune acum un obiectiv mult mai ambițios : să militeze cu consecvență pentru extinderea și generalizarea ei, să o transforme într-un veritabil și redutabil instrument de lucru **OBLIGATORIU**. Introducerea metodei presupune modificări conceptuale, stimularea climatului eficienței, promovarea unor structuri organizaționale adecvate în toate verigile — de la proiectare, execuție, promovare etc., o metodologie și tehnologie riguroasă de lucru, pregătirea corespunzătoare a cadrelor, ajungînd eventual pînă la necesitatea legiferării obligativității aplicării ei.

Rezultatele unei aplicații

- O metodă cu o mare eficacitate își revendică rațiunile de extindere
- Un loc central în diapazonul aplicațiilor: reducerea costurilor
- Ce arată exemplul unui CAZ concret
- De ce uneori utilizatorul plătește pentru ceea ce nu are nevoie? Unde și cum trebuie acționat?
- Obligatorietatea introducerii metodei

DEȘI REDUCEREA consumurilor specifice este una din atribuțiile principale stabilite prin Legea nr. 11/1971 (art. 11 f.) cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, totuși nu s-au elaborat pînă acum soluții deplin satisfăcătoare de organizare a acestei activități, care ar trebui să țină atît de domeniul organizării conducerii, cît și de cel al organizării producției. Considerăm necesară formularea unor răspunsuri adecvate la întrebarea : cum ar trebui să fie organizată această activitate, la nivelul unităților economice,

pentru a face față în mod optim sarcinilor ?

În scopul stabilirii unei ordini eficiente de abordare a reducerii costurilor materiale produs cu produs, apreciem că în cadrul oricărei unități economice este necesar ca, o dată cu fundamentarea sarcinilor planului anual al prețului de cost, să se efectueze analiza PARETO (diagrama A, B, C).

La întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas—Constanța, ținînd seama de structura producției pe anul 1976, după ce s-a calculat procentul de participa-

re a fiecărui sortiment la totalul cheltuielilor materiale pe întreprindere, s-a trecut la ordonarea descrescătoare a celor 45 de produse finite după ponderea pe care o reprezintă în volumul acestor cheltuieli. Datele au fost reprezentate grafic în diagrama reprodusă în pag. 16, din care rezultă că : 16 produse (35,5% din total) reprezintă 79,56% din volumul total pe întreprindere al cheltuielilor materiale (sectorul A) ; 12 produse (31,1%) reprezintă 15,57% (sectorul B) ; restul de 15 produse (33,4%) dețin o pondere de numai 4,87% din to-

talul cheltuielilor materiale (sectorul C). Această constatare este de mare importanță practică, deoarece cunoscând care sînt produsele cu cele mai mari implicații în volumul total de cheltuieli, le vom aborda cu prioritate în analiza posibilităților de reducere a consumurilor.

O dată stabilite prioritățile, este necesară întocmirea fie a unui tabel, fie a unui grafic Gantt de realizare a re-proiectării fiecărui produs în parte (sau cel puțin a celor situate în sectoarele A și B din diagramă), în ordinea dată de analiza PARETO — spre deosebire de situația actuală, în care re-proiectarea produs cu produs se face la întâmplare, după criterii de rutină.

Problema de bază care se pune în continuare este: **unde anume trebuie reduse costurile din produsul respectiv?**

Răspunsul nu se poate obține decît tot cu ajutorul unei tehnici moderne din domeniul organizării conducerii: **analiza valorii**. Rațiunea unui produs este aceea de a satisface o anumită necesitate a utilizatorului; deseori însă, o parte însemnată — uneori ajungînd pînă la procente incredibile, de peste 50% — din costurile produsului nu contribuie hotărîtor la valoarea lui de întrebuințare, dar utilizatorul o plătește. Analiza valorii îl scutește și pe producător, și pe utilizator de aceste costuri inutile, indicînd unde anume trebuie să se acționeze pentru reducerea costurilor.

În întreprinderea noastră s-a aplicat analiza valorii la ambalajul înghețatelor „Polar“ și „Doina“ (hîrtie-suport de 42,5 g/mp, tipărită și tratată la suprafață), cu efecte deosebit de favorabile:

- la producător s-au redus, sau chiar eliminat total, unele materiale, micșorîndu-se astfel costurile materiale cu 9,5%;

- la utilizator (fabricile de înghețată), prin reducerea greutateii ambalajului pe metrul pătrat, cu aceeași masă de hîrtie înobilată cumpărată se realizează suprafețe sporite de ambalare, ceea ce duce la scăderea ponderii valorice a ambalajului în prețul de cost al înghețatei, de la 7% la 5%.

- Propun, deci, să se instituie **obligativitatea introducerii în fiecare unitate economică a analizei valorii**, care să se efectueze cel puțin asupra produselor din sectorul A (dacă nu și B) din diagramă.

După găsirea soluțiilor de re-proiectare prin colective interdisciplinare, cu ajutorul metodelor specifice ale creativității (interviuri, anchete, brainstorming etc.), este necesară **determinarea noilor consumuri** într-un mod cît mai științific și cu grija de a evita pe cît posibil materialele din import sau deficitare, de a găsi înlocuitori ieftini și ușor accesibili (desigur, o dată cu aceasta este binevenită și de luat în considerare orice soluție nouă de reducere în paralel și a consumului de muncă vie).

Dar, oricît de raționale ar fi noile consumuri specifice stabilite, ele nu ne dau și garanția că vor fi și realizate. Trebuie, deci, adoptate metode specifice de urmărire a nedepășirii consumurilor specifice, a reducerii lor permanente; în această privință, de mare utilitate este calculatorul electronic. În prezent, prin propriul oficiu de calcul, definitivăm o aplicație privind urmărirea consumurilor specifice, pornind de

la lansarea fișelor de fabricație și a fișelor-limită, pînă la centralizarea tuturor costurilor materiale.

- Desigur că urmărirea consumurilor pe calculator implică și revizuirea metodelor folosite în prezent în evidența prețului de cost.

Rezultă, din cele expuse, că numai re-proiectarea produselor capătă caracter specific de la întreprindere la

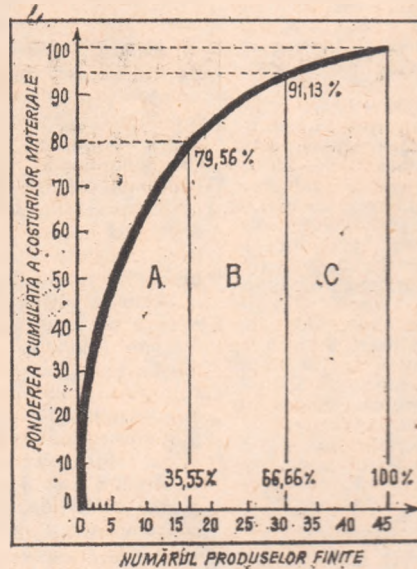

Diagrama PARETO a costurilor materiale pe produse la I.C.H. Palas-Constanța. Sectorul A: acțiuni prioritare în programul de reducere a costurilor. Sectorul B: acțiuni importante. Sectorul C: acțiuni ne semnificative.

întreprindere, de la ramură la ramură. În rest, întregul sistem propus (și în curs de aplicare la I.C.H. Palas-Constanța) este generalizabil în orice unitate economică.

În vederea aplicării optime a tehnicilor moderne de analiză sînt necesare îmbunătățiri în domeniul organizării activității de reducere a consumurilor specifice.

Atribuțiile unitare ale compartimentelor de muncă din întreprindere, stabilite în „Regulamentul cadru de organizare și funcționare pentru centrale și întreprinderi“, prevăd în această privință următoarele:

- compartimentul proiectare tehnologică-autoutilare: asigură elaborarea normelor de consum de materii prime, materiale, combustibili, energie, din competența întreprinderii; elaborează propuneri de norme privind consumul de piese de schimb pentru mașinile, utilajele și instalațiile din dotare; asigură reducerea normelor de consum de materii prime și materiale și înlocuirea materialelor deficitare, scumpe și din import;

- compartimentul mecano-energetic: elaborează propuneri de norme privind consumul de piese de schimb pentru fondurile fixe din dotare, la care nu există normative republicane, și le înaintează centralei spre aprobare;

- compartimentul financiar, control financiar intern: ia măsuri pentru reducerea permanentă a cheltuielilor materiale;

- compartimentul programare, pregătire și urmărire a producției: urmărește strict folosirea rațională, de către secții și atelierele de producție, a resurselor materiale și umane (utilaje,

materiale, combustibili, energie și forță de muncă) și stabilește măsuri de îmbunătățire a folosirii acestora.

- Rezultă că singurul compartiment cu atribuții în proiectarea și re-proiectarea consumurilor specifice (materii prime, materiale, energie și piese de schimb) ar trebui să fie cel de proiectare tehnologică și autoutilare; este o inadvertență ca pentru aceeași problemă să-i revină sarcini și compartimentului mecano-energetic.

Deși hotărîtoare în reducerea consumurilor specifice sînt măsurile conceptuale luate — măsuri de resortul compartimentului de proiectare tehnologică și autoutilare — totuși multe întreprinderi sînt lipsite de existența unui asemenea compartiment (format din personal TESA exceptat). În aceste cazuri, reducerea consumurilor fie că se „rezolvă“ printr-o comparație statistică între anul de bază și anul de plan, metodă empirică și antiștiințifică, fie că se realizează ca o acțiune de campanie, pentru că, de fapt, nu are cine să se ocupe de aceste probleme în cadrul compartimentelor de programare-pregătire-urmărire. Ca să nu mai insistăm asupra faptului că în multe locuri analiza valorii nu e cunoscută și aplicată, iar în altele este tratată ca o chestiune de activitate obștească, de realizat în afara fișei postului și a atribuțiilor de serviciu ale compartimentului.

În această situație, consider necesar ca:

- În funcție de mărimea unităților, de numărul produselor etc. să se constituie de la caz la caz, în cadrul compartimentului de proiectare tehnologică și autoutilare, grupe distincte de analiza valorii. Aceste grupe ar lucra ca un colectiv cu atribuții precise, folosind tehnica analizei valorii — cu excepția etapei de creativitate, cînd va trebui să apeleze la cît mai multe cadre din întreprindere sau din afara ei.

- Să se organizeze colective distincte de proiectare și re-proiectare a consumurilor specifice de toate felurile: materii prime, materiale, energie, utilități, piese de schimb etc.

- Desigur că pot apărea situații, de pildă la unități economice mici sau cu sortimentatie redusă, cînd va fi posibilă constituirea unui colectiv complex de analiza valorii și proiectare-re-proiectare a consumurilor specifice.

- Atribuțiile compartimentului financiar-prețuri, analize economice, control financiar să fie completate cu obligativitatea realizării analizei PARETO pentru fiecare an de plan și revizuită trimestrial, după închiderea bilanțului, în scopul de a direcționa prioritățile spre reducerea anumitor consumuri specifice.

- Răspunderea încadrării în consumul specific proiectat sau re-proiectat să fie încredințată celor ce conduc și organizează producția (șef de echipă, maistru, șef de atelier, șef de secție, inginer-șef); evidențierea realizării consumurilor specifice să se organizeze la nivel de secție, iar acolo unde există numai ateliere de producție — la nivelul compartimentului de programare-pregătire-urmărire a producției.

Ionel DUMBRĂVĂ

directorul Întreprinderii de celuloză și hîrtie Palas-Constanța

ECONOMIA ȘI MOBILITATEA POPULAȚIEI

UNUL DINTRE FENOMENELE sociale fundamentale care adâncesc, grăbesc și amplifică procesul treptat de apropiere a satului de oraș, în etapa actuală de dezvoltare a României, este mobilitatea teritorială a populației.

Principiul fundamental al materialismului istoric, ca bază teoretică metodologică generală, consideră caracteristic oricărui fenomen sau proces social durată în timp. Principiul „duratei în timp”, devenit criteriu de cercetare a mobilității teritoriale a populației, are și o altă valoare, care ține de nevoia de analiză a consecințelor formelor sale trecute.

Aceasta în primul rând pentru că mobilitatea populației, ca orice proces social, are caracter istoric, o anume evoluție de-a lungul istoriei societății și un conținut schimbat în diferite epoci istorice. Determinat de o serie de factori, diferiți de-a lungul istoriei, procesul păstrează din această evoluție trecută — care și-a imprimat consecințele asupra vieții populației și deci a așezărilor pe care le-a modelat de-a lungul istoriei — o serie de trăsături și un specific tradițional. Ele apar cu pregnanță atât în modul cum a evoluat raportul dintre sat și oraș pe pământul României, precum și în constituirea unor modele de mobilitate teritorială a populației în etapa actuală de dezvoltare a țării. Ele nu pot fi explicate decât prin permanența unei vieți sociale puternic încheiate și stabile, care a păstrat nealterate o serie de valori. Acest lucru poate fi dovedit urmărind dezvoltarea civilizației materiale în orașele și satele de pe teritoriul României, raportul dintre sat și oraș, de la începuturile sale, după mărturiile istorice și descoperirile recente din mai multe județe ale țării. Pe teritoriul țării noastre a existat, s-a menținut și s-a dezvoltat o civilizație originală, latină, care în ciuda invaziilor și-a ocrotit valorile, populația românească având conștiința istoriei și continuității sale și aceeași limbă pe întregul teritoriu locuit. Aceasta nu ar fi fost posibil fără asigurarea unei permanente legături și comunicații între orașele, satele întregului teritoriu al țării.

Caracteristicile procesului

PENTRU A PUTEA DEZVĂLUI mecanismul mobilității teritoriale este necesar să subliniem că o importanță caracteristică a acesteia în epoca modernă, care a atras atenția cercetătorilor, este caracterul necesar și obiectiv al procesului ce decurge din determinarea direcțiilor, tendințelor, amplitudinii și caracteristicilor sale de către echilibrul dintre industrializare și modernizarea agriculturii. Se relevă două aspecte teoretice, rezultate din investigațiile efectuate în zone cu grad diferit de industrializare și urbanizare.

● Primul privește cerința metodologică de a delimita, pentru nevoile operaționale, de cercetare, conceptul de **mobilitate teritorială** a populației de cel de **mobilitate socială**, care-i urmează adesea, dar, nu întotdeauna, și de cel al **urbanizării** cu a căruia sferă de cuprindere se interferează, se intercondiționează dar nu coincide. Este necesar să precizăm că, față de procesul urbanizării, în care treptele diferite de civilizație pe care le parcurg comunitățile umane se desfășoară, în timp, aproximativ în același spațiu, în procesul mobilității teritoriale a populației, spațiul fizic și mediul uman-social din care vine, prin care trece și în care se stabilește aceasta pentru o perioadă de timp, mai lungă sau mai scurtă, este diferit.

● În al doilea rând, procesul mobilității populației, pe lângă determinarea sa obiectivă are un accentuat caracter subiectiv. El depinde, în ultimă instanță, de decizia omului care rupe treptat firele de legătură socială, apoi, fizică, dar nu întotdeauna și spirituală cu mediul din care pleacă. El stabilește noi legături în localitatea unde lucrează și locuiește. Poate rupe aceste fire numai temporar, ca să le refacă după o perioadă, sau le păstrează în mare parte, dacă absența lui din comunitatea de plecare este accidentală, sezonieră, adică de scurtă durată.

În acest sens deosebim în mecanismul procesului de mobilitate teritorială patru trepte de evoluție, reprezentând tipuri și cel mai adesea etape ale mișcării: mobilitate accidentală, mobilitate temporară sau sezonieră, mobilitate cu caracter îndelungat sau schimbarea domiciliului stabil și mobilitate zilnică sau săptăminală — navetismul.

Factori determinanți

PORNIND de la premisa, verificată prin cercetări de teren, că în cadrul procesului de mobilitate teritorială a populației acționează concomitent mai mulți factori, am urmărit, ierarhizat după gradul lor de determinare, acțiunea unora dintre aceștia. Printre cei mai importanți i-am considerat pe următorii:

1. **Diferența dintre gradul de industrializare și cel de modernizare a agriculturii**, pe ansamblul țării și între zonele acesteia. Acțiunea acestui factor poate fi și este în curs de corectare prin repartizarea priorității a forțelor de producție în zonele mai puțin dezvoltate, apropierea ritmului industrializării de cel al modernizării agriculturii, acțiune exprimată prin creșterea investițiilor din agricultură și efortul de diversificare a subramurilor industriei și agriculturii. Aceasta ajută să se stabilizeze în zonele de origine o tot mai mare parte a resurselor de muncă, care astfel nu se mai deplasează la distanțe mari, muncind în județe îndepărtate de casă.

2. **Nivelul și permanența unor venituri stabile**, provenite din ramurile neagricole și agricultură, precum și creșterea stimulativă a veniturilor agricole constituie factori de stabilitate în zonă sau de atractivitate în altă zonă a județului sau țării. Înfăptuirea programelor de creștere a producției agricole în fiecare comună — atât în unitățile socialiste, cât și în gospodăriile populației, expresie — după cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Congresul consiliilor populare — a cerințelor generale ale economiei, cât și a inițiativei și spiritului gospodăresc al oamenilor muncii de la sate, va acționa direct asupra procesului de mobilitate teritorială a populației. Prin aportul mai substanțial al S.M.A. la organizarea și sprijinirea întregului proces de producție din C.A.P., prin folosirea forței de muncă în tot cursul anului, se va obține o creștere a veniturilor populației care va reduce amplexarea plecării forței de muncă necalificate la distanțe mari de familie.

3. **Gradul de atractivitate al unei zone sau localități** este un factor de deosebită complexitate, la constituirea căruia concurează foarte mulți alți factori. Pe plan economic: numărul și diversitatea locurilor de muncă și, legat de aceasta, posibilitățile de ocupare a forței de muncă feminine, nivelul de venituri pe familie, posibilitățile de calificare și de instruire generală a tineretului. Pe plan urbanistic: ritmul de construcții de locuințe și nivelul lor de confort, accesibilitatea la bunuri și servicii, gradul de dotare și echipare a localităților, toate acestea oferind pe

plan social posibilități de organizare a vieții, dezvoltarea unor grupuri sociale deschise care să integreze pe noii veniți în comunitatea de primire.

Relația concentrare — navetism

ESTE GREU DE APRECIAT, exact, amploarea procesului de mobilitate teritorială a populației în România la o anumită dată dintre recensăminte. Abia recensămîntul populației, aprobat să se desfășoare la începutul anului viitor ne-o va spune pentru mai multe forme ale mobilității teritoriale a populației: populația activă sau / și dependentă care stă în localități temporare, ca flotantă, deci încă în mișcare; populația care și-a schimbat domiciliul stabil în altă localitate, populația care merge la lucru în fiecare zi sau săptămîină, în altă localitate decît cea în care locuiește. Dar procesul de mobilitate teritorială cuprinde și pe elevii care merg la școală în altă localitate decît cea în care locuiesc cu părinții (fie că stau în internat sau merge zilnic), pe sătenii care merg la piața orașului sau la țîrguri, la dotările și serviciile altor localități decît cele în care locuiesc, pe toți locuitorii unor așezări care merg spre alte așezări, într-o zonă de agrement, de recreere sau turism. Multitudinea formelor mobilității teritoriale, faptul că afectează într-un fel sau altul, direct sau indirect, uneori, toată populația unor localități, generînd mai ales supraîncărcare și congestie în rețeaua de transport în comun, în cele de dotări și servicii ale orașelor, au atras interesul factorilor de decizie și al cercetătorilor. **Pentru eficiența socială maximă, este necesar ca măsurile să fie luate nu numai pentru reglementarea unei mișcări produse, ci mai ales pentru prevenirea unor mișcări ale căror consecințe sociale pot fi nedorite.** Printre măsurile majore de reglementare a procesului, ca factori hotărîtori care acționează asupra direcțiilor și tendințelor sale globale, sînt cele care se referă la: repartitia forțelor de producție în teritoriu, echilibrul industrie-agricultură, diversificarea subramurilor acestora și îmbinarea, combinarea lor, sporirea atractivității localităților din care pleacă și a acestora în care vine populația.

Dar sînt și altele de reglementări, cu caracter de constrîngere, care normează prin reguli stricte limitate de desfășurare a unui fenomen sau proces. Decretul privind schimbarea domiciliului din alte localități în orașe declarate, potrivit legii, orașe mari, apărut de curînd, va rezolva și reglementa o serie de consecințe ale mișcării prea largi a populației spre marile orașe; va genera noi tendințe în mobilitatea populației din zonele de influență a acestora; în același timp va orienta și va influența mobilitatea populației spre alte orașe apropiate ca mărime de acestea, în alte zone ale țării. În ce fel? Și cum pot fi prevenite alte implicații ale actului normativ?

Caracteristicile calitative ale procesului de concentrare urbană și ale navetismului indică direcția măsurilor ce pot reglementa problemele mobilității teritoriale pe întreg ansamblul țării. Ne vom referi la cîteva date generale și reproducem graficul publicat în Anuarul demografic ca să evidențiem — pe baza rezultatelor cercetărilor științifice de teren efectuate între anii 1964—1975, în zone cu grad diferit de industrializare: Deva-Hunedoara, Reșița, Piatra Neamț, Gorj — cîteva semne sociale ale procesului calitativ și tendințe de viitor. Fără a apela la

multe date din Anuarul demografic, graficul de mai sus evidențiază că în afara direcției spre orașe (58,5% din totalul celor ce s-au mutat în alte localități) un număr foarte important de locuitori din comune și mulți din oraș s-au mutat în alte comune (38,9%). Se pune o întrebare: oare acest schimb de populație între comune și alte comune, și dinspre orașe spre comune,

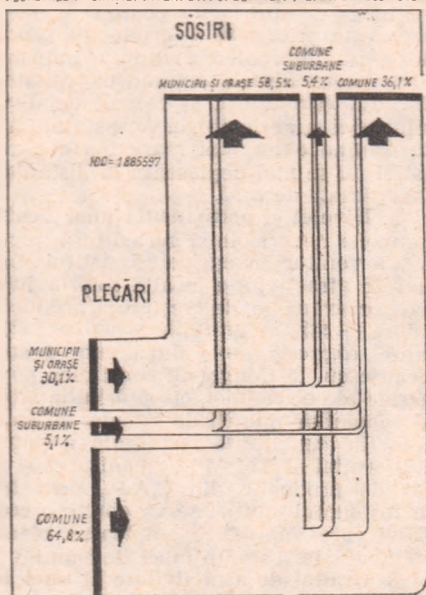
să se datoreze investițiilor în agricultura de stat sau cooperatistă, care să determine un curent de o asemenea amploare? Cercetările în rîndul populației urbane în cele 10 orașe cercetate și al navetiștilor din zonele de influență a acestor orașe ne dau posibilitatea unei abordări mai nuanțate a problemei.

Dacă urmărim cîtă populație și-a schimbat domiciliul stabil pe județe și categorii de localități în anul 1972, se va vedea imediat că cei mai mulți s-au mutat în interiorul municipiului București, și apoi în localitățile din județele: Hunedoara, Timiș, Bihor, Prahova și Ilfov. Excluzînd din analiză cazul unicat al municipiului București și al județului Ilfov, în care procesul de concentrare a populației în comunele din jurul Capitalei este lesne de văzut, cazurile județelor cercetate relevă cîteva caracteristici. Majoritatea celor ce își mută domiciliul stabil în județe „attractive”, cu multe orașe cum sînt Hunedoara, Bihor, Timiș, Neamț, Prahova, Constanța, se îndreaptă spre orașe. Cu excepția Bihorului peste jumătate dintre ei provin din orașe. În aceste județe și încă în cîteva care au unități industriale în sate, cum sînt județele în curs de industrializare, Gorj de ex., un număr însemnat din locuitorii care își schimbă domiciliul stabil se mută în sate. Proveniența urbană a celor veniți la sate reprezintă la Gorj 45,9% din totalul celor veniți în sate, la Hunedoara și Alba peste 40%. Acest fenomen este propriu și județelor în curs de dezvoltare, cu puține orașe, cum sînt Sălaj, Maramureș, Harghita. În condițiile decretului care frînează mutarea populației nou venite în marile orașe vom putea înregistra în deceniul următor o concentrare a populației în zonele suburbane ale orașelor respective, dar și o concentrare a populației în zonele suburbane ale celorlalte orașe. Evoluția acestui fenomen presupune acordarea unei atenții sporite în sistematizarea zonelor suburbane și a localităților din zonele de influență a orașelor în care naveta nu depășește 30 km. Această restricție este necesar a fi însoțită și de prevederea unor locuri de muncă calificată sau reorientarea profesională a muncitorilor calificați care vin de la distanțe mari la muncă în oraș și este necesar să fie folosiți în unități mai apropiate de localitatea lor de domiciliu. De ce? Deși nu fac parte din categoria orașelor mari, declarate prin lege, aceste măsuri sînt valabile și pentru orașe puternic industriale cum sînt Reșița, Hunedoara sau în permanentă dezvoltare industrială cum sînt Deva, Piatra Neamț, Tg. Jiu, Motru, spre care se îndreaptă și navetiștii venind cîte două-trei ore cu trenul și adesea cu două mijloace de transport de la distanțe mult peste 30 km. După reglementarea duratei naveții spre marile orașe și o „umplere” a localităților care acum se află la durată de navetă de 30 de km. noile dimensiuni ale acestor orașe vor obliga o dezvoltare a mijloacelor de transport care să lărgească aria de navetă de 30 de km, înglobînd noi localități. De asemenea, restricțiile pentru mutarea în marile orașe vor determina o orientare a populației tinere spre orașele mijlocii.

Concentrarea urbană și navetismul mai au însă unele aspecte pe care nici o statistică nu le poate evidenția. Este vorba de concentrările industriale din zonele de influență ale orașelor. Fie că este vorba de valorificarea unor resurse naturale, cum este cazul bazinului carbonifer Rovinari, ale cărui cariere se află în zona de influență a municipiului Tg. Jiu, fie că este vorba de mari unități industriale așezate la distanță de oraș pentru ferirea concentrării urbane de noxe — cum este cazul Roznovului și Săvineștiului din apropiere de Piatra Neamț — în ambele cazuri, navetismul în zona de influență determină o concentrare, să o numim suburbană, care supraîncarcă rețelele de dotări și servicii ale celor două municipii. Rezolvarea complexă, reglementarea prin măsuri economice, sociale în cadrul unor soluții urbanistice bine cumpănite pot reduce consecințele nedorite ale navetismului prin dezvoltarea echilibrată a orașelor cu a localităților din zonele lor de influență. Mai mult decît atît. Este necesar ca pe baza unor studii concrete pe județe să se reorienteze fluxurile de navetiști care vin de la distanțe mari spre orașele mici ale județului, mai apropiate, cît și spre viitoarele centre economice și sociale cu caracter urban, ce urmează a se dezvolta într-o primă etapă și în perspectivă. În ultimă instanță, apare clar că principalele mijloace de reglementare rămîn: modul în care activitatea de sistematizare va indica potențialul și problemele localităților ce trebuie rezolvate; măsurile economico-sociale de care depinde modul cum va fi folosit acest potențial, nu numai prin rezolvarea pentru astăzi a problemelor, ci pentru acel „miine”, care este al generației noastre și al celor viitoare.

dr. Aneta ALMĂȘAN RADU

FLUXURILE MIGRAȚIEI INTERNE A POPULAȚIEI ÎN PERIOADA 1968-1973

RAPORTURILE INDIVID-COLECTIVITATE GENERATE DE PROPRIETATEA SOCIALISTĂ

INTEMEIATĂ pe principiile teoretice și metodologice ale concepției marxist-leniniste despre societate, viziunea Partidului Comunist Român privitoare la evoluția raporturilor dintre individ și colectivitate este materialist determinată și are în centrul ei umanismul revoluționar. Potrivit acestei viziuni, **omul pe care-l plămădește societatea noastră și al cărui profil social-existențial, politic și moral îl conturează cu claritate documentele programatice ale partidului nostru, este ființa socială aflată într-o legătură strinsă cu semenii săi, cu masele largi populare.**

Relațiile sociale reprezintă modul de a exista al individului, care și-a creat forma sa de existență — societatea — și pe care la capătul unui îndelungat proces istoric, o detașează de blocajele sociale care împiedicau raporturi echitabile și complete între indivizi în cadrul comunității, angajându-se total în acțiunea socială pentru realizarea omenescului din om, pentru făurirea unor relații drepte, echitabile între individ și colectivitate, relații în care să triumfe grija față de om.

Individul trăiește și acționează în cadrul unei colectivități cu o structură socială determinată în primul rînd de diviziunea muncii sociale. Astfel, structura populației ocupate în România a evoluat în felul următor¹⁾:

Anul	Industrie	Agricultură	Celelalte ramuri
1938	9,2	76,4	14,4
1950	12,0	74,1	13,9
1965	19,2	56,5	24,3
1975	29,4	38,2	32,4
1980	36—37	27—28	36

Numărul populației ocupate s-a mărit de la circa 8,4 milioane în 1950 la 10,2 milioane în 1975 și va ajunge la 11,5 milioane de persoane în 1990. Cel mai important proces care se conturează în structura populației ocupate îl constituie creșterea numerică a clasei muncitoare, ea devenind astfel și numerică principală clasă a societății noastre. Concomitent, au loc schimbări de anvergură și în structura internă a clasei muncitoare. Toate aceste transformări determină creșterea rolului conducător al clasei muncitoare ca principala forță socială în orînduirea noastră socialistă. Deși ponderea țărănimii se restrînge din punct de vedere numeric, rolul ei în societate va crește pe măsura creșterii contribuției ei la sporirea producției agricole și avuției naționale, la conducerea și înfăptuirea programului de dezvoltare a societății românești, alianța muncitorească-țăărănească reprezentînd, după cum se arată în **Programul partidului**, „principala forță politică care va asigura dezvoltarea continuă a cuceririlor revoluționare ale poporului, mersul înainte al societății pe calea socialismului și comunismului”.

Rezultat firesc al dinamicii structurii populației ocupate îl constituie și mărirea ponderii și a rolului intelectualității în întreaga activitate economică-socială. Integrarea organică a învățămîntului cu cercetarea și producția va contribui la apropierea condițiilor de muncă și de viață ale muncitorilor și intelectualilor, la legarea mai strînsă de producție a cadrelor din cercetare și învățămînt, la apropierea muncii fizice de cea intelectuală. Societatea apare pentru om ca un mediu tot atît de necesar și de imediat ca și natura. În funcție de condițiile concrete colectivitatea poate furniza posibilități de satisfacere a cerințelor umane sau, dimpotrivă, le poate limita. Potrivit concepției materialist-științifice oamenii se găsesc în anumite relații de producție și în anumite relații suprastructurale, ideologice, ca membri ai comunității umane în cadrul căreia acționează, trăiesc, produc.

Structura comunităților umane se caracterizează printr-un

ansamblu de relații interne și externe, intra și intergrupale, care potrivit naturii lor pot exprima cerințe, interese, țeluri convergente sau divergente, armonice sau antagonice. În cadrul națiunii burgheze raporturile antagonice, de clasă, prevalează de cele mai multe ori unității comunitare, în timp ce în cadrul națiunii socialiste unitatea socială prevalează asupra deosebirilor care de regulă au un caracter subordonat, dar care uneori pot apărea pregnant.

Spre deosebire de orînduirea capitalistă generatoare de exploatare și înstrăinare, **socialismul ca mod de organizare socială promovează un nou tip de relații individ-colectivitate**, în cadrul căruia opoziția își pierde sensul. Statornicind poziția egală a indivizilor față de mijloacele de producție, în dubla lor calitate de proprietari și producători, **socialismul înlătură pentru totdeauna opoziția individ-societate specifică orînduirilor bazate pe proprietatea privată și pe exploatare. Pe temelia relațiilor de producție, a ansamblului relațiilor sociale socialiste se creează premisele obiective și cele subiective pentru armonizarea intereselor personale cu interesele generale, se plămădește de fapt o nouă formă de individualitate: omul, subiect al dezvoltării sociale.**

În mod treptat, pe măsura înlăturării multiplelor forme de scindare a societății, generate de proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, se făurește unitatea politică, economică și social-ideologică a societății. Se materializează posibilitatea societății de a acționa ca un tot unitar pe baza unui plan elaborat rațional, în vederea realizării obiectivelor alese și voite de întregul popor. Se conturează posibilitatea reală ca folosirea colectivă, de către producătorii asociați, a pîrghiilor dezvoltării „să transforme forțele sociale din stăpîni demonici în servitori docili, puși să lucreze potrivit naturii lor și naturii umane”²⁾.

Consolidarea și extinderea proprietății socialiste se realizează prin formarea judicioasă și utilizarea eficientă a fondului național de dezvoltare economică-socială. Corelația dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum exprimă, în ultimă instanță, relații economice între membrii societății și constituie, în același timp, temeiul economic principal al întăririi proprietății socialiste.

Ridicarea ratei acumulării în ultimele trei cincinale (29,5% în 1966—1970, circa 34% în 1971—1975 și 33,5% în actualul cincinal) a făcut ca ritmul mediu anual de creștere a fondurilor fixe să ajungă la 9,3%, față de 5,2% în anii 1956—1960 și 6,8% în perioada 1961—1965. În același timp ritmul de creștere a fondului de consum s-a majorat de la 4,5% la 5,3%, 7,5% și respectiv 8%³⁾.

Cele aproape 3000 miliarde lei, care se vor investi în viitorii 15 ani se vor concretiza într-un mare volum de fonduri fixe, productive, în noi locuințe și dotări social-culturale. Astfel, creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției științifico-tehnice va însemna dezvoltarea considerabilă a proprietății socialiste.

Socialismul, realizînd o unitate armonioasă între individ și colectivitate în cadrul națiunii, determină un grad înalt de conștientizare a acestor raporturi, însoțit de un grad înalt de

dr. Alexe ANDRIȘ

Academia de Studii Economice

(Continuare în pag. 22)

¹⁾ Cf. Manea Mănescu, *Avuția națională a României Socialiste* (II). „Era socialistă” nr. 12/1975, pag. 8.

²⁾ Fr. Engels, „Anti-Dühring”, ed. a 3-a, București, E.S.P.L.P. 1955, pag. 314.

³⁾ Gh. Crețoiu, *Proprietatea socialistă*, „Era socialistă” nr. 5/1976, pag. 20.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

STRATEGII capitalismului au sperat că lipsa de vitalitate a unei societăți perimate ar putea fi cumva compensată printr-un spor de consum al surselor de energie. Economia devastantă a lumii capitaliste din ultimele două-trei decenii a atacat puternic sursele de energie ale planetei noastre într-un chip aparte și într-un context care-a făcut să apară pentru prima oară în istoria economică a omenirii o puternică criză de energie. Prezența ei este mult prea simțită de întreaga lume ca să nu i se caute explicații și remedii.

Teoriile și doctrinele oficiale burgheze explică criza energetică fie ca urmare inevitabilă a revoluției tehnico-științifice, soluțiile căutându-i-se aproape în exclusivitate în domeniul tehnic, fie ca urmare a epuizării surselor de energie ale Terrei noastre, în acest caz medicația preconizându-se în oprirea creșterii economice și demografice, fie, în fine, ca rezultat al ridicării prețurilor de către țările în curs de dezvoltare la sursele primare de energie, îndeosebi la petrol și gaze naturale. Soluțiile propuse și marcate în acest caz au trecut de la tratative — între țările capitaliste industrializate și deținătorii de surse de energie în vederea găsirii unor compromisuri — pină la amenințarea cu intervenția armată și ocuparea țărilor mari deținătoare de petrol brut, îndeosebi țările orientului arab. Doctrinele ca și soluțiile amintite poartă pecetea intereselor marelui capital și al puterilor imperialiste.

„SOCIETATEA
DE CONSUM“
ÎNTR-UN APOLOGIE
ȘI REALITATE (II)

● Impotriva unei economii devastatoare ● Producția de energie crește cu 3,9%, iar consumul cu 62,5% ● Contradicția dintre structura surselor și cea a utilizării energiei ● Depășirea subdezvoltării amenință țările dezvoltate?

Nimeni nu poate nega un fapt atît de evident că desfășurarea revoluției tehnico-științifice solicită un consum sporit de energie. O comparație este grăitoare. În perioada 1900—1938 creșterea anuală a consumului de surse primare de energie era de 2,1%, în perioada 1950—1970 creșterea aceleiași consum se ridică la 4,8%, iar în perioada 1970—1985, după calculele comisiei de specialitate a C.E.E., va fi de 6%. Dar

nu revoluția tehnico-științifică a generat prin sine criza energetică, fie și pentru faptul că ea permite atragerea în circuitul economic a noi surse de energie.

Actuala criză energetică este un fenomen complex generat de o multitudine de factori ce țin de dominația istorică a capitalismului, de goana după profit în condițiile prăbușirii sistemului colonial, de consumul devastant și adesea irațional, de risipa caracteristică a societății de consum. O privire oricît de sumară în viața economică contemporană a lumii capitaliste lămurește, fie și parțial, cauzele reale, ale crizei energetice.

În ultimele decenii industrialismul accentuat al țărilor capitaliste dezvoltate a solicitat un consum mare de surse energetice, pe care acestea nu le-au dezvoltat în chip corespunzător în interior și în exterior, ci de regulă în „lumea a treia”, de unde le luau la prețuri foarte scăzute, dictate de interesul de câștig al capitalului. Prețurile mici la materiile prime, ca și la sursele de energie, au frînat puternic dezvoltarea statelor eliberate de sub dominația colonială. În anii primului deceniu al dezvoltării tinerelor state se creează în țările capitaliste dezvoltate un mare decalaj între creșterea surselor de energie și consumarea lor. În perioada 1961—1971 producerea de energie primară în țările Europei occidentale a crescut cu 3,9%, iar consumul cu 62,5%. În Japonia a avut loc o scădere a producției de energie primară proprie, concomitent cu o impresionantă creștere a consumului. Într-o formă mai temperată fenomenul

FIȘE

CĂTRE
O NOUĂ ORDINE
INTERNATIONALĂ

EDITURA POLITICĂ

● Volumul Către o nouă ordine internațională, apărut zilele acestea în Editura politică (București 1976, 544 p.), sub coordonarea lui Nicolae Ecobescu și cu un cuvînt înainte de Ștefan A. Andrei, este o analiză multilaterală și complexă a prefacerilor profunde revoluționare, progresiste, care se produc neîncetat pe plan național și interna-

țional și care orientează omenirea în mod ireversibil spre o organizare mai bună, mai rațională și mai dreaptă, în concordanță cu voința popoarelor de a se dezvolta în mod liber. Lucrarea demonstrează justetea aprecierii făcute de partidul nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, că accentuarea crizei sistemului capitalist mondial, falimentul politicii imperialiste impun reconsiderarea vechiului tip de relații internaționale, punînd în prim plan imperativul făuririi unei noi ordini economice și politice, care să asigure progresul economic și social al tuturor națiunilor, repudierea forței și amenințării cu forța, a oricăror atingeri aduse independenței și suveranității statelor. După cum spune, în Cuvînt înainte, Ștefan A. Andrei, „În ciuda diferențelor de opinie și interpretare cu privire la direcțiile prioritare și la căile concrete de înfăptuire a unei restructurări de fond a relațiilor internaționale, în ciuda reticențelor ce se mai manifestă uneori față de însăși folosirea termenului ca atare, este astăzi evident că obiectivul edificării unei noi ordini economice și politice a devenit o preocupare de primă însemnătate a întregii comunități mondiale, a popoarelor de pretutindeni”.

După studiul „Premise și coordonate ale noii ordini interna-

ționale”, de dr. Nicolae Ecobescu și dr. Victor Duculescu, lucrarea este grupată pe: I Dimensiunea politică; II Dimensiunea economică; III Dimensiunea social-umană; IV Dimensiunea juridică și instituțională. Autorii studiilor sînt prof. dr. Mircea Ene, Traian Chebeleu, dr. Ioniță Olteanu, Marian Chirilă, prof. dr. Constantin Moisuc, Constantin Fota, Ilie Șalapa, dr. Costin Kirîțescu, Mihnea Gheorghiu, prof. dr. doc. Ioan Ceterchi, dr. Nae Androne, dr. Ionel Cloșcă, prof. univ. dr. Dumitru Mazilu, prof. univ. dr. doc. Edwin Glaser, dr. Valerian Nicolaescu, Costache Ciubotaru și dr. Ioan Voicu.

Nu există posibilitatea unor echilibre ecologice mai simple și mai confortabile decît cele „naturale”?

● După opinia prof. dr. A. F. Zotov, exprimată într-un articol apărut în VOPROSI FILOSOFII nr. 1/1976, direcțiile actuale referitoare la corelațiile dintre om și natură suferă de tendințe „rousseauiste”; adesea se ia drept axiomă teza despre unci-

tatea stării „naturale” stabile a ecosferei. Această teză ar duce la concluzia că singura ieșire din criza ecologică ce ne amenință constă în frînarea dezvoltării tehnologice și în conservarea mediului natural pre-industrial. Dar nu decurge oare această teză — se întreabă A. F. Z. — din orientările tradiționale inconștient-contemplative? După opinia autorului, nu se poate exclude probabilitatea ca limita reală a proporțiilor acțiunii noastre asupra mediului natural de trai să fie de fapt în prezent modul cel mai real și eficient de stabilizare a ecosferei, de unde decurge că tehnologia trebuie să se străduiască să creeze cicluri productive închise. Dar — apreciază A. F. Z. — este îndoielnic că ar fi rațional, atît în planul cercetării vieții pe alte planete, cît și în planul viitorului nostru îndepărtat, să excludem posibilitatea altor stări de echilibru a ecosistemelor, nu mai puțin eficiente și nici mai puțin „confortabile”, dar chiar mai simple decît cel „natural”.

Michal Kalecki — „un alt Keynes”

● Sub titlu Another Keynes (Un alt Keynes), revista britanică THE ECONOMIST (26 VI a.c.) prezintă cartea lui George R. Feiwel „The Intellectual Ca-

accentuării decalajului între creșterea surselor proprii de energie și consum a avut loc și în S.U.A. Importat la prețuri scăzute, petrolul, mai profitabil decât cărbunele, îl aduce pe acesta la un nivel modest în balanța energetică a Occidentului. Multe mine de cărbune au fost închise. Un concurent temerar al petrolului apare gazul natural, al cărui consum a crescut în Europa occidentală de 3,5 ori numai în anii 1969-1971.

Marele capital duce o luptă acerbă pentru surse de energie ieftine căutate îndeosebi în afara țărilor capitaliste dezvoltate. Pe măsură ce își asigură petrolul și gazele din Orientul apropiat, din Africa, America Latină și Asia de sud-est — unde cheltuielile de explorare și de exploatare erau minime — marele capital tindea să reducă prețurile acestor importante bogății.

Goana capitalului după profituri de-a dreptul fabuloase și prețurile formate (mai degrabă impuse) pe piața capitalistă au dus la o puternică **contradicție între structura surselor de energie și cea a utilizării lor.** După unele aprecieri, cărbunele reprezintă 93% din potențialul mondial al surselor de energie primară, în timp ce petrolul și gazul cam 7%. Or, balanța folosirii lor în 1970 arăta cu totul altfel: ponderea cărbunelui era de 23,3%, iar cea a petrolului și gazului de 73,8%. În perioada 1950-1972 importul de petrol brut al S.U.A. a crescut de 9 ori, al Europei Apusene de 17 ori, al Japoniei de 193 ori, iar principalii furnizori erau monopolurile S.U.A., care atunci aveau poziții dominante în exploatarea petroliere din lume.

Profiturile celor cinci mari monopoluri petroliere americane — Exxon, Texaco, Gulf Oil, Standard Oil of California. Socony Mobil Oil — au fost în 1971-1972 de circa 10 miliarde dolari.

Prețurile plătite de marile monopoluri pentru petrolul brut erau mici, iar cele încasate pentru produsele petroliere erau mari. Țările în curs de dezvoltare angajate în procesul de industrializare au devenit consumatoare de produse petroliere pe care le plăteau scump monopolurilor, fapt care frâna procesul lor de industrializare. S-a impus ca o necesitate obiectivă trecerea surselor de energie primară în proprietatea propriilor țări și popoare și reșezarea prețurilor la aceste produse. Reprezentanții marelui capital nu au întârziat să caute „argumente” pentru a învinui tinerele state de declanșarea crizei energetice, ba chiar și de creșterea șomajului în Occident. S-a formulat și teza neocolonialistă după care „industrializarea țărilor în curs de dezvoltare înseamnă în parte o amenințare la adresa ocupării miiinii de lucru în țările industrializate”. În realitate lucrurile stau cu totul altfel: criza neocolonialismului, a politicii imperialiste a „materiiilor prime și surselor ieftine de energie” se prăbușește. Țările în curs de dezvoltare deținătoare de surse de energie primară intră, prin naționalizarea lor, în posesia rentei diferențiale, a rentei de monopol și a unei „rente absolute speciale de stat”, care poate contribui la realizarea planurilor de eradicare a subdezvoltării. Totodată, noile state doresc să ia parte nemijlocită la procesul de formare a

prețurilor mondiale la propriile surse, fapt cu ample implicații în relațiile economice internaționale. „Și astfel, se spune într-un studiu de specialitate, coincidența în timp a două procese — rămânerea în urmă a produselor energetice primare în comparație cu consumul, devenită caracteristică a țărilor capitaliste dezvoltate și lichidarea atotputerniciei caracterului internațional al petrolului — a prefigurat criza energetică a lumii capitaliste”¹⁾.

Precum vedem, ea este produsul acțiunii mecanismelor economiei capitaliste, într-un context determinat al lumii actuale. Ieșirea din criză se impune nu prin oprirea creșterii economice în general, nici prin stoparea revoluției tehnico-științifice și cu atât mai puțin prin „sanționarea” celor păgubiți atita vreme, ci printr-o reșezare pe noi baze a creșterii și prin statonocirea unei noi ordini economice și politice internaționale. Falimentul societății care își bazează consumul pe profit este evident. O societate a cărei producție trebuie să satisfacă un consum rațional pentru omul multilateral dezvoltat este alternativa viabilă.

prof. dr. Ivanciu
NICOLAE-VĂLEANU

1) U.N. „World Energy Supplies”, 1973.

2) Gerhard Breitenstein. „Führt Internationale Arbeitsteilung zu struktureller Arbeitslosigkeit?” in „Gewerkschaftliche Monatshefte”, dec. 1975, Düsseldorf, p. 126.

3) Energheticeskii krizis v kapitalceskom mire. Sub redacția lui E.M. Primakov, membru corespondent al Academiei URSS, Ed. „Misl”, Moskva, 1975, p. 26.

pital of Michal Kalecki: A Study in Economic Theory and Policy” (University of Tennessee Press, 583 p.), referitoare la opera economistului polonez Michal Kalecki. După Feiwel, Kalecki nu a realizat doar în mod independent unele descoperiri importante ale „Teoriei Generale” a lui Keynes — fapt cunoscut de economiști — dar în multe privințe l-a și precedat prin scrierile sale și i-ar fi fost chiar superior. Printre altele, Kalecki a efectuat analiza cererii efective și a indicat modul în care fluctuațiile în investiții duc la fluctuații ale venitului național, ar fi arătat semnificația stimulării prioritare a consumului muncitorilor în raport cu cel al capitaliștilor. Kalecki ar fi argumentat mai clar și mai convingător decât Keynes că reducerile salariilor nominale nu pot restabili ocuparea deplină a forței de muncă. Abordarea sa era întotdeauna dinamică. El s-a ocupat de fluctuațiile pe termen scurt în activitatea economică, dar a studiat și creșterea autosusținută într-un sistem capitalist. După autorul comentariului, „nu poate fi nici o îndoială că, dacă împrejurările l-ar fi ajutat pe Kalecki să exercite o influență dominantă, economiștii nu ar fi neglijat atât de mult diferitele probleme aso-

ciate cu creșterea economică. (În legătură cu aceasta nu poate fi nici o îndoială că Keynes greșea evident în aerul de superioritate cu care îl trata pe Marx. Un atare solecism, nu i s-ar fi putut întâmpla unui economist continental de orice convingere politică, întrucât se știa bine că Marx nu se preocupa numai de teoria valorii-muncă”). Deși autorul înățișează teza burgheză a combaterii teoriei valorii-muncă a lui Marx, consemnăm recunoașterea imenselor merite ale lui Marx în dezvoltarea economiei politice.

În comentariu se enumără o serie de alte contribuții ale lui M. Kalecki și se apreciază că economistul polonez și-a asigurat un loc de cinste în istoria gândirii economice.

„De ce sint nepopulare băncile?”

● Într-o conferință, cu acest titlu, în cadrul „Fundației Per Jacobsson”, dr. Guido Carli, fostul guvernator al Băncii Italiei, a explicat la 12 iunie a.c. la Basel nepopularitatea băncilor particulare, în special americane, prin aceea că ele au preluat funcțiile specifice instituțiilor oficiale de finanțare a dezecili-

brei balanțelor de plăți prin crearea de lichidități internaționale. Prezența în unele țări a sucursalelor bancare legate de centrele din America, chemate a lua decizii în probleme de finanțare, a creat pe de o parte, temeri de pierdere a suveranității naționale. Pe de altă parte, în S.U.A., opinia publică este alarmată de faptul că uriașă expansiune a operațiilor în străinătate poate să compromită autonomia băncilor americane.

Cum se așteaptă ca în anul 1976 scadențele și dobânzile la datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare să fie de 42,5 miliarde dolari, din care circa 15 miliarde dolari să fie obținuți de la băncile particulare, se pare că sarcina este prea mare și ele se află în situația de a limita furnizarea de credite în aceste țări.

Școală de vară

● După cum anunță buletinul WORLD FUTURE STUDIES FEDERATION (iunie 1976), la Sibiu (România) vor avea loc între 1 august și 1 septembrie a.c. cursurile de vară cu tema How to cope with complexity? New Trends and Developments in Humanities and Social Sci-

FIȘE

ces (Cum putem înfrunta complexitatea? Tendințe și dezvoltări noi în științele umane și sociale).

Cursurile, organizate de Universitatea București, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, Federația mondială de cercetare a viitorului (WFSF) — Centrul internațional de metodologie a viitorului și de cercetări pentru dezvoltare, își propun să favorizeze un schimb larg de idei în cercetările interdisciplinare și transferul de metode dintr-un domeniu de cercetare în altul, în vederea realizării unor progrese în abordarea sistemelor complexe, în aplicații practice în economie și dezvoltarea socială. Din tematica cursurilor: Previțiune și dezvoltare; Informație, limbaj, comunicare; Științe naturale, științe tehnice și știință a mașinilor de calcul; Filozofie, artă, literatură; Aspecte logice ale acțiunii și comportamentului uman; Modele matematice în științele umane și sociale; Complexitatea în aspectele biologice, medicale și psihologice ale comportamentului uman.

RAPORTURILE INDIVID-COLECTIVITATE

(Urmare din pag. 19)

creativitate și anticipație. Unitatea dintre individ și colectivitate în cadrul națiunii determină și creșterea gradului de interes și acțiune, ca acte conștiente ale participării individului, în cadrul colectivității, la transformarea revoluționară a societății și a propriei sale personalități.

Omul modelat de noua orinduire socialistă reunește în sine întreaga moștenire naturală și socială pe care medii de viață o conservă; este purtătorul a tot ceea ce generațiile anterioare au cucerit prin muncă și luptă integrând totodată calitățile determinate de modul de viață socialist. Numai această integrare organică conjugată cu adeziunea la prezentul dat, cu cercetări retrospective și prospective pentru a interoga trecutul și investiga viitorul, face posibilă raportarea individului la realitate ca subiect creator și liber.

Înfăptuirea de către poporul nostru a societății socialiste multilateral dezvoltate, perfecționarea continuă a noilor relații sociale, a sistemului instituțional, a organizării și conducerii științifice a societății, adâncirea democrației socialiste și participarea oamenilor muncii la conducerea treburilor obștești transformă și mai mult viața noastră socială și națională, deschide un cimp larg de afirmare a personalității umane. În acest cadru, **fiecare om al muncii în dubla sa calitate de producător și proprietar al mijloacelor de producție, poartă răspunderea directă față de societate, are datoria de a face tot ceea ce depinde de el pentru a spori avutul obștesc, a valorifica superior resursele locale, materiile prime, combustibilul, materialele și energia, deoarece calitatea de proprietar nu înseamnă că fiecare poate face ce vrea cu partea de avut obștesc încredințată lui de societate pentru a fi gospodărită.**

Relațiile noi de muncă, de colaborare și întraajutorare, de exigență principială constituie climatul în care zi de zi se cristalizează **profilul comunist al omului nou**, ale cărui trăsături își găsesc expresia concretă, în primul rând, în modul în care fiecare membru al societății își îndeplinește obligațiile profesionale, în atitudinea creatoare față de muncă. Omul care iubeste și respectă munca în poziție față de manifestările de indisciplină, neîndeplinirea îndatoririlor de serviciu, și face eforturi permanente pentru a realiza o gospodărire eficientă a mijloacelor de producție etc. Urmărind statornic servirea cu devotament a intereselor fundamentale ale poporului nostru, într-o corelație strânsă cu interesele socialismului în lume, Partidul Comunist Român pune pe prim plan dezvoltarea în continuare a forțelor de producție, crearea condițiilor ca toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, să aibă asigurate posibilități de muncă, să-și poată ridica continuu nivelul de trai material și spiritual, deoarece numai odată cu dezvoltarea puternică a forțelor de producție și creșterea avuției naționale se creează condiții pentru ca toți oamenii să se bucure în mod egal de bunurile materiale și spirituale create prin munca lor unită.

Politica profund responsabilă, patriotică și internaționalistă, plină de grijă față de om, urmărind stabilirea unor raporturi armonioase, organice, între individ și colectivitate în cadrul națiunii noastre socialiste se reflectă — în mod firesc — în preocuparea P.C.R. pentru îmbunătățirea corelației dintre veniturile mari și cele mici ale populației, asigurând o creștere în ritm rapid a veniturilor mici concomitent cu creșterea mai lentă a veniturilor mari. Ca urmare, decalajul dintre retribuția netă maximă și cea minimă s-a micșorat de la peste 20 la 1 în 1950 la 9.6 la 1 în 1965 și 5.8 la 1 în 1975. Aceasta înseamnă că în ultimul sfert de veac dinamica creșterii retribuției maxime — aproximativ de 1,6 ori — a fost depășită în mod sensibil de dinamica retribuției minime — circa 5,5 ori.

Ținând însă seama de faptul că fondul de consum social este într-o anumită măsură, repartizat independent de cantitatea și calitatea muncii prestate de către fiecare individ, vom constata că raportul mediu dintre veniturile maxime și minime ale diferitelor categorii de oameni ai muncii în prezent este de 4 la 1. Dezvoltarea capacităților și aptitudinilor membrilor societății se asigură prin intermediul fondului de consum individual și social. În politica de utilizare a fondului de consum, fundamentată pe principiul eticii socialiste, partidul are în vedere o justă proporționare între partea destinată repartiției directe, individuale, după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii și partea pentru satisfacerea nevoilor social-culturale, de care beneficiază întreaga națiune. Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale în anul 1975 de exemplu au

fost de peste 50 miliarde de lei, cu 49.5 la sută mai mari decât în 1970 și de peste 14 ori mai mari decât în 1950. Calculate pe o familie, aceste cheltuieli au reprezentat anul trecut 7 420 lei față de 5 200 lei în 1970.

Un rol de mare însemnătate în îmbunătățirea condițiilor de viață ale tuturor oamenilor muncii revine construcției de locuințe. În urma construirii a 3,6 milioane de apartamente și locuințe din fondurile statului, din credite și din fondurile proprii ale populației, în ultimii 25 de ani, s-au mutat în case noi circa 12 milioane de locuitori.

Condițiile tot mai bune de viață și de muncă, relațiile de colaborare și într-ajutorare conferă climatul cristalizării și consolidării profilului comunist al omului nou.

Un obiectiv central al activității politice și cultural-educative este acela de a stimula oamenii să acționeze pentru organizarea societății pe baze noi, să-i mobilizeze în lupta împotriva vechiului, pentru promovarea curajoasă a noului în gindirea și acțiunea socială, în viața economică.

În perspectiva făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate **asistăm la creșterea rolului individual atât în ceea ce privește crearea de valori materiale și spirituale cât și în procesul autoformării, al autocreației.** Organizarea social-științifică, îmbinată cu promovarea valorilor morale superioare, specifice spiritului comunist, va însemna stimularea inițiativei, a forței de decizie, a rapidității în orientare, oferind ritmuri mai înalte de progres social-economic global. **Personalitatea umană se realizează și se desăvârșește numai prin desăvârșirea colectivității, a națiunii, a societății;** aceasta are ca țel major desăvârșirea tuturor și deci, a fiecăruia în parte. „Dezvoltarea liberă a fiecăruia — scria Karl Marx în Ideologia germană — este condiția pentru dezvoltarea liberă a tuturor”.

Astfel de năzuință se poate realiza luptând împotriva neajunsurilor din noi, din imediata noastră apropiere. Ele presupun un uriaș efort de autoeducare, de autoformare. Iar **victoria asupra noastră înșine este o victorie a desăvârșirii omenești din noi.** Dezvoltarea generală nu pretinde limitarea dezvoltării individuale ci, **dimpotrivă, devine tot mai dependentă de dezvoltarea socială a fiecăruia și se transformă într-o condiție a dezvoltării libere a tuturor și invers.**

Deși personalitatea umană nu poate fi redusă la un ansamblu de conduite și comportări, așa cum este prezentată în scrierile unor autori, totuși comportamentul și atitudinea reprezintă o trăsătură definitorie și o manifestare importantă a personalității. **În condițiile socialismului, personalitatea se manifestă ca o individualitate puternică, creatoare care, pe măsura talentului, aduce o contribuție remarcabilă la propășirea națiunii socialiste.** Munca eliberată de tarele exploatarei și dezumanizării, munca în folosul societății este factorul principal prin care **individul își dezvoltă calitățile sale umane.** Raportul dintre individ și colectivitate în cadrul națiunii trebuie privit nu numai prin prisma faptului că individul găsește în cadrul națiunii socialiste condiții tot mai bune de afirmare și, prin faptul că el (individul) contribuie tot mai mult la dezvoltarea multilaterală materială și spirituală a națiunii socialiste.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu: „**Noi acționăm pentru formarea unui om de omenie, cu o pregătire multilaterală, a unui comunist de omenie. Urmărim crearea condițiilor celor mai propice ca omul să se poată manifesta plinar în toate domeniile vieții sociale, fiecare cu capacitățile, personalitatea și felul său de a fi, în spiritul comun al întregii societăți, al dragostei de dreptate și adevăr, al curajului și cinstei, al simplității, al hotărârii de a lucra împreună cu semenii săi pentru fericirea proprie, pentru fericirea întregii societăți.**”

Concepind omul ca ființă socială, aflată în strânsă legătură și interdependență cu semenii săi, cu masele largi populare partidul nostru, așa după cum se menționează în Program, „**va acționa pentru afirmarea deplină în viața socială a principiilor eticii și echității socialiste, pentru realizarea unor raporturi noi între oameni, bazate pe respect și colaborare.**”

Documentele adoptate de Congresul Educației Politice și Culturii Socialiste, constituie un nesecat izvor de inspirație, pentru ridicarea tuturor sectoarelor muncii educative și a vieții spirituale a națiunii noastre la cerințele etapei istorice pe care o parcurgem.

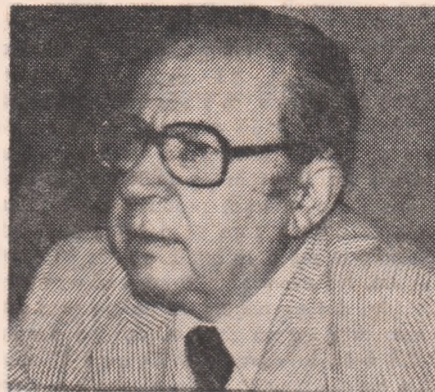

CONVORBIRI ECONOMICE

CU

Nicholas GEORGESCU-
ROEGEN

profesor la Universitatea Vanderbilt

DESPRE ECONOMIE ȘI ENTROPIE

Allat la București, cunoscutul pionier al economiei matematice, astăzi în vîrstă de aproape 70 de ani, profesorul american de origine română Nicholas Georgescu-Roegen, în timpul vizitei la redacție a avut amabilitatea să acorde un interviu revistei noastre, din care publicăm largi extrase.

— Care sînt, după părerea dv., utilitatea și limitele instrumentarului economic actual de analiză ?

— Instrumentarul economic se compune din mai multe părți. Unele cum ar fi de pildă un bilanț de bancă sau un bilanț al unei întreprinderi, sau al unui sector oarecare dintr-o economie constituie elemente de informație și de luare de decizii. Cei care conduc întreprinderile, cei care se ocupă de probleme de inventar, de probleme de distribuție, de investiții ș.a.m.d., pentru aceștia instrumentarul economic la ora actuală este adecvat și chiar util. Este drept că în unele cazuri s-a exagerat punindu-se în instrumentele analitice unele concepte care rămîn goale. „cutii goale”, cum le-a numit odată un economist englez. Adică cutii care sînt puse în sistem dar care înăuntrul lor nu conțin nimic, nu au un conținut real. Mi-am dat seama că de foarte multe ori lucrurile pe care noi le scriem pe hirtie și ecuațiile pe care le întrebuițăm sînt admirabile, sînt incintătoare dar nu toate își mențin un contact intim cu realitatea. Acelea se pot elimina de la sine. Dacă vorbim în general despre metodele analitice care se aplică la întreprinderi, care se aplică la unele sectoare limitate, elementele actuale ale analizei economice sînt adecvate. Unde instrumentarul actual nu mai poate fi util este acolo unde se ajunge la un nivel care privește procesul economic dintr-un punct de vedere mai general. Acolo nu mai este vorba de utilizat instrumente, date și procedee pe care deja le cunoaștem. Procesul economic este extrem de important pentru omnire, în adîncimile lui se petrec unele lucruri care determină istoria întregii omeniri. Acolo în adîncuri există unele forțe care lucrează în mod constant, poate nu întotdeauna în-

tr-un mod care devine vizibil la măsura timpului nostru, a unei vieți de om sau a unei perioade de viață. Aceste forțe lucrează citeodată mai rapid, citeodată mai lent. Pentru înțelegerea pe care trebuie s-o aibă cei care hotărăsc destinele omenirii din toate punctele de vedere, viitorul ei, instrumentarul actual nu mai este suficient.

— Considerați posibilă aplicarea teoriei entropiei la economie ?

— Acum cîțiva ani, Shannon — fondatorul teoriei științifice a comunicațiilor și care a introdus o formulă în teoria comunicațiilor avînd legătură cu formula entropiei statistice în termodinamică — a scris un articol pe care l-a intitulat „Bandwagon”, adică vagonul de cale ferată în care se află muzica militară. Vagonul acesta era ultimul vagon de la trenurile prezidențiale în Statele Unite pe vremea cînd în timpul campaniei electorale candidații la președenție se deplasau dintr-un loc în altul cu ajutorul trenului în loc de avion. Președintele ținea un discurs de la ultimul vagon, deschis de jur împrejur, la sfîrșit începeau urale, muzica militară cînta și trenul începea să se miște încet, încet, ca să lase lumii impresia bună a discursurilor. Se petrecea uneori fenomenul că unii oameni, în ultimul moment, își schimbau poziția politică, ca și cum ar fi sărit din mers în trenul președintelui sau candidaților care vorbea. Fenomenul de „bandwagon” se referă așadar la oamenii acestia care se grăbesc în ultimul moment să se suie într-un tren care prezintă o nouă idee. Shannon a scris articolul cu titlul acesta contestînd că această formulă, care a servit în teoria comunicațiilor fizice, a telegrafului, telefonului, a radioului, sau a altor mijloace de comunicație, ar putea să măsoare cunoștințele pe care le are un om sau cunoștințele pe care le are omenirea întregă. Citeodată ea a fost utilizată în economie sub o pretenție falsă, pentru că formula entropiei din punct de vedere statistic este o măsură a concentrării. Și în orice situație putem să avem un fenomen de concentrare sau un fenomen de dispersare, de lipsă de concentrare. Pot să iau ca măsură a acestui

lucru formula entropiei, sau pot să iau tot așa de bine infinit de multe alte formule statistice de concentrare. Dacă prefer entropia, pot s-o utilizez tot așa de bine ca și pe alta. Există totuși o oarecare dificultate dacă se utilizează termenul de entropie: de pildă, dacă pentru concentrarea distribuției resurselor de petrol în lume iau ca măsură entropia și vorbesc de entropia distribuției petrolului un fizician imediat o să creadă că cuvîntul „entropie” se referă la energia care este cuprinsă în el și stabilesc contacte mentale false. Din ce cauză s-a produs această tendință nu pot să-mi dau bine seama. Probabil pentru că de foarte multe ori oamenii aleargă după formule noi și atrăgătoare mai mult pentru nouitatea lor decît pentru valoarea lor științifică. Nu socotesc că noțiunea de entropie în acest sens poate să fie utilă în economie. Poate să fie utilă dacă este utilizată ca o măsură statistică a concentrării. Dar dacă este utilizată ca o măsură a informației, dacă este utilizată ca o indicație a direcției în care trebuie să ne mișcăm, atunci lucrul este absolut fals, pleacă de la o premisă falsă și ajunge natural la o concluzie falsă. Legătura pe care o stabilesc eu între procesul economic și entropie este de altă natură, și anume că procesul economic nu este mecanic. Adică nu se întîmplă în istorie și în procesul economic ceea ce se întîmplă în mecanică. În mecanică, dacă fotografiezi un pendul, și apoi iei filmul și-l derulezi, niemi nu poate să-și dea seama cum a fost derulat filmul, de la început sau de la sfîrșit. Dar dacă fotografiezi o plantă care se dezvoltă, imediat poți să îți dai seama că filmul a fost pus de-andoaselea. Așa că în direcția asta fenomenul este entropic. Este entropic pentru că este supus primei legi care a contrazis mecanica. Primele legi care au contrazis mecanica au fost legile termodinamicii, în special legea entropiei. Legea entropiei ne spune un lucru care se referă la un fapt real, la o acțiune reală. Și acțiunea despre care vorbește legea entropiei este identică cu acțiunea economică. Procesul economic grăbește degradarea energiei pe care legea entropiei o exprimă pentru întregul univers material. O degradare de calitate, care are legătură numai și numai cu activitatea omenească, adică cu o degradare care nu poate să fie explicată decît în termeni antropici. Știm că energia cărbunelui odată ars nu se schimbă în cantitate. Cu toate acestea, după ce am ars cărbunele, energia este aceeași, dar n-o mai putem utiliza. N-o mai putem utiliza noi ca ființe omenești, și nu pot să-o mai utilizeze, după cum știm, nici alte organisme vii. Adică, viața pe pămînt, sub forma în care există (poate că există viață pe alte planete, de altă formă) nu mai poate să mai utilizeze energia dintr-un cărbune sau dintr-un bob de grîu de două ori. Odată utilizată ea nu e pierdută ca existență în universul material, dar este ca și pierdută pentru viață. Cu cît punem mai mult din resursele materiale în procesul de producție și de

utilizare a bunurilor de consum, cu atât mai repede noi utilizăm zestrea de care dispune omenirea.

Natura procesului fiind aceasta, înseamnă că trebuie să ne uităm mai în-deaproape la felul în care acest proces are legătură cu sursa lui inițială. Vreau să spun că resursele naturale sînt de fapt rezervorul din care se hrănește procesul. Deși procesul este entropic, este așa de complicat încît nu numai că nu cred, ci socotesc că este imposibil să se reprezinte procesul economic printr-un sistem de ecuații termodinamice. Dacă acest lucru ar fi posibil în viitor, am avea ceva semne din biologie. Fenomenele biologice sînt mult mai simple decît fenomenele economice, pentru că sînt supuse unor legi mai stricte; libertățile pe care le avem în procesul economic sînt mai numeroase decît libertățile pe care le are un proces biologic. Dacă ar fi fost posibil să se găsească ceva care să reprezinte sistemul economic printr-un sistem mare de mii și sute de mii de ecuații termodinamice, s-ar fi făcut acest lucru deîn biologie de multă vreme. Procesul este entropic dacă ne gîndim la el numai din punct de vedere al măsurării de energie liberă, care nu mai este utilă. Dar formule prin care viața există pe pămînt sînt nelimitate și imprezicibile. Nici o minte omenescă n-ar fi putut, atunci cînd a apărut prima celulă, primul protozoar pe pămînt, să prezică existența omului și forma lui de viață. Și dacă ne gîndim că s-ar putea întîmpla să existe la un moment dat un superom, noi oamenii nu ne putem închipui ce formă va avea. Așa că sînt forme care apar, ca noutăți absolute. Din această legătură care există între procesul economic și resursele naturale apar forme ale procesului care sînt așa de diferite. Să ne gîndim cum trăim noi astăzi și cum trăiau egiptenii în timpul faraonilor sau cum trăia omul primitiv. Așa că problema este nu numai aceea a unei măsurători, ci constă și dintr-o continuă transformare de forme, transformare de calități, transformare de relații care nu pot să fie prezise prin sistemul analitic. Pentru că dacă am putea să le prevedem prin sistemul analitic, calculatoarele de astăzi, care pot opera cu sute și sute de ecuații simultane, ar putea să ne ajute să facem acest lucru.

— Ați scris că procesul economic, în sens larg, este o continuare, deși net distinctă, a procesului biologic. Cum trebuie înțeles acest lucru ?

— Legătura aceasta între fenomenul economic, de natură entropică, și biologie, așa cum o văd eu, este mult mai complexă. Animalele, plantele, viețuitoarele, în general formele de viață, care ne includ și pe noi, „progresează” (spun progresează între ghilimele pentru că nu sînt prea sigur ce înseamnă progresul în direcția aceasta), evoluează. Evoluează și se adaptează condițiilor temporare, prin mutații. Mutațiile acestea sînt de na-

tură biologică și fac, de pildă, ca dintr-un cățel mic cit un pechinez cum era calul acum 45 de milioane de ani, calul să evolueze treptat, devenind cal cu o singură copită care poate să tragă un plug, un car cu bere sau să alerge la o cursă de cai. Lucrul acesta s-a făcut în 45 milioane de ani.

Omul s-a adaptat producîndu-și singur organe, organe care se detașează de el, pe care le pui și le arunci sau te detașezi de ele. Nu avem blană care să ne apere de frig, dar ne punem un palton gros. Nu avem aripi ca să zburăm, dar ne punem niște aripi la Aeroportul Otopeni și zburăm cu ele pînă la Paris, și acolo le desfacem. Aceste organe detașabile sînt inițial procesului economic și procesul economic văzut din acest punct de vedere este o continuare, o extindere a procesului biologic. Faptul acesta iluminează o serie de aspecte care ne frămîntă, dar a căror sursă adevărată, adică nu ne-o putem închipui sau nu o putem găsi decît dacă considerăm că procesul economic este o continuare a procesului biologic, o extindere a procesului biologic care s-a făcut în măsură fundamentală numai de către speța omenescă (...).

— Ce tratează cartea pe care o aveți în prezent în pregătire ?

— Cartea pe care o pregătesc pentru Princeton University Press este o formulare mai concisă și în același timp cu anumite elemente adiționale, a lucrurilor pe care vi le-am spus înainte despre ce importanță are și ce concluzii putem trage noi din faptul că procesul economic este de natură entropică. Cred că o să apară în aprilie-mai 1977.

La Pergamon Press îmi va apare o carte care conține 14 dintre articolele mele publicate după ce a apărut prima colecție în 1966. Articolele vorbesc despre cum funcționează un sat, cum se organizează țărani în sat nu numai în România dar în lumea întregă; cartea conține și lucrări de economie matematică pură, despre teoria behavioristă (cu care eu sînt în dezacord, arătînd că nu se poate deduce din ea o scară de valori a omului) și lucrări de felul celui pe care am prezentat-o zilele trecute aici la București despre reprezentarea procesului producției sub forma analitică, contradicțiile la care duce uneori forma analitică și despre chestiunea naturii procesului economic. Așa că este o gamă foarte vastă.

Mă bucur să văd că există și aici un interes să se afle mai mult despre ceea ce am făcut eu în literatură.

— Am constatat că vă preocupă problemele instaurării unei noi ordini economice internaționale, ale introducerii echității în relațiile dintre state și în relațiile umane în general. Ce considerați că ar fi necesar să se întreprindă în aceasta direcție ?

— Primul lucru, care este cel mai important după mine, este să nu se mai producă armament. Armamentul consumă o foarte mare capacitate de producție și o foarte mare cantitate de resurse care

pot să fie îndrumate spre alte scopuri, de a reduce inegalitatea dintre state și chiar de a reduce inegalitatea dintre indivizi în cadrul aceluiași stat.

A doua condiție este ca statele dezvoltate să înțeleagă necesitatea de a ajuta popoarele nedezvoltate. Și acest lucru într-o sferă de spații și de resurse finite. Aceasta o să presupună o schimbare a valorilor, pentru că oamenii trebuie să se orienteze către o viziune a existenței întregii specii pe pămînt și în același timp să elimine din sistemul lor de valori anumite lucruri care sînt, cînd te gîndești bine, ridicole. Este ridicol să te duci să joci golf, ca să faci exercițiu, și cînd ajungi la terenul de golf să te sui într-o mașină și să mergi cu mașina de la o gaură la alta. Acea mașină costă în resurse materiale imens și este ridicolă pentru că se întrebunțează într-un scop contradictoriu. Așa oricine poate să inventeze și o crosă de golf electronică și ea o să lovească mingea chiar mai bine decît omul. Există deci anumite lucruri care trebuie să dispară din sistemul de valori al celor din țările dezvoltate. Este o problemă de înțelegere. Convingerea mea este că dacă valorile sînt corecte, atunci și prețurile sînt corecte. Dacă lumea, de pildă, nu vrea să întrebunțeze mașini luxoase sau să întrebunțeze mașina aceea pentru golf, atunci prețul mașinilor respective va fi zero și acela va fi un preț corect. Nimeni nu o va cumpăra, nimeni nu o va produce. Este o chestiune de valori.

În afară de acest lucru în economia politică sînt anumite fenomene de evoluție ce trebuie înțelese în relațiile interumane, dar și în relațiile omului cu natura. Economia politică americană vorbește mereu de bani. Bani nu fac decît să faciliteze schimburile între oameni. Natura nu are un ghișeu. Cînd te duci și iei petrol din pămînt nu există un ghișeu unde să șadă doamna natură și să spună: cîți barili ai luat, plătește-mi.

Nu vreau să spun că vreau să fiu un profet, cînd lansez acum o nouă lozincă: „Iubește-ți speța ca pe tine însuși”. Aceasta înseamnă să mergi dincolo de cel care-ți e vecin, să-ți dai seama ce înseamnă mizeria din anumite părți ale lumii și să renunți la o serie de lucruri, să-ți iubești speța, și nu numai atît, ci și speța viitoare. Pentru că cu fiecare obiect de lux pe care-l producem astăzi epuizăm din resursele naturale și se poate ca în viitor unele generații să nu mai aibă fier pentru pluguri.

Al treilea lucru, care este tot o problemă de relații internaționale, pentru că este vorba de gîndiri și de atitudini care pun pe oameni oarecum în opoziție (...). Cei care sînt nedezvoltați spun: „noi sîntem în situația asta pentru că voi mincați prea mult”. Ceilalți spun: „voi sînteți în situația asta pentru că vă înmulțiți prea repede”. Omenirea trebuie să accepte ambele puncte de vedere pentru că amîndouă spun un adevăr. Și ele nu trebuie să constituie un fel de acuzare care se transmite peste un gard de la o parte a lumii la cealaltă.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

Pentru o nouă ordine
economică internațională

RESTRUCTURĂRI ÎN DIVIZIUNEA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII (I)

„...lichidarea subdezvoltării, a marilor decalaje economice și sociale dintre state, realizarea unei mai raționale diviziuni internaționale a muncii și asigurarea condițiilor necesare pentru progresul armonios al fiecărei țări sint obiective majore ale zilelor noastre, care își cer soluționarea corespunzătoare în interesul tuturor națiunilor”.

NICOLAE CEAUȘESCU

CERINȚELE CONTEMPORANE de depășire a decalajelor economice și lichidare a subdezvoltării sintetizează insuficiențele și insatisfacțiile față de actualul sistem al relațiilor interstatuale. Dar ele pun în lumină mai ales necesitatea creării unei noi diviziuni internaționale a muncii, ca bază a restructurării acestor relații. Rațiunea este că inegalitatea repartiției în cadrul actualului sistem de relații economice internaționale își are originea în discrepanțele structurale ale activității economice în lume.

Recuzarea actualei diviziuni internaționale a muncii pornește de la trăsăturile economiei mondiale de astăzi, împărțită în țări dezvoltate și țări subdezvoltate sau în curs de dezvoltare. Asimetria din repartiția venitului și populației sintetizează aceste trăsături: peste două treimi din populația globului nu beneficiază decât de 12% din venitul mondial. Relațiile economice internaționale reprezintă un factor important de creștere și de aceea în procesul de dezvoltare — abordat la scară internațională, sub unghiul eliminării decalajelor și a subdezvoltării — satisfacerea intereselor economice ale țărilor în curs de dezvoltare nu poate să fie considerată și tratată ca o chestiune de excepții, de concesi, care s-ar face de fapt pentru menținerea sistemului existent.

Pentru a arăta cât de mult se poate influența prin relațiile economice internaționale dezvoltarea națională a țărilor rămase în urmă este suficient să menționăm, de pildă, că exporturile ocupă în economia acestora un loc aproape egal cu cel al investițiilor brute: 17,6% și respectiv 18,8% din produsul intern brut (în anul 1973; calculat după U.N. Yearbook of National Accounts Statistics, 1974, New York 1975).

Dealtfel, revendicarea unei noi diviziuni a muncii între state a pornit toc-

mai de la relația comerț-dezvoltare, relațiile comerciale fiind nu numai principala componentă a relațiilor economice internaționale, dar și un fenomen secular care oferă astfel, în materie de economie mondială, cele mai temeinice prilejuri de analiză și de reflecție.

O inadaptare la cerințele dezvoltării

ÎN SERIA factorilor care pot concura la crearea unei tendințe de echilibru între rezultate și necesități în economia mondială, diviziunea internațională a muncii trebuie deci să ocupe un loc central pentru că de modificarea structurilor de producție, a distribuției muncii între diversele sfere ale activității umane depind și structurile de repartiție și de schimb.

Necesitatea creării unei noi diviziuni a muncii între state izvorăște din ca-

racteristicile și mai ales din efectele actualei diviziuni.

Dacă admitem metoda măsurării directe prin cheltuirea de muncă, diviziunea internațională a muncii ar trebui exprimată prin cantitățile de muncă cheltuite (om-ore). Este însă lesne de înțeles că stabilirea unui asemenea tablou al diviziunii muncii nu este practic posibilă.

Dar este posibil să înlocuim metoda aprecierilor indirecte pe baza schimburilor comerciale — folosită de obicei — cu exprimarea și măsurarea diviziunii muncii între state prin cantitățile de valoare nou creată, exprimată monetar, folosind indicatorul produs intern brut (P.I.B.). Aplicând această metodologie analizăm mai întâi diviziunea muncii între principalele ramuri ale producției sociale considerând ca entități distincte: economia mondială, economia țărilor în curs de dezvoltare și economia țărilor dezvoltate (tabelul nr. 1).

Prima constatare ce se impune este

Tabel nr. 1

Ponderea principalelor ramuri ale producției sociale în crearea PIB (evaluări medii), per total mondial și în cele două grupuri de țări nesocialiste, în perioada 1958—1972.

	Total mondial	Țări în curs de dezvoltare		Țări dezvoltate	
	1972	1958	1972	1958	1972
P.I.B. pe locuitor (dolari)	1 060	...	250	...	3 750
Diviziunea socială a muncii (%)					
— activități agricole a)	8,7	33,1	26,0	7,9	4,3
— activități industriale b)	34,7	21,2	25,2	34,9	33,7
din care :					
industria prelucrătoare	30,0	16,7	18,1	30,0	29,8
— construcții	6,6	3,5	5,1	5,8	6,2
— transport și telecomunicații	6,1	5,8	5,7	6,9	6,7
— alte ramuri c)	43,9	36,4	38,0	44,5	49,1

a) Agricultură, silvicultură, vînat și pescuit.

b) Industrie extractivă și prelucrătoare electricitate, gaz și apă.

c) Finanțe și asigurări, comerț și restul serviciilor.

Sursa: Calculat după U.N. Yearbook of National Accounts Statistics, colecția 1963—1974.

existența și menținerea unor mari discrepanțe între diviziunea socială a muncii (la nivel de grup) din țările în curs de dezvoltare și cea din țările dezvoltate. În consecință, trăsătura cea mai importantă a actualei diviziuni internaționale a muncii este inadaptarea la cerințele de dezvoltare a tuturor statelor și mai ales a celor în curs de dezvoltare. Sinteza cauzelor care au generat aceste efecte este dată de corelația dintre nivelul venitului pe locuitor și structura repartiției pe ramuri a muncii sociale. Din analiza acestei corelații reiese că dezvoltarea economică nu a fost și nu poate fi pe măsura nevoilor țărilor în curs de dezvoltare pentru că nici repartizarea muncii sociale pe diferitele activități economice a fost și este cel mai puțin avantajoasă.

Subdezvoltarea și producția primară

LEGĂTURA dintre subdezvoltare și dimensiunile producției primare este foarte strânsă, din cel puțin două puncte de vedere: pe de o parte acestea exprimă nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, iar pe de altă parte condițiile și factorii care pot acționa în procesul de dezvoltare propriu-zis.

În ansamblul producției materiale din țările în curs de dezvoltare produsele primare constituie cea mai importantă parte, mult mai mare decât cea a industriei prelucrătoare. Rolul minor al acestor activități relevă nu numai că țările respective mai au de parcurs un drum lung până a ajunge la o structură economică eficientă, dar și că sînt slab dotate pe linia factorilor ce generează și întrețin progresul economic.

Ponderea mare a serviciilor nu este justificată de dezvoltarea economică, fiind mai degrabă un indiciu al lipsei posibilităților de folosire a muncii sociale în alte activități.

Specializarea țărilor în curs de dezvoltare în producția primară reiese clar și din rapoartele — singurele supraunitare — dintre ponderile agriculturii și industriei extractive în aceste țări și pe ansamblul țărilor nesocialiste.

Repartiția muncii sociale în țările în curs de dezvoltare apare deci ca dezavantajoasă creșterii economice pentru că este îndreptată în proporția cea mai mare către sectoarele în care productivitatea este mai slabă și în care, în general, factorii intensivi acționează mai lent.

Urmărind tendințele pe o perioadă îndelungată (1958—1972) ca și cele din ultimii ani (1973—1975) constatăm că schema diviziunii „naționale” a muncii nu s-a schimbat în ceea ce este esențial — raportul dintre activitățile agricole și cele industriale — tocmai în grupul țărilor în curs de dezvoltare. Modificările intervenite se încadrează numai parțial în tendințele manifestate de diviziunea mondială a muncii și s-au produs într-un ritm cu totul nesatisfăcător și insuficient pentru accelerarea dezvoltării economice a țărilor rămase în urmă. Astfel, atât între anii 1960 și 1970, cât și în perioada 1970—1974, în cele două grupuri de țări rapoartele dintre creșterile medii ale producției industriale prelucrătoare și ale produc-

Tabel nr. 2

Comparații între intensitatea modificărilor esențiale ale diviziunii sociale a muncii din țările lumii nesocialiste (TD — țări dezvoltate, TCD — țări în curs de dezvoltare) (evaluări medii la nivel de grup), 1960—1974

	1960-1970		1970-1974	
	TD	TCD	TD	TCD
Raportul dintre creșteri: ind. prelucrătoare/agricultură	1,4	1,5	1,1	1,2
ind. prelucrătoare/ind. extractivă	1,3	0,8	1,1	0,9

Sursa: U.N., The Growth of World Industry, 1973, New York 1975.

ției agricole au fost evasiale, iar intensitatea modificărilor în structura internă a industriei a rămas cu mult în urmă în țările în curs de dezvoltare (tabelul nr. 2).

Roluri în diviziunea teritorială

ÎN TABLOUL actualei diviziuni internaționale teritoriale a muncii care reflectă distribuția contribuțiilor sectoriale, a rolurilor, ca să spunem așa, în activitatea economică în lume — specializarea producției din interior determinînd o anumită participare, o anumită poziție pe plan mondial —, țările în curs de dezvoltare apar specializate în produse primare, ca rezultat al activităților din agricultură și industria extractivă (vezi tabelul nr. 3). În domeniul agriculturii contribuția

ția țărilor în curs de dezvoltare în diviziunea internațională a muncii: din punct de vedere al rezervelor cunoscute de materii prime minerale, dețin 35% din producția acestora în lume, dar consumă mai puțin de 10% din această producție.

Această repartizare teritorială a activităților economice înseamnă în fond menținerea tipului capitalist de diviziune internațională a muncii instaurat acum aproape 200 de ani, în perioada în care țările rămase în urmă au fost transformate în colonii și teritorii dependente, în țări furnizoare de materii prime și produse agricole.

Rapoartele dintre participarea țărilor dezvoltate și cea a țărilor în curs de dezvoltare la diversele ramuri economice certifică menținerea acestui tip de diviziune a muncii. Decalajul de participare cel mai mare este în industrie (7:1) și mai ales în industria prelucrătoare (circa 10:1). Diferențele calitative substanțiale ce există în însuși interiorul industriei prelucrătoare fac ca raportul dintre participările la activitatea industrială a lumii să fie și mai favorabil țărilor dezvoltate.

Aceste inegalități ale structurilor de participare sînt accentuate de activitățile științifice și tehnice încorporate în industriile noi din țările dezvoltate. Monopolul lor tehnologic se reflectă în concentrarea ramurilor industriale de vîrf în aceste țări.

Accentuata concentrare a potențelor economice în grupul țărilor capitaliste dezvoltate, sintetizată a caracteristicilor și tendințelor diviziunii internaționale teritoriale a muncii, concentrare grefa-

Tabel nr. 3

Ponderea principalelor grupuri de țări și zone geografice din lumea nesocialistă în ramurile mari ale producției sociale, evaluări medii (1972, ponderi procentuale)

	Producția totală	Activ. agricole	Activ. industriale	Ind. prelucrătoare	Consum. construcții	Comerț ridicat și detașat	Transport și telecomunicații
A. Mondial	100,0 a)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
B. Țări în curs de dezvoltare	12,3	36,1	9,6	6,9	10,0	11,9	12,0
C. Țări capitaliste dezvoltate	65,6	33,9	65,9	67,7	65,0	79,0	73,7
Total = (B+C)	100,0 b)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
B. Țări în curs de dezvoltare	15,8	51,7	12,8	10,3	13,5	16,2	13,8
America Latină	6,5	11,4	6,1	5,3	5,7	8,5	5,9
Asia	5,0	26,8	2,8	2,8	3,9	4,6	4,1
Africa	2,3	9,3	1,8	0,9	2,0	1,9	1,8
Orientul Mijlociu	2,0	4,2	2,1	1,3	1,9	1,2	2,0
C. Țări capitaliste dezvoltate	84,2	48,3	87,2	89,7	86,5	83,8	86,2
America de Nord	43,3	16,5	39,0	38,7	33,7	47,4	42,5
Europa	30,5	22,5	36,2	38,2	40,5	25,5	31,3
Japonia	8,0	6,5	9,7	10,5	9,5	8,7	9,1
Oceania c)	1,7	2,0	1,6	1,6	2,3	1,6	2,3
Africa de Sud	0,7	0,8	0,7	0,7	0,5	0,6	1,0

a) P.I.B., fără serviciile propriu-zise.

b) P.I.B., inclusiv toate serviciile.

c) Australia, Noua Zeelandă.

Surse: Aceleași ca la tabelul nr. 1.

țărilor în curs de dezvoltare — fără să fie predominantă, așa cum ar fi fost de așteptat — depășește cu puțin pe cea a țărilor dezvoltate, iar industria extractivă este cea care ridică nivelul participării la totalul activităților industriale, rol care revine în țările dezvoltate industriei prelucrătoare. Dichotomia producător-consumator de materii prime este concludentă pentru pozi-

ția pe — și cumulată cu — specializarea țărilor în curs de dezvoltare în produse agricole și materii prime, a stat și stă la baza exploatării colonialiste și respectiv neocolonialiste. În acest fel, țările dezvoltate au făcut o punție uriașă în posibilitățile și condițiile de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare.

dr. Sorioa SAVA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Comerțul mondial în 1976: accelerare

CA REFLEX al relansării activității economice în principalele țări capitaliste industrializate, volumul comerțului mondial a atins din nou nivelul cel mai ridicat anterior crizei. Potrivit unor date încă incomplete, citate de Institutul de cercetări economice (H.W.W.A.) din Hamburg, în trimestrul I a.c., pentru prima oară de la sfârșitul anului 1974, volumul comerțului mondial (în termeni reali) l-a depășit pe cel din perioada corespunzătoare a anului precedent.

Deși nu se poate anticipa că expansiunea comerțului mondial va continua în același ritm ca în prima parte a acestui an, o creștere de 9—10% pe ansamblul anului 1976 pare foarte probabilă, subliniază

expertii H.W.W.A. Cu acest prilej se reamintește că în fazele anterioare de boom ritmul de creștere înregistrat de comerțul mondial fusese mult mai rapid (14% în 1968, 9% în 1972, 12% în 1973).

Datorită dificultăților financiare și deficitelor extrem de ridicate ale balanțelor lor de plăți curente, țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol nu numai că nu își vor spori masiv importurile, dar este problematic dacă, în termeni reali, vor reuși să le mențină măcar la nivelul anului trecut, deși va avea loc probabil o anumită înviorare a exportului lor.

Pe o perioadă de timp dincolo de orizontul acestui an, expansiunea comerțului mondial este supusă aceluiași incertitudini ca și continuarea în același ritm a actualei faze de avânt, relevă experții vest-germani citați.

Perspectivile datoriei externe

DUPĂ CE între sfârșitul anului 1973 și sfârșitul anului 1975 datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare nepetro-

petrol, vor determina, potrivit experților lui „Citibank“ din New York, o anumită reducere a deficitului — devenit anul trecut considerabil — al balanței lor de plăți curente. La rindul său excidentul ba-

Balanțe de plăți curente

(în miliarde dolari)

1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Tări în curs de dezvoltare nepetroliere	-6	-8,4	-6,1	-4,5	-22	-26,7	-20,2	-16,7
Tări exportatoare de petrol	0,5	2,5	2,5	4,9	59,5	33,9	37,7	33,9
Primele 10 țări capitaliste dezvoltate ^{x)}	6,4	8,5	2,3	2,6	-19,7	12,2	1,1	7
Alte 11 țări dezvoltate	-3,6	-3,5	0,6	0,5	-11,5	-14	-11,4	-8,3

x) Anglia, Belgia, Canada, Elveția, Franța, R.F.G., Italia, Japonia, Olanda, S.U.A.
Sursa: Citibank, Monthly Economic Letter, iunie 1976.

liere a sporit cu 50%, de la 80 miliarde la 120 miliarde dolari, o serie de factori, între care faza de relansare în care a intrat economia occidentală și stabilizarea prețurilor la

lanțelor de plăți curente ale principalelor țări capitaliste dezvoltate va cunoaște o reducere sensibilă în acest an, urmată de o creștere anul viitor (vezi tabelul).

Tendințe în producția și comerțul mondial cu carne

EXPERTII presupun că producția de carne în principalele țări producătoare va spori în 1976 cu 2% față de anul trecut.

Potrivit aprecierilor, producția de carne de vită și vițel a S.U.A. va fi de 11,7 milioane tone, față de 11,3 milioane tone în 1975. Exportul american de carne de vacă și vițel se apreciază că va fi în

1976 de 40 000 tone față de 20 000 tone în 1975, în vreme ce importul de carne de vacă și vițel va fi de 840 000 tone (calculat în greutate de tăiere) față de 803 000 tone în 1975.

În cursul anului trecut șeptelul de vite cornute mari în țările C.E.E. s-a redus cu 3%, la 77,1 milioane capete. Se presupune că tăierea de animale cornute mari se va reduce pe ansamblul acestui an cu 7%, la 27,3 milioane capete, dar, ca urmare a creșterii greutății de tăiere, producția de carne de vacă și vițel se va micșora probabil numai cu

EVOLUȚII MONETARE

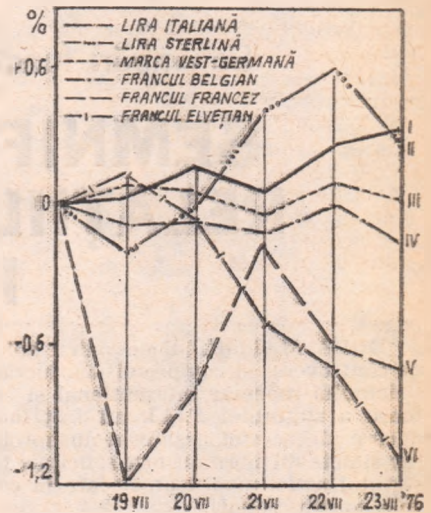
ÎN INTERVALUL 19—23.VII.1976 dolarul S.U.A. a înregistrat, pe ansamblu, o îmbunătățire a poziției sale față de restul devalizelor occidentale. Lira italiană a continuat să manifeste o tendință de consolidare, terminând săptămîna la un nivel de 836,20 lire/dolar față de circa 838,50 lire/dolar inițial. O evoluție asemănătoare a avut lira sterlină, care a terminat intervalul la un nivel de 1,7810 dolari pentru 1 liră sterlină, față de 1,7730 la începutul lui.

Francul elvețian a continuat să piardă teren față de dolar, depreciindu-se cu peste 1% (2,51 față de 2,4780 franci elvețieni pentru 1 dolar). În condițiile în care diferența de dobinzi dintre francul elvețian și alte valute este de mai mult timp în defavoarea valutei elvețiene, o parte din fondurile în franci elvețieni își caută un plasament mai rentabil în alte valute (marca vest-germană și dolar în principal), cu consecințe asupra cursului francului elvețian.

Conjunctura economică caracterizată prin nivelul ridicat al inflației, perspective nefavorabile ale balanței de plăți externe la care s-a adăugat un puternic val speculativ, au determinat o accentuată depreciere a francului francez, care a cotat în cursul intervalului peste 4,95 franci francezi pentru 1 dolar, cel mai scăzut nivel din ultimii doi ani. În aceste condiții Banca Franței a intervenit pe piață, hotărînd totodată majorarea cu 1,5% (de la 8 la 9,5%) a taxei oficiale a scontului. Presiunile la care a fost supus francul s-au repercutat și asupra „șarpelui valutar“ vest-european, francul belgian fiind supus influențelor speculative „à la baisse“. Pe piața eurodepozitelor nivelul dobinzilor la eurofrancii francezi la o lună a depășit 20% p.a.

Observatorii apreciază că datorită declinului tendințelor inflaționiste din unele țări capitaliste dezvoltate, sporirii atractivității investițiilor la bursele de mărfuri și valori în condițiile actuale de îmbunătățire a conjuncturii economice, precum și datorită transpunerii în practică a politicii de demonetizare a aurului prin intermediul vinzării organizate de F.M.I., interesul investitorilor față de metalul galben este redus, determinînd continuarea probabilă a tendinței de scădere a prețului său. Tranzacționîndu-se la un preț în jur de 118 dolari uncia la începutul intervalului aurul a atins la un moment dat un nivel minim de circa 105 dolari uncia, respectiv cel mai jos nivel din decembrie 1973 pînă în prezent, după care a revenit pînă la circa 113 dolari uncia la sfârșitul intervalului.

Paul DUMITRASCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 19—23 VII 1976, luînd ca bază cursurile din 16 VII 1976

6%, la 6,3 milioane tone. În 1976 importul se apreciază la 200 000 tone ceea ce, deși depășește nivelul anului 1975 (150 000 tone), este mult mai puțin decît volumul importului din 1973 (985 000 tone). Exportul de carne de vacă din țările C.E.E. se presupune că va fi anul acesta de 200 000 tone. Pentru înlăturarea efectelor secetei, în cadrul Pieței comune vor fi acordate ajutoare crescătoare de animale și vor fi create stocuri.

În 1976 în Japonia producția de carne de vită și de vițel se va reduce, după cum se așteaptă, cu 20% în comparație

cu 1975, la 275 000 tone. Importul japonez este apreciat la 160 000 tone, pentru a acoperi 40% din consumul intern prevăzut. Australia rămîne principalul furnizor de carne în Japonia, dar se așteaptă ca în cursul anului să sporească ponderea S.U.A.

În Argentina, în 1976 producția de carne de vită va crește cu 8%. Exportul este apreciat la 400 000 tone, față de 265 000 tone în 1975. În Uruguay, în 1976 exportul de carne de vacă și vițel urmează să sporească la 160 000 tone.

Schimbări fundamentale în evoluția Fondului Monetar Internațional

SEMNICIFICAȚII PENTRU VIITORUL RELAȚIILOR VALUTAR-FINANCIARE INTERNAȚIONALE (II)

DUPĂ MAI MULT de patru ani de frământări și căutări, de controverse și compromisuri, lucrările referitoare la reforma sistemului monetar internațional și la modificarea corespunzătoare a statutului F.M.I. au fost încheiate. Organele de conducere ale acestui organism au aprobat modificarea statutului, iar statele membre au fost solicitate ca în aceste luni să adopte statutul astfel modificat, fiecare în conformitate cu procedurile sale constituționale.

Din cauza conținutului fundamental diferit care s-a dat unora dintre articolele cheie ale statutului, comparativ cu vechiul lor conținut, se poate aprecia că statutul modificat echivalează cu un nou statut al F.M.I. și că el indică fără nici o posibilitate de confuzie direcțiile care prevalează în lume, în etapa actuală, în ce privește organizarea relațiilor valutare-financiare internaționale. Importanța teoretică și practică a documentului supus spre adoptare celor 128 de țări membre ale Fondului Monetar Internațional nu poate scăpa niciunui dintre cei care sînt preocupați de evoluția gândirii și așezărilor instituționale din acest domeniu al activității umane.

Finalizarea lucrărilor de modificare a statutului F.M.I. s-a produs într-o perioadă de efervescentă a personalului și conducerii Fondului. S-au încheiat în această perioadă nu numai eforturile de reformă statutară, dar și cele care au dus la luarea unor numeroase măsuri de consolidare și întărire a pozițiilor organismului în viața internațională, de intensificare și redirecționare a activității lui.

Această efervescentă nu s-a datorat numai condițiilor de criză economică și monetară — care au solicitat un aport sporit al Fondului în rezolvarea multplelor aspecte valutare-financiare ale crizei —, dar și necesității pe care au resimțit-o din plin organele de conducere ale F.M.I. de a da un răspuns convingător curentului de opinie, alimentat de anumite cercuri interesate, de denigrare a activității acestui organism, de negare a înseși rosturilor unui asemenea for internațional, de îngroșare a incapacității lui din anii trecuți de a rezolva problemele echilibrului monetar internațional, de stimulare a unor mișcări centrifuge, menite să demonstreze că există și alte căi de soluționare a problemelor monetare internaționale decât aceea a unui organism specializat al O.N.U. Adevărul este că, împreună cu criza sistemului monetar internațional, a avut loc și criza Fondului, a cărui misiune era să supravegheze și să sprijine aplicarea sistemului.

Între măsurile luate de F.M.I. pentru depășirea crizei, pentru consolidarea și dezvoltarea lui în viitor, se pot cita :

— majorarea capitalului F.M.I. (reprezentînd suma cotelor de participare a țărilor membre) de la 29 miliarde D.S.T. la 39 miliarde, ceea ce a sporit substanțial capacitatea financiară a organismului (1 D.S.T.—circa 1,20 dolari S.U.A.) ;

— majorarea temporară cu 45 la sută (pînă la intrarea în vigoare a noului statut) a fiecărei tranșe de credit la care au dreptul țările membre (odată cu noul statut intră în vigoare și majorarea capitalului, astfel încît dreptul fiecărei țări membre la credite este majorat corespunzător) ;

— reducerea cu o treime (50 mil. uncii) a deținerilor de aur ale F.M.I., din care 25 mil. uncii vor fi vîndute prin licitații publice în folosul țărilor celor mai slab dezvoltate (primele două licitații au avut loc la 2 iunie și 14 iulie 1976), iar alte 25 mil. uncii urmează să fie distribuite proporțional țărilor membre la vechiul preț oficial de 35 dolari uncia (de fapt, o restituire a unei părți din aurul deșus la F.M.I.) ;

— înființarea Fondului de sprijin („Trust Fund“), administrat de F.M.I., în scopul acordării unei asistențe speciale țărilor în curs de dezvoltare pentru echilibrarea balanței lor de plăți ;

— sporirea importanței finanțării compensatoare a F.M.I.,

menită să acopere neîncasările temporare din export ale țărilor membre care se repercutează negativ asupra balanței lor de plăți.

Au în ce privește modificarea statutului, cit și concretizarea unora din măsurile de consolidare și întărire a F.M.I., o contribuție au avut Comitetul interimar al Consiliului guvernantilor și Comitetul ministerial mixt F.M.I.—Banca Mondială privind transferul de resurse reale spre țările în curs de dezvoltare. Acordul final asupra modificării statutului F.M.I. a fost de fapt realizat la una din sesiunile Comitetului interimar (Kingston — Jamaica, ianuarie 1976).

Anatomia statutului modificat al F.M.I.

Urmînd propria prezentare a F.M.I., trebuie spus de la început că statutul modificat nu atinge toate obiectivele unei noi ordini monetare, însă ține seama într-o măsură însemnată de necesitatea adaptării Fondului și operațiilor lui la condițiile actuale.

Statutul modificat cuprinde concepții noi într-un număr de aspecte principale ale relațiilor valutare-financiare dintre țările membre. Între acestea menționăm :

— **Libertatea țărilor membre de a opta pentru unul sau altul dintre aranjamentele valutare, de a adopta fie anumite aranjamente generale, fie un sistem de valori paritare. Această libertate este însă valabilă cu respectarea de către fiecare țară a unor obligații generale și cu supravegherea F.M.I. asupra aplicării principiilor pe care se bazează statutul.**

Prevederile din noul statut referitoare la cursurile valutare pornesc de la aprecierea că este necesară facilitarea schimburilor internaționale de bunuri, servicii și capitaluri, sprijinirea unei creșteri economice sănătoase, precum și realizarea acelor condiții ordonate care sînt inerente stabilității financiare și economice.

În acest scop, membrii se angajează să colaboreze cu Fondul și cu alți membri în urmărirea obiectivului fundamental al promovării unui sistem stabil de cursuri valutare. Se va considera că țările membre respectă acest angajament dacă ele vor adopta o politică generală prin care să se urmărească realizarea unei creșteri economice ordonate, asociată cu o stabilitate rezonabilă a prețurilor, să se promoveze stabilitatea prin sprijinirea creării unor condiții economice și financiare corespunzătoare, ca și printr-un sistem monetar care să nu producă perturbări dăunătoare.

Totodată, țările membre trebuie să renunțe la manevrarea cursurilor valutare sau a sistemului monetar internațional în scopul ocrotirii unei echilibrări efective a balanței de plăți sau al obținerii unui avantaj competitiv neechitabil asupra altor țări membre.

Statutul adaugă că, deși aceste angajamente sînt generale, aplicîndu-se tuturor membrilor și în orice vreme, Fondul va avea grijă să procedeze elastic, ținînd seama de circumstanțele, nevoile și problemele specifice unuia sau altuia dintre membri. Așadar, el va putea recomanda membrilor săi anumite aranjamente valutare generale care sînt în concordanță cu evoluția sistemului monetar internațional, însă fără a limita libertatea membrilor de a opta pentru acele aranjamente pe care le preferă. În esență — arată F.M.I. —, „modificările propuse dau membrilor libertatea de a alege aranjamentele valutare, dar nu și libertatea de comportare“.

Noile prevederi statutare referitoare la aranjamentele valutare au fost în mod evident influențate de realitățile perioadei actualei îndeosebi de generalizarea, încă din primii ani ai acestui deceniu, a cursurilor flotante. Statutul nu consideră însă aceste cursuri ca fiind tot ce se poate găsi mai bun. De aceea, el adaugă că atunci când Fondul va constata că situația economică internațională permite adoptarea unui sistem de cursuri bazat pe parități stabile dar ajustabile, fiecare țară va stabili o valoare paritară pentru moneda ei.

Același statut se grăbește însă să adauge că stabilirea valorii paritare a monedei naționale nu va fi obligatorie, deoarece chiar și în acest caz, țările membre vor fi libere să adopte sau nu sistemul valorilor paritare, iar în caz negativ, să aplice alte aranjamente valutare.

Este limpede că noile prevederi referitoare la cursurile valutare sînt redactate în spiritul asigurării unei mai mari flexibilități decît în condițiile vechiului statut. Acest spirit se reflectă nu numai în lipsa obligativității în materie de stabilire a valorii paritare, ci și în alte situații. Astfel, limitele de variație a cursurilor bazate pe parități vor fi mai largi decît cele din vechiul statut; F.M.I. va avea dreptul să modifice aceste limite; un membru va fi autorizat să abandoneze o valoare paritară fără a fi obligat să stabilească imediat o nouă valoare paritară, afară numai dacă F.M.I. nu va decide altfel.

Odată cu intrarea în vigoare a noului statut, toate valorile paritare stabilite în condițiile vechiului statut vor înceta să existe pentru scopurile noului statut.

— **Reducerea rolului aurului în cadrul sistemului monetar internațional, inclusiv a deținerilor de aur ale F.M.I.** Această reducere se va opera pe următoarele căi:

a. Renunțarea la aur ca numitor comun al valorilor paritare ale monedelor, precum și ca unitate de valoare a dreptului special de tragere (D.S.T.);

b. înlăturarea prețului oficial al aurului, țările membre avînd dreptul să vîndă și să cumpere aur la prețul pieței;

c. înlăturarea plăților obligatorii în aur ale țărilor membre către F.M.I. și invers;

d. F.M.I. va duce la capăt operația, eșalonată pe 4 ani (1976—1979), de vînzare și restituire a 50 mil. uncii de aur, stabilită la Kingston (Jamaica), chiar după intrarea în vigoare a noului statut. Noile prevederi statutare autoriză Fondul să continue operațiile de vînzare sau restituire a aurului care va rămîne la el în urma încheierii acestei operații (100 mil. uncii);

e. beneficiul rezultat din vînzarea aurului la prețul pieței va fi alocat unui cont special de cheltuieli, din care să se efectueze alți operații și tranzacții curente ale Fondului, cît și ajutoarele țărilor în curs de dezvoltare celor mai sărace;

f. în operațiile pe care le va efectua cu aur, se presupune că F.M.I. va evita influențarea prețului acestui metal pe piață sau stabilirea unui preț fix al aurului;

g. țările membre se angajează să colaboreze cu F.M.I. și cu alți membri pentru a pune de acord rezervele lor internaționale cu obiectivele promovării unei mai bune supravegheri a lichidității internaționale și transformării D.S.T. în principalul activ de rezervă în cadrul sistemului monetar internațional.

— **Modificarea caracteristicilor și sporirea modalităților de utilizare a D.S.T. în scopul transformării acestui instrument în principalul activ de rezervă al sistemului.** În această ordine de idei se menționează:

a. Dreptul F.M.I. de a schimba tehnica de evaluare a D.S.T. (în prezent, această evaluare se face în mod experimental, pe baza „coșului” de valute, adică pornindu-se de la cursurile de piață ale monedelor naționale ale celor 16 țări care au o pondere de cel puțin 1 la sută în comerțul mondial);

b. capacitatea țărilor membre care participă la sistemul D.S.T. (nu toate țările membre ale F.M.I. sînt participante la acest sistem) de a efectua tranzacții directe între ele cu D.S.T., fără a mai fi nevoie de intermedierea Fondului, prevăzută în vechiul statut;

c. F.M.I. va putea autoriza și alte operații cu D.S.T. decît cele prevăzute în statut, însă numai între participanții la sistem; și cu luarea măsurilor de precauție care se impun;

d. F.M.I. va putea lărgi categoriile deținătorilor de D.S.T., însă nu în afara sferei organelor oficiale;

e. F.M.I. va putea revizui regulile privind reconstituirea deținerilor de D.S.T. ale participanților la acest sistem (în vechiul statut exista dispoziția prin care orice țară membră participantă la sistem era obligată să reconstituie 30 la sută din alocările respective de D.S.T., ceea ce a conferit acestor alocări un dublu caracter: 70 la sută au reprezentat o alocare definitivă, nerambursabilă, iar 30 la sută un credit acordat de F.M.I.);

f. înlocuirea plăților cu aur efectuate de țările membre în raporturile cu F.M.I. și de F.M.I. în raporturile cu membrii, prin plăți cu D.S.T.;

g. valoarea monedelor naționale deținute de F.M.I. pentru a fi utilizate în operațiile și tranzacțiile curente va fi exprimată în D.S.T. și menținută în concordanță cu cursurile valutare stabilite pentru scopurile tranzacțiilor cu D.S.T.

— **Simplificarea și extinderea categoriilor de operații și tranzacții financiare ale F.M.I.** Deținerile F.M.I. de monedă națională provenind din toate statele membre vor fi în principiu utilizabile de către Fond în concordanță cu politica lui (și nu numai deținerile provenite din cîteva state membre și îndeosebi dolari, ca în trecut).

Pentru traducerea în viață a acestui principiu, F.M.I. va opera totuși o selecție, ținînd seama de situația balanței de plăți și a rezervelor internaționale ale membrilor, precum și de evoluția piețelor valutare. Țările membre care cumpără de la F.M.I. monedele naționale ale altor țări membre vor fi puse în măsură să le utilizeze direct sau indirect pentru acoperirea unor nevoi ale balanței de plăți.

De asemenea, F.M.I. va putea cumpăra sau vinde unui participant monedele altor membri în schimbul D.S.T.

Noul statut mai prevede capacitatea F.M.I. de a investi o parte din deținerile sale în valută sau din beneficiul realizat din vînzările de aur în obligațiuni ale organismelor financiare internaționale ori ale țărilor membre, în vederea valorificării acestor dețineri pe timpul în care nu servesc la acordarea de credite.

— **Înființarea eventuală a Comitetului Consiliului guvernaților**, ca nou organ politic de conducere al F.M.I. Această înființare va fi hotărîtă de Consiliul guvernatorilor, în funcție de utilitatea continuării lucrărilor de supraveghere și adaptare a sistemului monetar internațional, precum și de transfer al resurselor reale spre țările în curs de dezvoltare. Noul comitet ar urma să fie organizat în mod similar actualului Comitet interimar (20 de membri care reprezintă direct sau indirect totalitatea țărilor care au aderat la F.M.I.), cu deosebirea că el ar avea putere de decizie, în timp ce Comitetul interimar este un organ consultativ al Consiliului guvernatorilor.

CONȚINUTUL NOU al statutului F.M.I. a constituit obiectul unor comentarii divergente, atît în legătură cu semnificația ansamblului, cît și cu diferitele aspecte cuprinse în document. O trecere în revistă a acestor comentarii — pe care ne-o propunem în numărul viitor — va fi utilă pentru precizarea stadiului pe care acest statut îl reprezintă în procesul reformei sistemului monetar internațional.

dr. Costin KIRIȚESCU

Instabilități valutare

CRIZA ECONOMICĂ care a afectat anii trecuți lumea capitalistă a fost însoțită și de o „criză” monetară, instabilitatea cursului de schimb al majorității valurilor liber convertibile pe piața monetară devenind o regulă, iar stabilitatea — o excepție. După cum se vede din tabelul alăturat care ilustrează variația cursului valurilor unor țări occidentale în raport cu dolarul S.U.A. (în %, față de nivelul atins la finele anului precedent) — în cursul anului 1973 valutele menționate, cu excepția lirei italiene, lirei sterline și lirei irlandeze, își îmbunătățesc poziția față de dolar, unele chiar în proporții considerabile (de pildă, marca vest-ger-

mană cu 18,5%, șilingul austriac — cu 16,6%, coroana islandeză — cu 16,5%, francul elvețian — cu 16,3% ș.a.m.d.).

După ce 1974 a marcat o primă modificare a tendințelor, anul trecut conjunctura pe piața monetară capitalistă s-a caracterizat prin generalizarea deteriorării cursului valurilor occidentale în raport cu dolarul S.U.A., iar evenimentele din prima parte a acestui an nu par să indice o stabilizare a situației. Astfel, instaurarea unor raporturi valorice stabile între monedele naționale — ca element esențial al reformei sistemului monetar internațional, a cărei necesitate a fost reafirmată la reuniunile de la Jamaica, Manila sau Nairobi (ca să nu amintim decît de cele mai recente dintre ele), apare a fi din ce în ce mai stringentă.

Variația cursului valurilor unor țări occidentale în raport cu dolarul S.U.A.

Tara	Moneda	1973	1974	1975
Anglia	liră	-1.1	1.1	-13.8
Austria	șiling	16.6	15.9	-7.5
Belgia-Luxem	franc	6.6	14.4	-8.6
Canada	dolar	0.0	0.5	-2.5
Danemarca	coroană	8.8	11.3	-8.5
Elveția	franc	16.3	27.7	-3.1
Finlanda	marcă	8.4	8.3	-7.8
Franța	franc	8.9	5.9	-0.9
R.F.G.	marcă	18.5	12.2	-8.1
Grecia	drahmă	1.0	-1.0	-15.8
Irlanda	liră	-1.0	1.0	-13.7
Italia	liră	-4.2	-6.4	-5.0
Japonia	yen	7.9	-7.0	-1.4
Norvegia	coroană	15.9	10.0	-6.8
Olanda	florin	14.2	12.7	-6.8
Portugalia	escudos	4.5	5.1	-10.5
Spania	peseta	16.6	1.3	-6.1
Suedia	coroană	3.4	12.4	-7.0
Turcia	liră	-	1.1	-7.7

Sursa: F.M.I., International Financial Statistics, februarie 1976.

Piața Comuna: dinamici agricole

ÎN PERIOADA 1968—1973 producția agricolă totală (finită) a țărilor Pieței comune vest-europene a sporit într-un ritm mediu anual de 2,1%, iar efectivul persoanelor ocupate în sectorul agricol s-a redus cu 4,7% pe an. În raportul Comisiei Pieței Comune asupra

Cresterea cheltuielilor de producție în agricultură (în % față de anul precedent)

	1973	1974 ^x	1975 ^x
Franța	11,1	26,8	10,5
R.F.G.	13,0	8,6	7,5
Italia	16,7	31,4	14,8
Olanda	16,4	3,9	4,5
Belgia-			
Luxem.	9,8	13,4	9,2
Anglia	28,2	30,2	13,2
Irlanda	20,3	37,8	20,0
Danemarca	28,3	8,6	4,5

^x Estimății

situației din agricultura comunității în anul trecut (în care sînt publicate datele de mai sus) se remarcă, de asemenea, creșterea susținută, inegală a cheltuielilor de producție în țările membre. Această dinamică determină modificări în competitivitatea intra și extra-comunitară a producției agricole a țărilor membre, erodînd creșterea veniturilor producătorilor agricoli și ascuțind totodată contradicțiile în privința înfăptuirii politicii agricole comune.

Centru internațional pentru cooperare Est-Vest

ÎN BERLINUL DE VEST a fost inaugurat de curînd un Centru internațional pentru cooperare Est-Vest. Această instituție, printre fondatorii căreia se numără Camera de comerț și industrie din orașul amintit, își propune să favorizeze cooperarea economică între țările din Estul și Vestul continentului nostru prin consultații de specialitate acordate firmelor interesate, realizarea de acorduri de cooperare Est-Vest cu participarea unor țări din Africa, Asia și America Latină, acorduri de licență, de coproducție etc. Presa locală nota cu acest prilej că aproape 60 firme vest-berlineze întrețin în prezent relații economice cu parteneri din țări socialiste.

Japonia: expansiunea siderurgiei

ÎN ULTIMELE DOUĂ DECENII siderurgia japoneză s-a caracterizat prin-

tr-un considerabil efort de modernizare, atît pe baza importului de tehnologie, cit și a cercetărilor proprii. În prezent, siderurgiștii japonezi sînt intens preocupați și de reducerea poluării mediului înconjurător, prin perfecționarea instalațiilor, prin reciclarea deșeurilor și a energiei rezultante. Concomitent, s-au extins exporturile japoneze de tehnologie siderurgică și de „know-how“ în țările Asiei de sud-est, ale Europei occidentale și Americii Latine, în bună măsură datorită activității unor societăți mixte; asemenea societăți au luat ființă în ultimii ani în Indonezia, Qatar, Trinidad Tobago ș.a., avînd ca scop — în general — construirea de obiective siderurgice în țările menționate. Totodată, firme siderurgice japoneze au încheiat acorduri de colaborare cu firme similare din țări capitaliste industrializate, ca Suedia, S.U.A., Canada etc.

Anglia: „viața scurtă“ ca exportator de energie

ESTE PROBABIL că Anglia va trece rapid de la exportul de energie (în anul 1990) la importul acesteia (în anul 2000), consideră un raport al Centrului de Cercetare pentru Energie de pe lângă Laboratorul Cavendish din Cambridge. Autorii raportului, prezentat la recenta Conferința națională a energiei, emit părerea că în anii '90 Anglia va cunoaște dificultăți în domeniul aprovizionării cu energie.

Previțiuni anterioare arătau că în 1985 Anglia va exporta cantități substanțiale de energie datorită exploatării resurselor de petrol și gaze din Marea Nordului, dar — în cazul în care industria cărbunelui și aceea a energiei nucleare nu vor fi suficient dezvoltate — ulterior producția va deveni insuficientă pentru a acoperi cererea crescîndă. Pentru a contracara retransformarea Angliei în importator de energie se recomandă, între altele, dezvoltarea industriei cărbunelui și utilizarea unor tehnici mai eficiente de utilizare a acestuia (astfel încît să poată concura petrolul și gazul metan); controlul ritmului de exploatare a rezervelor de țitei și gaze din Marea Nordului; dezvoltarea industriei de energie electrică, în special de energie nucleară; măsuri de conservare a energiei etc.

Țiglă din anvelope

ANVELOPELE de automobil uzate constituie un element de poluare a mediului înconjurător în țările care dispun de un parc apreciabil de autovehicule. Printre încercările de a le găsi o întrebuintare se numără și cea prezentată în ilustrația de mai jos. Este vorba de decuparea părților laterale ale anvelopei și de „îndreptarea“ benzii sale centrale, pînă capătă aspectul unei țigle lungi. Cu asemenea țigle, dispuse alternativ cu fața în jos și cu fața în sus și fixate cu ajutorul unor cuie de oțel inoxidabil, se pot a-

coperi îndeosebi hangare, grajduri, sau magazii. Ideea a și fost, dealtfel, brevetată în R.F.G.

Comerț de stat intr-o lume antică

UN GRUP de arheologi italieni a prezentat de curînd primele rezultate ale descifrării unor inscripții cuneiforme de pe tabelele descoperite în toamna anului trecut la Tell-Mardikh, în nordul Siriei. Documentele scoase la iveală după săpături îndelungate atestă existența în acele părți, în perioada 2400—2250 î.e.n., a regatului Ella, ceea ce constituie după aprecierea oamenilor de știință o etapă de mare însemnătate în reconstituirea istoriei antice a Orientului Apropiat. Inscripțiile descifrate pînă acum sînt în bună parte descrieri ale activităților economice din cetatea Ella. Ele arată că importanța cetății la mijlocul mileniului al treilea î.e.n. se baza în special pe două ramuri de producție: textilă și a prelucrării lemnului. Negoțul, controlat de administrația regală, consta în mare parte din desfacerea veșmintelor, îndeosebi a brocaturilor. Artele meșteșugarilor din Ella în prelucrarea lemnului îi stau dealtfel mărturie și resturile de mobilier descoperite cu ocazia săpăturilor.

Sistem integral cercetare-producție

DUPĂ CUM informează presa bulgară, în această țară a fost elaborat un sistem integral de servicii științifice pentru agricultură și industria alimentară, îndeosebi în scopul scurtării duratei trecerii de la faza unei descoperiri științifice la cea a exploatării sale industriale. Sistemul include peste 600 de „verigi“ științifice, industriale, economice, școlare și din domeniul controlului de stat, grupate în cinci uniuni de cercetare și producție, în complexe de cercetare și producție.

Se apreciază că acest sistem de organizare va asigura continuitatea procesului de cercetare, experimentare, exploatare industrială și de realizare a producției, contribuind de asemenea la „întinerirea“ industriei alimentare și de băuturi din R.P. Bulgaria. Iar în agricultură, numai în cursul acestui an este vorba să se pună în aplicare peste 120 de descoperiri științifice și tehnice.

GLOSAR

Charter

ACEST TERMEN din limba engleză, derivat din cartula care, în limba latină vulgară, înseamnă diplomă, dovadă scrisă, este cunoscut de publicul larg mai cu seamă prin utilizarea care i se dă în legătură cu explozia turistică și cu aviația: **cursele charter** sînt curse aeriene organizate de întreprinderile de turism. Acestea închiriază unul sau mai multe avioane ale unei companii pentru efectuarea de transporturi ale turiștilor la o anumită dată și pe o anumită rută, în afara curselor aeriene regulate ale companiei.

Charter are însă și alte înțelesuri, cu totul străine de aviație și de turism. În Evul mediu, **charter** era autorizația pe care seniorul feudal o elibera unei companii particulare pentru efectuarea unei călătorii peste mări în scopuri comerciale. Dintr-o vechie statistică rezultă că în sec. XVIII existau circa 55 de companii specializate în curse comerciale transoceanice. În general o **companie charter** se înființa anume pentru valorificarea unei autorizații și se lichida odată cu realizarea călătoriei propuse.

O asemenea „Chartered Company“ a stat la baza constituirii faimoasei Companii britanice a Indiilor Orientale, de a cărei existență se leagă crearea Imperiului colonial britanic.

Nu este lipsit de interes să menționăm că prima călătorie organizată de companie în Indii, între februarie 1601 și septembrie 1603, a dat capitalului investit în această călătorie un beneficiu de 97%. Bazele exploatarii coloniale erau puse. În lucrarea sa privitoare la Avuția națiunilor, Adam Smith a condamnat în termeni deosebit de aspri activitatea desfășurată de companiile charter (Cartea a IV-a, cap. 7. Secțiunea 2).

Sistemul închirierii de nave pentru un transport sau mai multe transporturi din teritoriile de peste mări a cunoscut o recrudescență puternică spre sfîrșitul secolului trecut. În 1881, guvernul Germaniei imperiale a acordat o **diplomă charter** Societății germane de colonizare, devenită ulterior Compania Africii de Est germane. În același an, guvernul britanic a acordat o diplomă similară Companiei engleze pentru Borneo de Nord. Prăbușirea colonialismului a dat lovitură de grație și companiilor charter.

Denumirea charter a rămas însă în vocabularul economic pentru a denumi contractul de închiriere — adică navlosirea — de nave maritime sau de spații pe aceste nave pentru transportul mărfurilor de import și export. Acest contract se numește **Charter Party** și se încheie între armator (proprietarul navei) și firma care închiriază nava sau spațiul de pe ea („Charterer“). În cadrul unui Charter Party, primul se obligă ca în schimbul unei plăți (navlu) să predea nava sau spațiul și să asigure condiții bune de navigabilitate, iar al doilea se obligă să folosească spațiul conform înțelegerii și să-l predea în aceeași stare. Aspectul financiar al contractului charter îl formează deci navlul, adică chiria care se plătește pentru spațiul închiriat pînă la portul de destinație.

Charter Party nu trebuie confundat cu conosamentul: Charter Party face dovada închirierii navei, în timp ce conosamentul face dovada încărcării mărfii pe bordul navei spre a fi transportată la destinație. De aceea, Charter Party nu reprezintă marfa și nu face dovada încărcării mărfii pe vas.

Aviația a preluat această tehnică din practica transportului maritim. Cursele charter sînt avantajoase atît pentru companiile aeriene cît și pentru călători: pentru primele, acestea contribuie la realizarea unui coeficient ridicat de utilizare a capacității avioanelor, iar călătorilor le oferă un tarif foarte avantajos (în medie circa 25% din tariful curselor regulate).

C. K.

ne, care din 1973 este vicepreședinte al Institutului internațional de analiză aplicată a sistemelor de la Viena. Proiectul își propune să reconstruiască într-o lumină nouă, situându-le în contextul lor internațional, problemele și perspectivele societăților industrializate. El va ține seama de „relațiile pe termen lung existente între țările membre ale O.C.D.E., ca și între acestea și diverse regiuni ale lumii, în special cu țările în curs de dezvoltare“, în contextul problemelor abordate în cadrul „dialogului Nord-Sud“. Programul de cercetare își propune să țină seama de „transformările viitoare ale structurilor și sistemului economic internațional în funcție de interdependența crescîndă între națiuni“, acordînd atenție între altele problemelor energetice, ale materiilor prime și mediului înconjurător. Programul prevede reuniuni de sinteză și schimburi de vederi regulate între echipa de cercetare și înalte personalități guvernamentale din țările în cauză. Costul proiectului se ridică la 4 milioane dolari, fiind suportat de guvernele a 14 dintre țările membre ale O.C.D.E.

2) Grupul însărcinat de O.C.D.E. în octombrie 1975 să examineze principalele probleme pe care le ridică cercetarea unei creșteri economice neinflaționiste și a unui grad ridicat al utilizării forței de muncă nu se confundă cu grupul de experți amintit anterior. Conducătorul grupului este Paul McCracken, fost președinte al Consiliului consilierilor economici ai președintelui S.U.A., acest grup mai cuprinde pe profesorul francez Robert Marjolin, fost vicepreședinte (între 1958 și 1967) al Comisiei Pieței comune, membru onorific al Academiei americane de științe, Guido Carli, fost guvernator al Băncii Italiei, Herbert Giersch, directorul Institutului de economie mondială al Universității din Kiel, A. Karaosmanoglu (Turcia), director la B.I.R.D., Ryutaro Komiya, profesor la Universitatea din Tokyo, Assar Lindbeck, directorul Institutului de studii economice internaționale al Universității din Stockholm, Robert Matthews, fost titular al catedrei de economie politică la Universitatea din Oxford.

Concluziile grupului sînt așteptate cel mai tirziu la începutul anului viitor.

Prețul petrolului

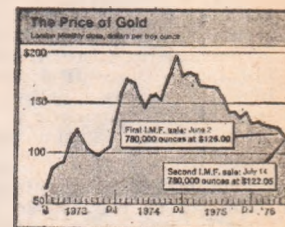
Viorel Popescu, București — 1) Producția mondială de petrol a fost,

după datele companiei „British Petroleum“, cu 5,4% mai mică în 1975 decît în anul precedent, aceasta fiind prima reducere din ultimele două decenii. În țările OPEC scăderea producției de petrol a fost de ordinul a 10%. Potrivit secretarului federal pentru energie al S.U.A., care a avut recent discuții cu personalități din Orientul Mijlociu, țările membre ale OPEC intenționează să adopte o nouă majorare, cu 10%, a prețului petrolului, care deocamdată este „înghesat“, cu ocazia reuniunii din decembrie a.c. a acestei organizații. 2) Aveți dreptate. În graficul publicat în nr. 28/1976 al revistei noastre, la pag. 30, între Belgia și R.F.G. trebuie citit Canada și nu Olanda, cum din eroare a apărut.

Licitații

T. Spinu, Baia de Aramă — 1) Cea de a treia licitație organizată de F.M.I. pentru vânzarea

unei părți din rezervele sale de aur monetar este anunțată pentru 15 septembrie 1976. Precedentele licitații la care au fost vindute cite 780 000 uncii de aur fin la un preț de 126 dolari și respectiv 122,05 dolari uncia, au

avut loc la 2 iunie și 14 iulie a.c. După cum rezultă și azi din rubrica noastră „Evoluții monetare“ ca și din graficul de mai sus, prețul aurului cunoaște în continuare o tendință de scădere.

2) Date comparative pe o perioadă mai îndelungată (1965—1974) asupra mișcării greviste găsiți în nr. 17/1976 al revistei noastre.

3) Reținem propunerea dv. de a publica un sumar semestrial.

Preferințe

Nicu Tăpușan, Arad — Despre ce înseamnă și cum funcționează sistemul generalizat de preferințe (S.G.P.) acordate de o serie de țări dezvoltate unor țări în curs de dezvoltare am scris în nr. 20 din 21 mai 1976.

Datele din tabelul de mai jos prezintă schema sistemului generalizat de preferințe al Pieței comune, intrat în vigoare în iulie 1971. În general, preferințele propuse de Comisia C.E.E. pentru

lucrate). Suma de 6,47 miliarde unități de cont reprezentînd totalul propus pentru anul viitor al importurilor preferențiale posibile este echivalentă cu 8,1 miliarde dolari. Totuși, remarcă revista engleză *The Economist*, aceste scheme de preferințe includ în măsură insuficientă sau chiar nu includ deloc unele produse care prezintă mare interes pentru exportul țărilor în curs de dezvoltare, cuprinzînd în același timp alte produse — cum ar fi calculatoarele electronice — pe care unele țări beneficiare de preferințe nu își propun să le producă nici în viitorul previzibil. Din acesta și din diverse alte motive

Sistemul generalizat de preferințe al C.E.E., 1971-1977

(în milioane unități de cont)

	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Produse agricole prelucrate	22	45	65	450	1600	1000	1235
Produse industriale	478	1055	1185	2800	3060	3600	5235
Totalul importurilor preferențiale posibile	500	1100	1250	3250	3680	4600	6470
Preferințe generalizate utilizate	220	450	695	2103	2444	2754	3100
Valoarea reducerii tarifelor vamale prin aplicarea S.G.P.	15	35	55	175	207	257	300

x Propunerile Comisiei C.E.E.

Grupuri de cercetare

V. Horodniceanu, Iași — 1) Proiectul de studiere a scenariilor posibile ale

dezvoltării viitoare a societăților industriale occidentale a fost atribuit de Consiliul O.C.D.E. spre realizare, pe timp de trei ani, unui grup de experți guvernamentali în frunte cu profesorul francez Jacques-François Lesour-

anul 1977 înregistrează o creștere care, dacă va fi aprobată, va fi mai mare ca în alți ani, și anume cu 40% (cu 43% la produse industriale și cu 24% la produse agricole pre-

țările în curs de dezvoltare nu beneficiază pe deplin nici de preferințele acordate pînă în prezent, deși o creștere este semnalată de tabel și în acest domeniu.

DIN PRACTICA JUDICIARĂ

a Colegiului de jurisdicție și minister public al Curții Superioare de Control Financiar

COMPETENȚA. PAGUBE SĂVIRȘITE DE MILITARI ÎMPREUNĂ CU CIVILI

Potrivit art. 185 din Codul Muncii, drepturile și obligațiile militarilor sunt reglementate prin acte normative speciale.

Decretul nr. 259/1957 modificat și republicat prin Decretul nr. 331/1966 reglementează răspunderea materială a militarilor și stabilirea, urmărirea și lichidarea pagubelor cauzate patrimoniului forțelor armate.

Prin art. 50 al acestui act normativ se stabilește că prevederile decretului se aplică în mod corespunzător și pentru imputarea pagubelor produse, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, patrimoniului întreprinderilor și organizațiilor economice aflate sub îndrumarea și controlul Ministerului Apărării Naționale sau patrimoniului altor organizații socialiste, de către militarii încadrați sau detașați la acestea.

Stabilirea răspunderii materiale, în cazurile de mai sus, se face prin ordinul conducătorului organizației socialiste păgubite, al organului ierarhic superior cînd în cauză sînt persoane numite de acel organ sau al șefului organului de control și revizie din Ministerul Apărării Naționale, cînd constatarea s-a făcut de către acesta.

Rezolvarea contestațiilor se face de către cel care a emis ordinul de imputare în condițiile și termenele prevăzute la articolul 34 din decret potrivit căruia contestațiile se depun și se soluționează de către comandantul (șeful) unității care a emis ordinul de imputare, iar plîngerile împotriva hotărîrii date de acesta se rezolvă de o comisie specială (art. 36).

În speță, fiind constant stabilit că militarul (ofițer) împotriva căruia s-a emis ordinul de imputare era detașat la unitatea unde s-a produs paguba, iar ordinul a fost semnat de ministrul industriei construcțiilor de mașini — în sistemul căruia se află unitatea păgubită — rezolvarea contestațiilor nu este de competența Colegiului de jurisdicție, ci a organului administrativ cu funcții jurisdicționale desemnat în art. 34 din Decretul nr. 259/1957 și anume, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, cu calca de atac indicată în art. 36 din același act normativ.

Deși în ordinul de imputare figurează alături de militarul detașat la unitatea prejudiciată și civili, intrucit este vorba de o răspundere conjunctă impusă de participarea tuturor la producerea pagubei, se prorogă competența specială atrasă de calitate unuia dintre contestatori, și cu privire la ceilalți contestatori (nemilitari), în favoarea aceluiași organ jurisdicțional.

PAGUBA. CRITERII DE DETERMINARE ÎN CAZUL FOLOSIRII UNUI AUTOVEHICUL ÎN ALTE CONDIȚII DECÎT CELE PREVĂZUTE DE DISPOZIȚIILE NORMATIVE

Folosirea unui autovehicul în alte condiții decît cele prevăzute de dispozițiile normative în vigoare poate atrage, atunci cînd această activitate are un caracter păgubitor, răspunderea materială a celor vinovați.

În speță, s-a stabilit că, printr-o dispoziție ilegală, a conducerii unei întreprinderi de gospodărie comună, două autovehicule de teren cu regim de taximetre (transport de mărfuri) au fost dezafectate din parcul de taximetre, fiind repartizate transportului de muncitori și materiale de construcții din cadrul întreprinderii. Măsura luată a avut un caracter păgubitor, unitatea fiind obligată să suporte cheltuielile neeconomicoase legate de utilizarea autoturismului.

La stabilirea cuantumului prejudiciului s-au luat în considerare cheltuielile efectiv suportate de întreprindere — costul carburanților și lubrifianților, valoarea pieselor de schimb și materialelor, retribuiția conducătorilor auto, precum și cota CAS — acest criteriu fiind aplicabil ori de cîte ori autovehiculul este folosit în interesul serviciului dar în alte condiții decît cele prevăzute de actele normative. Nu a fost inclus, însă, în valoarea pagubei și amortismentul intrucit acesta ar fi fost, oricum, suportat de unitate, indiferent de regimul de exploatare a celor două autovehicule.

ANGAJAMENT DE PLATĂ. MOMENTUL DE LA CARE ÎNCEPE SĂ CURGĂ TERMENUL ÎN CARE POATE FI ATACAT (art. 176 Codul Muncii).

Potrivit prevederilor art. 110 din Codul Muncii, persoane care consideră că imputarea sau reținerea a fost făcută fără temei sau cu încălcarea legii, precum și cea care după ce a semnat un angajament de plată constată că în realitate nu datorează parțial sau total suma pretinsă de unitate, se poate adresa cu contestație la organul jurisdicțional competent.

Termenul de sesizare a organelor de soluționare a litigiilor de muncă este de 30 de zile de la data comunicării, iar în alte cazuri, de la data cînd cel interesat a luat cunoștința de măsura sau împrējurarea care a determinat litigiul (art. 176⁽¹⁾ din Codul Muncii).

Din coroborarea acestor două texte și cunoscînd că angajamentul de plată nu trebuie, datorită însăși naturii sale, să fie comunicat persoanei care și l-a luat, rezultă că în cazul atacării unui astfel de act de către cel ce s-a obligat, termenul de 30 zile poate curge de la data cînd acesta a luat cunoștința de faptul că nu datorează — total sau parțial — suma pretinsă și deci că obligația sa este lipsită — total sau parțial — de cauză.

Făcînd aplicarea acestor principii, Colegiul a reținut într-o cauză supusă judecării, că angajamentul de plată semnat de o persoană a fost atacat în termenul legal deoarece de la data cînd această a luat cunoștința de conținutul unei expertize tehnice — ordonată în cursul urmăririi penale — prin care s-a stabilit o pagubă de o valoare inferioară celei pentru care a fost semnat angajamentul, și pînă la introducerea contestației, nu au trecut mai mult de 30 zile.

Materialul a fost întocmit de un colectiv de judecători și procurori de la Curtea Superioară de Control Financiar — Colegiul de Jurisdicție și Minister Public.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării
Economice și Sociale. Institutul Central
de Cercetări Economice

Sumarul numărului 30 din 30 iulie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Revoluția tehnico-științifică în agricultură (Ion Stanciu) 1
- Tehnologiile moderne și utilizarea resurselor materiale (Maxim Berghianu) 4
- Plan ● angajamente: Cum mobilizăm rezervele de creștere a productivității muncii (Constantin Cojocaru) 7
- Ancheta „RE”. Specializarea și cooperarea în industrie (IV) Cooperarea interuzinală (V. Boescu, L. Țintea) 9
- Controlul financiar și eficiența folosirii fondurilor (Emil Hatos) 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Analiza valorii — un veritabil și redutabil instrument al eficienței 14
- Rezultatele unei aplicații (Ionel Dumbravă) 15

TEORII — IDEI

- Economia și mobilitatea populației (dr. Aneta Almășan-Radu) 17
- Raporturile individ-colectivitate generate de proprietatea socialistă (dr. Alexe Andriș) 19
- Școli ● curente ● economiști. „Societatea de consum” între apologie și realitate (II) (prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu) 20
- Convorbiri economice cu Nicholas Georgescu-Roegen: Despre economie și entropie 23

ECONOMIE MONDIALĂ

- Pentru o nouă ordine economică internațională. Restructurări în diviziunea internațională a muncii (I) (dr. Sorica Sava) 25
- Tendințe ● conjuncturi. 27
- Schimbări fundamentale în evoluția Fondului Monetar Internațional. Semnificații pentru viitorul relațiilor valutare-financiare internaționale (I) (dr. Costin Kirîțescu) 28
- Mondorama 30
- Curier 31
- Din practica judiciară a Colegiului de jurisdicție și minister public al Curții Superioare de Control Financiar. 32

Coperta I — Bogdan Stroescu

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”

Redacția și administrația: Calca Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cód poștal 71 131

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

COOPERAȚIA MEȘTEȘUGĂREASCĂ CONSTĂNȚEANĂ

Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești din județul Constanța oferă o largă gamă de bunuri de consum și prestări de servicii.

În dorința de a le face cunoscute solicitanților prezentăm în cele ce urmează câteva elemente semnificative :

■ Cooperativa „PRESTAREA” din Constanța asigură prin unitățile sale autoservice din Constanța-Nord, B-dul Tomis nr. 301, Constanța-Sud, Șos. Mangaliei nr. 80, Mamaia DN 2A (lângă stația PECO) și Mangalia-Nord — Complexul Zodiac toate operațiile de reparații, întreținere și testări pentru autoturisme, precum și lucrări de nichelaj sau cromaj, folosind în acest scop cele mai moderne utilaje, cum ar fi aparatură electronică, aparate „Echitron”, instalație cu cabină de vopsit și uscat „Marini” etc.

■ Cooperativa „RADIOTEHNICA” din Constanța execută prin unitățile sale produse electronice cu performanțe îmbunătățite ca: stabilizatori de tensiune, redresori de curent pentru încărcatul acumulatorilor, piese de schimb pentru televizoare (transformatori de ieșire, bobine etc.), antene TV, aparate „Verfix” pentru testarea cunoștințelor.

De asemenea, prin atelierul din str. Cuza Vodă Bloc M 11 se repară și se încarcă agregate frigorifice. Această unitate poate executa încărcări de agregate frigorifice și pentru unitățile de depanare de pe teritoriul altor județe.

■ Cooperativa „ÎNAINTE” din Constanța este dotată cu utilaje necesare executării de harnașamente, prelate și marochinărie grea, corturi, ranițe, saci etc.

■ Cooperative ca „ÎMBRĂCĂMINTEA” din Constanța, „ÎNFRĂȚIREA” din Medgidia, precum și altele, oferă comerțului confecții de sezon, executate în serii scurte, în modele variate destinate femeilor, bărbaților și copiilor.

Este demn de semnalat și faptul că, în cadrul cooperativei „ÎMBRĂCĂMINTEA”, funcționează și un atelier de creație ce se bucură de aprecierile solicitanților.

■ Cooperativa „UNIREA” din Constanța a înființat din anul precedent o casă de comenzi prin care se execută o gamă variată de activități prestatoare de servicii, printre care se numără : munci gospodărești la domiciliu (zugrăveli, deratizări și dezinsectizări, tăiat lemne, manipulări de materiale) ; intermedieri de vânzări-cumpărări, închirieri de biciclete și obiecte de uz casnic etc. ; meditații la diferite materii.

Toate bunurile de consum, precum și prestările de servicii sînt oferite atît populației cît și sectoarelor de stat și cooperatist, plățile acceptîndu-se atît în numerar sau în rate, cît și prin virament.

Calitatea produselor și promptitudinea serviciilor executate de către meșteșugarii cooperatori din milenara așezare Tomis reprezintă pentru aceștia motive de justificată mîndrie, iar pentru solicitanți un îndemn la apel.

Întreprinderea „TIMPURI NOI”, București

Splaiul Unirii nr. 165

telefon 216160

telex 10846

oferă următoarele agregate care furnizează
aer comprimat pentru diverse utilizări industriale

— MOTOCOMPRESOR 2MC5

Este un agregat mobil, complet echipat
destinat să producă aer comprimat pentru
diferite lucrări pe șantiere.

Caracteristici :

Debitul nominal — 5 mc/min

Presiunea nominală — 7 daN/cm²

Turația nominală — 1500 rot/min

Capacitatea rezervorului

de aer — 135 litri

Domeniul de lucru al

agreg. — 4-7 daN/cm²

Număr de posturi de lucru — 4

Tipul și puterea motorului — Diesel,
65 CP

— ELECTROCOMPRESOR 2EC10

Este destinat să producă aer comprimat
pentru instalațiile petroliere și pentru
diverse utilizări în uzine și pe șantiere.

Caracteristici :

Debitul nominal — 5,4 mc/min

Presiunea nominală — 10 daN/cm²

Turația nominală — 1000 rot/min

Tipul și puterea motorului — asincron,
trifazat 55 Kw

